

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

Započetí sexuálního života z pohledu dospívajících

The beginning of sexual life from pubescents point of view

Vedoucí práce:

Mgr. Tereza Cimrmannová

Autor:

Bc. Vanda Zemanová

Praha 2010

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala především vedoucí mé práce Mgr. Tereze Cimrmannové za velmi cenné podněty, trpělivost a podporu. Mé díky rovněž patří Mgr. Blance Zemanové a všem základním školám, které se zúčastnily mého výzkumu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Sokolově dne 20. 7. 2010

Bc. Vanda Zemanová

.....

Anotace

V mé diplomové práci s názvem „Započetí sexuálního života z pohledu dospívajících“ nejprve teoreticky vymezuji osobnost dospívajících a její utváření, sexualitu dospívajících, dále legislativní rámec zkoumané problematiky a rizika časného započetí sexuálního života. Následně přináším výsledky vlastního výzkumu, jehož cílem bylo pokusit se zmapovat postoje dospívajících z okresu Praha a Sokolov ve věku třináct až šestnáct let (resp. žáků základních škol z Prahy 6 a ze Sokolova) k zahájení sexuálního života. Mým dalším cílem bylo provést analýzu výzkumných dat a jejich komparaci z hlediska věku, pohlaví a místa bydliště a rovněž kvalitativně zanalyzovat zkušenosti zkoumaného vzorku v oblasti sexu. Výzkumný vzorek činilo celkem 296 respondentů (131 z Prahy a 165 ze Sokolova). Data od dotazovaných jsem získala pomocí dotazníku, který se skládal z jeden a třiceti otázek. Otázky otevřené byly zpracovány kvalitativně a otázky uzavřené pomocí statistického softwaru IBM SPSS, statistické signifikance byly počítány pomocí T-testu.

Annotation

In my diploma thesis called „The start of sexual life from the adolescents‘ point of view“ I firstly theoretically define the personality of adolescents, its formation, sexuality of adolescents, and also legislative framework of the researched problems and the risks of an early start of sexual life. Then I bring in the results of my private research - the aim of it was to chart the attitudes of 13-16 years old interviewees from Prague and Sokolov districts (elementary school pupils) towards the question of start of sexual life. My other focus was an analysis of the researched data and a comparison in terms of age, sex and living location and a quantitative analysis of sexual experiences of the target research group. The target research group had 296 respondents (131 from Prague and 165 from Sokolov). I collected the data using a questionnaire, which consisted of 31 questions (closed, half-closed and opened). The closed questions were worked out using IBM SPSS statistical software, significancies were calculated using the T-test.

Klíčová slova

dospívání, sexualita, vývoj, věk konsenzu, pohlavně přenosné choroby, první pohlavní styk

Keywords

adolescence, sexuality, development, age of consent, sexually transmitted infections, first sexual intercourse

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 OSOBNOST DOSPÍVAJÍCÍHO A JEJÍ UTVÁŘENÍ.....	9
1.1 DIFERENCIACE OBDOBÍ ADOLESCENCE.....	9
1.2 HLAVNÍ PSYCHOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY DOSPÍVÁNÍ.....	10
1.2.1 VÝVOJ POZNÁVACÍCH PROCESŮ.....	11
1.2.2 EMOČNÍ VÝVOJ.....	12
1.2.3 SEBEPOJETÍ A SEBEHODNOCENÍ DOSPÍVAJÍCÍCH CHLAPCŮ A DÍVEK.....	14
1.3 PROCES SOCIALIZACE V DOSPÍVÁNÍ.....	15
1.4 BIOLOGICKÉ ZMĚNY V DOSPÍVÁNÍ.....	16
1.4.1 BIOLOGICKÉ ZMĚNY U DÍVEK.....	17
1.4.2 BIOLOGICKÉ ZMĚNY U CHLAPCŮ.....	17
1.5 MRAVNÍ VÝVOJ PODLE LAWRENCE KOHLBERGA.....	18
1.5.1 PŘEDKONVENČNÍ ÚROVEŇ.....	18
1.5.2 KONVENČNÍ ÚROVEŇ.....	19
1.5.3 POSTKONVENČNÍ ÚROVEŇ.....	20
2 SEXUALITA DOSPÍVAJÍCÍCH.....	21
2.1 VÝVOJ SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ V DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ.....	21
2.2 SEXUÁLNÍ DEBUT.....	23
2.3 ZAMILOVANOST A PARTNERSTVÍ V OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ.....	25
3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY.....	28
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VĚKOVÉ HRANICE ZÁKONEM POVOLENÉHO POHLAVNÍHO STYKU.....	28
3.2 VĚKOVÁ HRANICE ZÁKONEM POVOLENÉHO POHLAVNÍHO STYKU VE SVĚTĚ.....	30
3.3 VĚKOVÁ HRANICE ZÁKONEM POVOLENÉHO POHLAVNÍHO STYKU V ČESKÉ REPUBLICE.....	31
3.3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ.....	31
3.3.2 ZÁKONY ČESKÉHO PRÁVNÍHO SYSTÉMU TÝKAJÍCÍ SE SEXUALITY.....	32
4 RIZIKA ČASNÉHO ZAPOČETÍ SEXUÁLNÍHO ŽIVOTA.....	36
4.1 VÝVOJ POČTU HLÁŠENÝCH PŘÍPADŮ POHLAVNÍCH NEMOCÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	38

4.1.1	SYFILIS	38
4.1.2	KAPAVKA	39
4.1.3	INFEKCE HIV A ONEMOCNĚNÍ AIDS.....	40
4.1.4	CHLAMYDIOVÉ INFEKCE	41
5	VÝZKUM POSTOJŮ DOSPÍVAJÍCÍCH K SEXUÁLNÍMU DEBUTU	
	V OKRESECH PRAHA A SOKOLOV	42
5.1	CÍLE VÝZKUMU.....	42
5.2	HYPOTÉZY VÝZKUMU	42
5.3	METODA ZÍSKÁVÁNÍ DAT.....	43
5.4	METODIKA.....	44
5.5	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU.....	44
5.6	VÝSLEDKY A INTERPRETACE.....	45
5.6.1	CELKOVÉ VÝSLEDKY.....	46
5.6.2	POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z HLEDISKA POHLAVÍ	79
5.6.3	POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z HLEDISKA VĚKU	83
5.6.4	POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z HLEDISKA MÍSTA BYDLIŠTĚ	84
5.6.5	STATISTICKÉ SIGNIFIKANCE MEZI NĚKTERÝMI OTÁZKAMI	86
	ZÁVĚR.....	89
	POUŽITÁ LITERATURA	91
	PŘÍLOHA Č. 1.....	95
	PŘÍLOHA Č. 2.....	101
	PŘÍLOHA Č. 3.....	112
	PŘÍLOHA Č. 4.....	120
	PŘÍLOHA Č. 5.....	126
	PŘÍLOHA Č. 6.....	133
	PŘÍLOHA Č. 7.....	134
	SUMMARY.....	137

ÚVOD

„První láska je los, který nevyhrává, ale celý život si pamatuješ jeho číslo.“

Émile Zola

Každý člověk se rodí do určitého sociálního prostředí, které je determinováno mnoha faktory, jako je historické období, kultura, ale také sexuální morálka. V průběhu historie tak různé filozofické a politické systémy sankcionují konkrétní projevy sexuálního chování, určují, co je a není v sexu považováno za „normální“.

Říká se, že vše má svůj začátek, podobně je tomu i u lidské sexuality. Okolnosti započítí pohlavního života jsou jedním z determinant psychosociálního chování a mohou tak mít rozhodující vliv nejen na sexualitu jedince. Důležitou roli hraje věk prvního pohlavního styku, jeho průběh, sociální a demografické rozdíly.

Věk, kdy je legální začít s pohlavním životem, určuje v ČR trestní zákoník. Začátkem roku 2009, po více než rok trvajícím projednávání, schválil Parlament ČR nový trestní zákoník s účinností od 1. ledna 2010. Dne 27. ledna jeho platnost potvrdil svým podpisem prezident Václav Klaus. Nový trestní zákoník nahradí více než 40 let starý „totalitní“ trestní zákoník a přinese mnoho novinek. Jednou z nich mělo být i snížení věkové hranice trestní odpovědnosti a legálního sexuálního styku z dosavadních patnácti na čtrnáct let. Ihned po přijetí zákona se však vyslovila řada odborníků proti snižování této věkové hranice, podle nich měla tomuto kroku předcházet hlubší analýza. Debaty odborníků i politiků nakonec vedly k tomu, že dne 12. srpna 2009 byla prezidentem podepsána novela trestního zákoníku. Tato norma zrušila sporné pasáže kodexu, které obě věkové hranice snižovaly.

Domnívám se, že když se řekne: „období dospívání“, bude jistě jednou z prvních asociací jiné sousloví a to: „první láska“. S dětmi kýžené věkové skupiny, tedy dospívajícími, pracuji již pátým rokem, jako lektor dlouhodobého programu všeobecné primární prevence na základních školách v Praze 6. K tématům, o kterých se převážně v osmém, ale i devátém ročníku s dětmi bavíme, patří právě zamilovanost, partnerství a sexualita. Díky diskusím a různým technikám, které při této příležitosti proběhly, mě začalo zajímat, jaký mají dospívající pohled na sexuální debut, tedy na zahájení partnerského sexuálního života. První pohlavní styk není jen zkušenost, ale především obrovská zodpovědnost. Nejen z tohoto důvodu by měl proběhnout v pravou chvíli, jde o správný „odraz“ pro partnerství a pro budoucí psychosociální vývoj. Důležité je i zdravotní hledisko – časný sexuální život může

být příčinou vzniku pohlavních chorob (mnohdy bez příznaků), infekcí, neplodnosti. Proto bych se ve své práci chtěla věnovat mapování postojů dospívajících k sexuálnímu debutu, k bezpečnému sexu, k věrnosti, k touze mít a budovat hlubší vztah. Cílem mé diplomové práce je teoreticky vymezit osobnost dospívajících a její utváření, sexualitu dospívajících, legislativní rámec zkoumané problematiky a rizika časného započetí sexuálního života. Mým dalším cílem je zjistit postoje dospívajících ve věku třináct až šestnáct let, resp. žáků osmých a devátých ročníků základních škol v Praze 6 a v Sokolově, k zahájení sexuálního života. Rovněž provedu analýzu zkušeností zkoumaného vzorku v oblasti sexu. Data získám pomocí dotazníku s otevřenými i uzavřenými otázkami. Výsledky porovnáám z hlediska věku, pohlaví a lokality bydliště.

Byla bych ráda, kdyby mi výstupy z tohoto výzkumu pomohly zkvalitnit mou další práci s dětmi v rámci zmiňovaného dlouhodobého programu všeobecné primární prevence při zpracování témat zamilovanost, partnerství a sexualita.

1 OSOBNOST DOSPÍVAJÍCÍHO A JEJÍ UTVÁŘENÍ

Z ontogenetického hlediska je základním atributem adolescence, resp. dospívání, dokončení pohlavního dozrávání, fyzický a duševní rozvoj a sociální učení v nejširším slova smyslu. V tomto období se výrazněji rozvíjejí základní schopnosti člověka, jako symbolizace, anticipace, zástupné učení, sebereflexe a seberegulace.¹ „Dospívání není jen nějakým „přípravným stadiem následujícího životního uplatnění,“ ale samo o sobě představuje „svěbytnou fázi života“. Mění se nejen zjev, kvality duševní činnosti, její výkonnost, ale také postoje, sociální vztahy, sebeutváření, zájmy, aspirace, hodnoty atp., tedy celá osobnost.“²

1.1 DIFERENCIACE OBDOBÍ ADOLESCENCE

Adolescence časově vyplňuje především druhé desetiletí života, to znamená, že se tímto pojmem označuje celé období dospívání a mládí, tedy „mezičas“ mezi dětstvím a dospělostí. „Konkrétní časové vymezení a specifikace tohoto období se u jednotlivých autorů velmi různí.“³

V průběhu adolescence se odehrávají markantní změny. Odlišuje se od ostatních životních etap a je vnitřně diferencována. Lze ji tedy rozdělit na tři fáze:⁴

- **Časná adolescence** je vymezena deseti (jedenácti) až třinácti lety. V tomto období dominují pubertální změny. Začínají se projevovat první biologické a fyzické změny. Pohlavní dozrávání je v tomto období odstartováno a rovněž u většiny jedinců (z hlediska schopnosti reprodukce) i dokončeno. U některých probíhá do střední adolescence. Z hlediska psychických a sociálních změn je typické zvýšení zájmu o vrstevníky opačného pohlaví, které je posilováno právě zmiňovaným projevem pohlavního pudu a výskytem sekundárních pohlavních znaků. Další změny se projevují ve vývoji kognitivních procesů (stadium formálních logických operací, hypotetického uvažování, úvahy jsou flexibilní, zlepšuje se metakognice, dospívající používají účinnější paměťové strategie⁵). Některé změny jsou determinovány společenskými podmínkami.

---

¹ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003. s. 10.

² ČÁČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: 2000. s. 222.

³ Tamtéž. s. 9.

⁴ Tamtéž.

⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

- **Střední adolescence** je datována od čtrnácti do šestnácti let. Z psychologického pohledu je obdobím hledání osobní identity (vlastní jedinečnosti a autenticity), úvah a hodnocení. Dále je charakteristické, že se adolescenti snaží výrazně odlišovat od svého okolí (stylem oblečení, názory, preferují specifickou hudbu). Tyto odlišnosti zvyšují jejich příslušnost ke skupině vrstevníků.
- **Fáze pozdní adolescence** v časovém rozmezí sedmnáct až dvacet let (či později) nejvíce směřuje k dospělosti. Adolescenti v tomto období většinou dokončují vzdělání a snaží se najít pracovní uplatnění. „Posiluje se sociální aspekt identity, tj. potřeba někam patřit, podílet se na něčem a něco s druhými sdílet.“⁶ Adolescent v tomto období výrazně uvažuje o budoucích cílech a plánech ve vztahu k profesi i v oblasti partnerských vztahů. Rozmezí změn v tomto období závisí na dalších aspektech (např. zda se rozhodují pro vysokoškolská studia, zda se ekonomicky osamostatňují, nebydlí s rodiči, vstupují do manželství, stávají se rodiči).

1.2 HLAVNÍ PSYCHOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY DOSPÍVÁNÍ

Do této chvíle vyrovnanou psychiku dítěte narušuje v období dospívání „intropsychická disharmonie“ (nesoulad) – všechny jistoty jsou znovu zpochybněny. Dospívající projevují zvýšený zájem o duševní dění, dochází k diferenciaci jeho jednotlivých složek, což však vede k uvědomění si jejich nesouladu. „Dospívající si tak uvědomuje nejen, že myslí, cítí a chce, ale i to, že mnohdy něco jiného myslí, něco jiného cítí, něco jiného chce a něco jiného dělá.“ Tato disharmonie provází celou první fázi dospívání a je také jednou z příčin typické nejistoty a vnitřního napětí.⁷

Stejně jako ostatní vývojové fáze života i období dospívání typizuje specifická charakteristika jednotlivých duševních procesů (poznávacích, citových i volních), které limitují širší projevy osobnosti.⁸

⁶ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003. s. 36.

⁷ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003.

⁸ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: 2000. s. 227.

1.2.1 VÝVOJ POZNÁVACÍCH PROCESŮ

Dospívající se svými intelektovými schopnostmi blíží maximálnímu výkonu. Vývoj inteligence se radikálně mění celým způsobem myšlení – kvalitou myšlenkových operací.⁹ Způsob myšlení už nyní umožňuje přesah konkrétní reality. Jean Piaget ve svém rozdělení kognitivního vývoje nazval toto období fází formálních logických operací. Poznávání se projevuje uvolněním z vázanosti na konkrétní realitu, „konkrétní operace se sami berou znovu za objekt dalších operací (tj. vyvozují soudy o soudech, myslí o myšlení).“¹⁰ Dospívající jsou již schopni uvažovat hypoteticky, nezávisle na konkrétním vymezení problému, o různých možnostech, a to i o těch, které reálně neexistují. „Dospívání je typické potřebou a schopností uvažovat abstraktně o tom, co by mohlo, nebo mělo být.“¹¹

Typické znaky způsobu myšlení dospívajících lze shrnout do několika bodů:¹²

- Dospívající připouštějí variabilitu různých možností, což přispívá k rozšíření a obohacení úvah.
- Dospívající jedinec dovede uvažovat systematictěji – uvažuje o různých alternativách, je schopen stanovit různé hypotézy a pak je buď potvrdit, nebo vyloučit, akceptuje více možností.
- Dospívající dovedou experimentovat, kombinovat a integrovat v jeden celek z vlastní úvahy.
- Postupně si osvojují abstraktní způsob myšlení – na této úrovni se rozvíjí induktivní myšlení.
- Objevuje se kombinační myšlení, které se projevuje komplexnějším zpracováním vstupních informací.
- Dochází ke změně vztahu k časové dimenzi – již není nejdůležitější současnost, roste význam budoucnosti.

Mění se i charakteristika paměti (krátkodobé i dlouhodobé). Poměr mechanické paměti se snižuje ve prospěch logické paměti, vyžadující hlubší porozumění a systematické přiřazování nových informací k dříve vytvořeným základům.¹³ Díky používání účinnějších strategií, které získali přibývajících zkušenostmi, mají dospívající větší kapacitu paměti.¹⁴

⁹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

¹⁰ Tamtéž, s. 146.

¹¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005. s. 48.

¹² Tamtéž.

¹³ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: 2000.

¹⁴ Tamtéž.

Vyšší mírou sebereflexe a tím uplatněním vyššího osobního vlivu na zapamatované dochází k revizi a záměrné restrukturalizaci uložených obsahů - v paměti se tak udržují jen ty informace, které jedinec aktuálně potřebuje.¹⁵ Rozvíjí se také metapaměť hlavně v oblasti znalostí o možnostech vlastních paměťových schopností. „Dospívající lépe dovedou odhadnout svoje znalosti a umějí zvolit účinnější strategii k učení.“¹⁶ Ve smyslu osobní relevance se zvyšuje selektivita pozornosti. Dospívající ji dovedou lépe ovládat, využívají různé strategie usnadňující její zaměření a udržení.¹⁷ „Kombinace selektivní pozornosti, kvantity zapamatovaných zkušeností, vědomí osobní relevance určitých informací a schopnost formálních operací vede k větší strukturální a funkcionální kapacitě zpracování informace.“ To vede ke zvýšení schopnosti uvažovat o aktuálních možnostech, variantách řešení jednotlivých problémů a také vědomí kompetence a efektivity při řešení problémů. To přispívá k pocitům vlastní autonomie a hodnoty.¹⁸

„Postupně také přibývá vědomí možných rizik, zvažování důsledků a tendence konzultovat rozhodnutí s experty. Adolescenti jsou stále větší měrou schopni uvažovat stejně jako dospělí, kromě čistě „logických“ argumentů nabývají na významu jejich prožitky, vztahy, zkušenosti a potřeba být v určitém vztahovém rámci efektivní, stabilní, oceňovaný.“¹⁹

1.2.2 EMOČNÍ VÝVOJ

„Dospívání je obdobím přechodu od vnitřní dočasně neuspořádané impulzivity, až k sebeovládané a sebeusměrňující emocionalitě zralé kultivované dospělosti.“²⁰ V jednotlivých etapách adolescence jsou emocionální projevy odlišné obsahovým zaměřením i formou.

Časná adolescence (tj. období pohlavního dozrávání) je typická zvýšenou emoční labilitou. Nálada se posouvá k negativním rozladům, časté je rovněž období krizí a pocitových zvrátů.²¹ Emoční reakce jsou méně přiměřené, mohou se projevat větší impulzivitou a nedostatkem sebeovládání. Citové prožitky jsou tedy dost intenzivní, ale zároveň krátkodobé a proměnlivé.

---

¹⁵ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003.

¹⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005. s. 340.

¹⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

¹⁸ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003. s. 46-47.

¹⁹ Tamtéž. s. 47.

²⁰ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: 2000. s. 250.

²¹ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: 2000.

Změny v oblasti citového prožívání jsou způsobeny hormonální proměnou²², zvýšenou mírou sebereflexe, egocentričnosti a vysokou potřebou sebehodnocení. V časně adolescenci je sebehodnocení kolísavé a sebecit labilní. Navíc zde působí i vliv dalších faktorů, jako jsou zvýšená únavnost, kolísání aktivační úrovně, resp. střídání krátkých fází aktivity s ochablostí, až apatičností.²³ Nízká frustrační tolerance, přecitlivělost a proměnlivost nálad staví dospívající do méně přijatelné a akceptovatelné sociální pozice. Uvedené projevy totiž působí rušivě v mezilidských vztazích a následné negativní reakce a pocit odmítání zvyšuje pocit nejistoty dospívajících.²⁴

Změny pocitů a prožitků dospívající často překvapí, zároveň jim však věnují větší pozornost a mají tendenci je analyzovat a uvažovat o nich. Projevuje se emoční egocentrismus a nechuť projevovat svoje city navenek. Ve svých emocích často nemají sami jasno, v některých případech je neumějí přesně verbalizovat. Objevuje se pocit trapnosti, obava z výsměchu a nepochopení.²⁵ V první fázi dospívání převažují spíše depresivní pocity, kdežto později naopak spíše radostné a příjemné.²⁶

Období střední a pozdní adolescence je typické odezníváním náladoivosti a vysoké lability. Rovněž přibývá silných prožitků a jejich integrace do nových kvalit. Dalšími charakteristickými znaky těchto dvou období jsou: větší míra extroverze, menší impulsivnost, emocionální dráždivost a vyšší stálost. „Důvodem je hormonální vyrovnání a adaptace organismu na pohlavní dospělost.“²⁷ Během střední adolescence získávají zvláštní význam také emoce a city související s erotickou sférou života, estetické city a mravní citění.²⁸

Průběh dospívání však nemusí být vždy emocionálně bouřlivý a dramatický, protože je nutné vzít v úvahu vliv individuálně typologických rozdílů, kulturních a sociálních faktorů a styl výchovy. Predispozicí může být prokázána emoční labilita z dětství, která pak provází vývoj jedince i v pozdějších vývojových stádiích (to platí ve větší míře pro chlapce). Dívky jsou náchylnější k psychickým obtížím právě v období časně adolescence (vlivem pubertálních změn).²⁹

---

²² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

²³ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003.

²⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ ČÁČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: 2000.

²⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005. s. 343.

²⁸ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003.

²⁹ Tamtéž.

1.2.3 SEBEPOJETÍ A SEBEHODNOCENÍ DOSPÍVAJÍCÍCH CHLAPCŮ A DÍVEK

Dalším „vývojovým úkolem“ období dospívání je kromě emancipace od rodiny také dosažení jasného a stabilního pocitu vlastní identity, což znamená dobře poznat sám sebe, své možnosti a meze, přijmout svou jedinečnost i s případnými omezeními a nedostatky. Především na počátku dospívání je velmi důležité hodnocení vlastního vzhledu, mladý člověk o sebe začíná dbát, pečlivě volí, co si vezme na sebe, jaký bude mít účes atd. Zejména nejistí jedinci s nízkým hodnocením pak na sobě nalézají nejrůznější vady a velmi se pro ně trápí. V extrémních případech mohou tyto pocity vést až např. k poruchám příjmu potravy.³⁰

Hledání vlastní identity je tedy spojeno se zvýšeným pozorováním sebe sama, se sebereflexí, která vede dospívající k uplatnění stále větší míry introspekce a sebehodnocení, jejich úsudky se stávají méně závislé na názorech druhých. Postupně se zvyšuje význam konzistentního a stabilního sebepojetí, stejně jako se stále zvyšuje míra zapojení do procesu regulace vlastního chování a prožívání. Obsah vztahového rámce uvažování o sobě nyní zahrnuje názory a soudy subjektivně významných osob, vrstevnické standardy a společenské normy. Pro adolescenty také začínají mít význam „možná já“, resp. představy a přání, jaký bych chtěl být, které se v průběhu dospívání specifikují a diferencují. Stabilně významné zůstává po celé období ideální já, které zahrnuje složku chtěného já a požadovaného já. To je rovněž v rámci sebezpozorování porovnáváno s reálným já, které je v tomto smyslu ukazatelem sebepřijetí. Pokud je diskrepance mezi ideálním a reálným já příliš velká, je zdrojem nepříjemných pocitů, zklamání ze sebe samého. Z tohoto důvodu je důležité, aby bylo ideální já alespoň potenciálně dosažitelné a mělo tak motivační charakter.³¹

Součástí přijetí vlastní identity je i dosažení identity sexuální, stát se „správným“ mužem či ženou.³² Chlapci i dívky si uvědomují společenská očekávání, která jsou zaměřena na příslušníky obojího pohlaví. Dívky jsou v tomto ohledu „vystaveny silnějšímu společenskému tlaku k přijetí požadavků plynoucích z obecných představ o roli dospělé ženy. Požadavky týkající se mužské role jsou naopak pro chlapce mnohem přijatelnější. Mužská role s sebou přináší určitou svobodu a společenskou prestiž, takže na rozdíl od dívek určité výhody získají.“³³

Sebehodnocení adolescenta se týká všech charakteristik, které považuje za důležité a které vztahuje k vlastnímu já (často se jeho předmětem stává výkon a výsledky

³⁰ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

³¹ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003.

³² LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada 2006.

³³ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008. s. 210.

nejrůznějších činností).³⁴ Na počátku dospívání jeho úroveň prudce klesá, což souvisí s vynořením otázek po vlastní totožnosti.³⁵ Čím je sebereflexe adolescenta detailnější, tím se zvyšuje možnost vnímat sebe sama pozitivně (pokud dojde k přijetí vlastní hodnoty) nebo negativně. Ohniskem sebehodnocení se nyní stává komplexnější analýza motivů a souvislostí. Závěr se pak týká hodnocení celé osobnosti. Sebehodnocení se tedy během dospívání postupně stabilizuje a stále menší měrou podléhá situačním změnám. Celkově pozitivní sebehodnocení se pak odvíjí od přijetí vlastní hodnoty.³⁶

1.3 PROCES SOCIALIZACE V DOSPÍVÁNÍ

„Mezi hlavní vývojové úkoly období dospívání patří na jedné straně uvolnění z přílišné závislosti na rodičích a na druhé straně navazování diferencovanějších a významnějších vztahů k vrstevníkům obojího pohlaví.“ Dospívání je v procesu osamostatňování, rozšiřování a diferenciací sociálních vztahů klíčové a rozhodující pro uspokojivé převzetí pozdějších základních rolí manželských a rodičovských.³⁷

Postupná emancipace od rodiny nevede ke zrušení citového vztahu k rodičům, ale k jeho proměně. Dospívající se od nich snaží odlišit, nechce být jako oni. Tento fakt posiluje zjištění, že rodiče nejsou tak dokonalí, jak se zdáli doposud.³⁸ „Do kvality rodinných vazeb se promítá nejen „krize identity“, ale i celkový negativismus a principálně zvýšená kritičnost vůči světu dospělých.“³⁹ Tato kritika spadá i na rodiče, dospívající odmítají jejich rodičovskou autoritu.

Rovněž dochází k proměně vztahu ke škole, kdy se dobré výsledky stávají prostředkem a ne cílem. Dospívající si v tomto období vybírají oblast profesní přípravy a s tím související sociální postavení.⁴⁰

V dospívání výrazně roste význam vrstevnických vztahů. Jsou diferencovanější a dávají jim jistotu, kterou ztrácí odpoutáváním od rodiny, zároveň ho připravují pro nové a trvalé emoční vztahy v dospělosti.⁴¹ V období starší adolescence také začínají mít stále větší

---

³⁴ JANOŠOVÁ, P. *Divčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

³⁵ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada 2006.

³⁶ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: 2003.

³⁷ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada 2006. s. 152.

³⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

³⁹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006. s. 301.

⁴⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁴¹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

význam dyadická přátelství a partnerství. Dospívající však ještě nejsou dostatečně zralí jak pro trvalejší partnerský vztah, tak především pro manželství a rodičovství.⁴²

Ve fázi pozdní adolescence jsou dospívající stále více akceptováni jako dospělí a zároveň se od nich očekává chování tomu odpovídající. Nakonec dochází k proměně role, kdy sociální dospělost signalizuje nástup do zaměstnání.⁴³

1.4 BIOLOGICKÉ ZMĚNY V DOSPÍVÁNÍ

Mezi první biologické změny v dospívání patří produkce pohlavních hormonů. Ty jsou spouštěčem tělesných proměn k dospělému fyzickému schématu, sexuální zralosti a zrání mozkových struktur. Na jejich základě dochází ke změně kvality myšlení. Tento celkový obrat v prožívání se projevuje, jak již bylo výše zmíněno, zvýšenou labilitou a značnou nejistotou a rovněž i zkušenostmi nové kvality, sexuální vzrušivostí a často i prvním prožitkem zamilovanosti.⁴⁴

Doba počátku dospívání je determinována geneticky. Zároveň však může dojít k sekulární akceleraci, tj. urychlení biologického dospívání⁴⁵, ale i oddálení vlivem vnějších podnětů, jako jsou např. sociální podmínky nebo výživa. „Pokud je tělesná proměna příliš časná, nemusí ji pubescent vždycky přijatelným způsobem zvládnout.“⁴⁶

Spouštěčem biologických proměn je impuls z hypotalamu, který v určitém období tělesného vývoje, na základě genetického naprogramování jedince, vyše žlázám s vnitřní sekrecí. Ty začnou zvyšovat produkci příslušných pohlavních hormonů.⁴⁷

Biologický vývoj je v tomto období charakteristický velkými a poměrně rychle následujícími proměnami, rovněž přispívá ke zvyšování rozdílů mezi příslušníky obou pohlaví.⁴⁸

„Tělesná proměna je významným signálem dospívání.“⁴⁹ Jelikož je vlastní zevnějšek součástí identity, mohou být tyto změny dospívajícími velmi intenzivně prožívány a v krajním

---

⁴² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁴⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁴⁶ Tamtéž, s. 327.

⁴⁷ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005. s. 326.

případě mohou způsobit pocit ohrožení integrity vlastní osobnosti a tím vést ke ztrátě sebejistoty.⁵⁰

1.4.1 BIOLOGICKÉ ZMĚNY U DÍVEK

U dívek hypotalamus vyšle signál do vaječnicků, které začnou zvyšovat produkci estrogenu. Jeho množství se postupně, osminásobně zvýší a způsobí růst prsů, vývin tvaru boků, pánve a stehen. Jeho působením rovněž v těchto partiích dochází ke zvýšenému ukládání tuku. Také se zvyšuje produkce androgenů, které iniciují ochlupení pubické a axilární (v podpažních jamkách).⁵¹ „Sekundární pohlavní znaky děvčat jsou nápadnější a bývají dospělými chápány jako signál významnější, tj. kvalitní změny.“⁵² Objevuje se také růstový spurt postavy, který může dosáhnout až devíti centimetrů za rok.⁵³

Další významnou biologickou změnou u dívek je menarché, která zpočátku nebývá provázena pravidelnou ovulací. Když dojde k dozrání vajíček, dochází ke zvýšené produkci ženského hormonu progesteronu, který je důležitý pro těhotenství. Vedle vývoje sekundárních pohlavních znaků dochází zároveň k vývoji vnitřních genitálií a proměně zevního genitálu. Růstové změny dělohy probíhají asi do dvaceti let věku. U dívek se vlivem růstu hladiny testosteronu objevuje schopnost sexuální vzrušivosti, ale ta není bezprostředně vázána na reprodukční zralost, jako je tomu naopak u chlapců.⁵⁴

1.4.2 BIOLOGICKÉ ZMĚNY U CHLAPCŮ

U chlapců je díky signálu z podvěsku mozkového (asi o dva roky později než u dívek) zvýšena produkce mužského pohlavního hormonu testosteronu. Jeho nárůst postupně dosahuje deseti až dvacetinásobku než u žen a má za následek maskulinizaci tělesného schématu. Postupně dochází především k nárůstu a posléze rozvoji svalů, k přeměně kosterního skeletu do maskulinního tvaru, ke zvětšení testes, penisu a skrota, k nápadnějšímu tělesnému ochlupení a k prohloubení hlasu v důsledku růstu hrtanu. Rovněž dochází ke zvýšené produkci estrogenu, což způsobuje malé zvětšení prsů.⁵⁵

⁵⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁵¹ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁵² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005. s. 327.

⁵³ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

Sekundární pohlavní znaky u chlapců nejsou na první pohled tak nápadné jako u dívek. Tělesná proměna chlapců se projevuje na první pohled jako změna kvantity.⁵⁶ Hlavní kvalitativní změnou tělesné dospělosti je u chlapců spermiogeneze, která je známkou plné pohlavní zralosti muže a sexualita je jejím přímým doprovodným jevem (na rozdíl od menstruace). Výron semene je u chlapců spojen se zážitkem pozitivní kvality – s orgasmem.

1.5 MRAVNÍ VÝVOJ PODLE LAWRENCE KOHLBERGA

Lawrence Kohlberg založil své úrovně mravního vývoje na teorii kognitivního vývoje Jeana Piageta (domníval se, že kognitivní vývoj předchází mravnímu vývoji). Jeho studie nezkoumá odvahu lidí využívat svůj mravní potenciál ve skutečném životě, ale jejich schopnost uvažovat mravně v abstraktních momentech.⁵⁷

Na základě svých výzkumů došel Kohlberg k závěru, že existují tři základní stadia morálního vývoje, přičemž každé stadium má ještě dva oddělené typy.⁵⁸ Kohlbergovy následující výzkumy naznačily, že jen velmi málo lidí dosáhne šestého nebo sedmého stadia (toto stadium navíc nebylo do jeho smrti přesně formulováno). Zároveň Kohlbergem popsaná stadia neprobíhají u všech stejně podle dosaženého věkového stupně a také se vzájemně překrývají (i když je zřejmé s přibývajícím věkem ubývání stadií jedna a dva a přibývání stadií pět a šest). U jedince lze také pozorovat, že určité jednání posuzuje podle určitého typu a jindy podle jiného, dle situace a podle problému, který má posuzovat.⁵⁹

1.5.1 PŘEDKONVENČÍ ÚROVEŇ

Předkonvenční úroveň obsahuje dvě stadia, kde je morálka vnější a nikoli vnitřní. Hledisko dobra a zla je zde posuzováno spíše podle důsledků chování než podle věrnosti vnitřnímu etickému kodexu.⁶⁰ Základem hodnocení určitého jednání jsou konkrétní následky, resp. trest nebo odměna.⁶¹

---

⁵⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁵⁷ WEST, K. G. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: 2002.

⁵⁸ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

⁵⁹ WEST, K.G. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: 2002.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

- **Stadium I. – Heteronomní stadium.** Jedinec je plně zaměřen na trest a poslušnost a na následující odměnění nebo potrestání.⁶² Každá činnost, která je potrestána, je považována za špatnou, proto se po člověku žádá se trestu vyhýbat. Strach z trestu je určující pro volbu chování.⁶³
- **Stadium II. – Naivní instrumentální hedonismus.** Konformní jednání ve shodě s příkazy a zákazy, protože je za to očekávána nějaká výhoda nebo vyhnutí se nepříjemnostem.⁶⁴
V tomto stadiu je větší šance, že bude jedinec rafinovaný nebo že bude dokonce podvádět a porušovat pravidla, pokud bude pod tlakem. V tomto stadiu rovněž začíná jednoduchá reciprocita („něco za něco“).⁶⁵

1.5.2 KONVENČNÍ ÚROVEŇ

V konvenčním stadiu je určující splnění sociálního očekávání.⁶⁶ Dostat se na tuto úroveň vyžaduje značný pokrok v mravním myšlení, protože je nutné, aby se u jedince vyvinul etický kodex zahrnující potřeby a pocity druhých.⁶⁷

- **Stadium III. – Morálka „hodného dítěte“.** Mravní jednání dítěte je motivováno vytvořením nebo udržením dobrých vztahů mezi lidmi, proto zvažují pocity a potřeby druhých. Jedná tak, jak se od „hodného“ dítěte očekává.⁶⁸ Protože existuje mnoho důležitých vztahů, může se mravní rozhodování často stávat složitým, dochází k mravním dilematům. Ta mohou být frustrující, protože chybí jednoduchá odpověď a pravidlo řešení.⁶⁹
- **Stadium IV. – Morálka svědomí a autority.** Jednání je určováno sociálními normami z toho důvodu, aby nedošlo ke kritice autoritativních osob. Tím zároveň jedinec předchází pocitům viny, za něž by ho odsuzovalo vlastní svědomí.⁷⁰

⁶² LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

⁶³ WEST, K. G. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: 2002.

⁶⁴ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

⁶⁵ WEST, K.G. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: 2002.

⁶⁶ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

⁶⁷ WEST, K.G. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: 2002.

⁶⁸ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

⁶⁹ WEST, K. G. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: 2002.

⁷⁰ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

1.5.3 POSTKONVENČNÍ ÚROVEŇ

Na tuto úroveň se dostane jen málo lidí (některé výzkumy uvádějí méně než patnáct procent starších dvaceti pěti let). Z tohoto důvodu ji Kohlberg charakterizoval jako „potencionální“ stadium, protože i ti, kteří ho dosáhnou, budou mít problémy konzistentně sladit své činy s jejich názory.⁷¹ Mravní rozhodování je zde založeno na principech, které jedinec přijímá za své. Zároveň u nich předpokládá, že se na nich mohou dohodnout všichni lidé.⁷²

- **Stadium V. – Morálka jako forma určité společenské smlouvy.** Jedinec uznává, že by práva jednotlivce i celé společnosti měla být chráněna a respektována. Shoda chování s nespolečenskými normami se tedy děje proto, aby bylo zachováno uznání nezúčastněného pozorovatele, který jednání posuzuje z hlediska obecného dobra.⁷³
- **Stadium VI. – Morálka vyplývající z univerzálních etických principů.** Jedinec se teď chová ve shodě se společenskými normami proto, aby nemusel sám sebe odsuzovat. Obecné principy platí pro všechny (univerzálně), proto podle nich musí všichni jednat.⁷⁴ „Vedoucí mravní zásady se opírají o přesvědčení, že každý jednatel má právo na život, svobodu a spravedlnost. Hodnota jediného života se stává důležitější než názor většiny.“⁷⁵
- **Stadium VII. – Náboženské stadium** (ve své podstatě mystické). Lze ho dosáhnout až v posledních letech života, protože až v té době může člověk sám sebe považovat za malou součást vesmíru, pociťovat jednotu s Bohem. Toto stadium je velkým kontrastem k pocitu dítěte, které má pocit, že ono je středem vesmíru.⁷⁶

---

⁷¹ WEST, K. G. Dobrodružství psychického vývoje. Praha: 2002.

⁷² LANGMEIER, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. Praha: 2006.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ WEST, K. G. Dobrodružství psychického vývoje. Praha: 2002.

⁷⁶ Tamtéž.

2 SEXUALITA DOSPÍVAJÍCÍCH

Lidská sexualita je determinována biologickými dispozicemi a sociálními a psychickými faktory. Všechny uvedené determinanty navíc nepůsobí izolovaně, ale komplexně, vzájemně se prolínají. V určitých obdobích jsou rozhodující faktory biologické (např. v době nitroděložního života), v pubertě se výrazněji projevují faktory sociální. Všechny zmíněné oblasti podléhají zákonitostem vývoje, podobně je tomu u sexuálního chování to znamená, že se s různými sexuálními projevy u člověka setkáváme už od raného dětství.⁷⁷

2.1 VÝVOJ SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ V DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ

U většiny rodičů může převládat dojem, že se jejich potomci začínají zabývat tím, co je spojeno se sexualitou až někdy v období dospívání. Avšak není tomu tak. Na základě zpracování solidních výzkumů a šetření lze časově zmapovat, o co se zajímají a čím se zabývají děti v kontextu sexuality:⁷⁸

- **1 – 2 roky:** Děti pozorují části svého těla a uvědomují si své tělesné uspořádání. V rámci toho chlapci rádi sahají na pohlavní úd, tahají za něj, hrají si s ním (toto jednání nemá nic společného s onanií). Již v tomto věku lze u chlapců občas ráno po probuzení pozorovat ztupoření pohlavního údu. Tato reakce je automatická a není vyvolána sexuálními vzrušením či drážděním. Tento jev se bude dostavovat v celém dalším životě muže až do stáří.
- **2 – 3 roky:** Jedinec si uvědomuje pohlaví, ke kterému patří a zařazuje k příslušnému pohlaví děti i dospělé. Rozlišuje je podle zevních znaků (oblečení, úprava vlasů apod.). Dostavují se období, kdy se dítě častěji zabývá svými vyměšovacími orgány, nenazírá však na ně ještě jako na orgány pohlavní.
- **3 – 4 roky:** Dítě si uvědomuje části svého těla a zjišťuje rozdíly u druhého pohlaví. Klade první otázky ze sexuální oblasti, zajímá se, jak děti přicházejí na svět.
- **4 – 5 let:** Objevují se hry na doktora, na tatínka a na maminku. Děti do her vkládají odporovanou jednání a své zkušenosti. Aktivní zájem o zvláštnosti druhého pohlaví vede ke vzájemnému prohlížení a osahávání – chlapci při tom bývají aktivnější.

⁷⁷ PONDĚLÍČKOVÁ, J. *Nezralá sexualita: o sexuální výchově a sexuálních projevech dětí a mládeže*. Praha: 1990.

⁷⁸ PONDĚLÍČKOVÁ, J. *Nezralá sexualita: o sexuální výchově a sexuálních projevech dětí a mládeže*. Praha: 1990. s. 25-27.

- **5 – 6 let:** Dítě začíná zajímat, jak ono samo přišlo na svět, jak se chovalo jako miminko a jako batole. Při hrách už začíná dávat přednost příslušníkům svého pohlaví.
- **7 – 8 let:** Zvyšuje se zájem o sexuální otázky, děti se spolu o nich baví. Nemají dostatek správných informací, vznikají různé dětské teorie o těhotenství a porodu. Zájem o porod je větší u dívek než u chlapců. Vznikají příležitostná přátelství mezi chlapci a dívkami.
- **9 – 10 let:** Chlapci a dívky si již dávají najevo svou náklonnost, posílají si při vyučování psaníčka.

Začíná zájem o necudnosti, v tomto věku se již děti sexuálně vzrušují povídáním, vyprávějí si příběhy se sexuálním obsahem. Chlapci píší a malují obrázky na toaletách, objevují se u nich první pokusy o onanii, často pod vedením staršího chlapce.

- **11 let:** Děti pozorují vlastní dospívání; ti, kteří se jakkoliv odchyľují od průměru, zneklidní. Chlapci při svých hrách vylučují dívky (pokud jim některá imponuje „správným“ chlapeckým postojem, ve svém kolektivu ji trpí). Jinak dívky označují za hloupé. Obě pohlaví se zajímají o úlohu otce, chtějí již znát detaily aktu plození. Zajímá je sexuologická literatura. Nosí si ji do školy a při společném prohlížení pocítují sexuální vzrušení. Rádi se o těchto otázkách baví. Chlapci začínají dívky pošťuchovat s úmyslem dotknout se jich.
- **12 let:** Pokračují rozhovory o sexuálních tématech, avšak odděleně chlapci a děvčata. Pátrají po sexuologické literatuře a vzájemně si ji půjčují. Dívky se víc zajímají o různé idoly, už na ně ale myslí jako na muže. Vzniká první výraznější zájem o konkrétní chlapce a dívky, děvčata se však zároveň zajímají i o starší chlapce. U některých chlapců dochází k prvnímu výronu semene (při polucích nebo onanii). Onanují většinou bez průvodních sexuálních představ. U dívek se dostavuje menstruace. Daleko větší pozornost upoutává vývoj prsů. Dívky, u kterých se vyvinou časně, se stydí, hrbí se, aby jejich velikost zakryly, naopak ty, u kterých se vývoj prsů opoždí, jsou nešťastné, že zatím žádná prsa nemají. V obou případech to u dívek vyvolává pocity nejistoty a neklidu, které se odrazí v jejich náladovosti. Chlapci věnují vývinu prsů u dívek pozornost, při škádlení se snaží na ně aspoň sáhnout.
- **13 – 15 let:** Objevuje se první zamilování, často neopětované. Dívky se v tomto období zamilovávají do starších chlapců, ale i chlapce sexuálně přitahují starší dívky. V tomto období chlapci sbírají fotografické akty (zde si dovoluji typovat, že v době internetu už jde spíše o videa s pornografickou tematikou, která jsou na něm snadno dostupná), vzájemně

si vyprávějí sexuální příběhy. Pravidelně a častěji již onanují, a to s charakteristickými průvodními představami. Dívky se v tomto období v představách zaobírají platonickými láskami, chlapci si však již představují sexuální kontakty a touží nějaký uskutečnit. Dívky se zajímají o antikoncepci, o potrat.

- **15 – 18 let:** Začínají první citové vztahy, první zamilování, první sexuální kontakty. Prohlubují se znalosti ze sexuální oblasti, zajímají je polohy při styku, technika milostné přede hry, odchýlné projevy v sexu.

Jak lze z přehledu vyčíst, u ženského pohlaví se sexuální reakce rozvíjejí později než u pohlaví mužského. Mohu ještě konkrétně zmínit:

- Během chlapecké puberty náhle stoupne hladina hormonů osmnáctkrát, čímž zároveň stoupne jejich sexuální vzrušivost a reaktivita a začnou pociťovat potřebu uvolňovat své sexuální napětí. Pokud ho neuvolní onanií, prožívají orgasmus při nočních polucích. S tím rovněž souvisí, že se začnou poohlížet po dívce, aby mohlo dojít k samotnému pohlavnímu styku.
- U dívek není vzestup hormonů tak dramatický, proto se v době jejich dospívání neobjevuje potřeba se sexuálně ukájet. Rozvoj této potřeby většinou začíná až s citovým vztahem a kontaktem s druhým pohlavím, protože jejich vlastní vnitřní sexuální vývoj je nijak nepodněcuje k zahájení pohlavního života. Když už k zahájení heterosexuálního života dojde, mnohé dívky ani nejsou schopny dosáhnout orgasmu, proto ho někdy předstírají, aby potěšily partnera. Důvodem je, že jim většinou více záleží na citovém vztahu, touží především po něžnosti a lásce.⁷⁹

Na závěr lze ještě konstatovat, že tento rozdílný start sexuality se bude více či méně promítat i do sexuálního života v dospělosti. „Sexuální pud už vždy bude silnější u mužů než u žen a většina z nich bez problémů a s pocitem uspokojení uskuteční pohlavní styk i s ženou, k níž ho neváže citové pouto.“⁸⁰

2.2 SEXUÁLNÍ DEBUT

V adolescenci nabývá na významu sexualita, která tvoří důležitou součást partnerského vztahu. Je také obdobím erotických experimentací to znamená, že koitální

---

⁷⁹ PONDĚLÍČKOVÁ -MAŠLOVÁ, J., RABOCH, J. *O sexualitě a partnerských vztazích*. Praha: 2005.

⁸⁰ Tamtéž, s.15.

aktivitě obvykle předchází získávání zkušeností s jinými způsoby uspokojování (tento fakt lze přičítat osvětě posledních dvou desetiletí⁸¹). Patří sem autoerotika, experimentace na homoerotické úrovni (tento způsob sexuální experimentace lze chápat jako transformaci autoerotiky zaměřením na vnější objekt) a heterosexuální erotika, která se rozvíjí už od rané adolescence. Rozvoj erotických kontaktů lze rozdělit do fází: od držení za ruku, líbání, francouzské polibky, které symbolizují koitus, mazlení typu necking, petting, orální sex až po sám pohlavní akt.⁸² Ten následuje obvykle po určité době, po několika týdnech, měsících, případně letech. Díky existenci a široké dostupnosti antikoncepce a mnohem tolerantnějšímu postoji k předmanželské sexualitě se asi od 60. let 20. století snížil věk prvního sexuálního styku.⁸³

„První sexuální zkušenost dovršená pohlavním stykem je velmi důležitým mezníkem v životě adolescenta. Je významná nejen biologicky, ale i psychosociálně (posiluje prestiž jedince v adolescenční skupině).“ Ze subjektivního pohledu je to prožitek, který symbolizuje jednoznačný přechod do dospělosti, který je chápán jako další důkaz vyrovnání se dospělým.⁸⁴ „Začátek sexuálního života může mít také vliv na pozdější sexuální chování jedince. Jako důležitý se jeví věk, ve kterém lidé uskutečnili první pohlavní styk, průběh první soulože, sociální a demografické rozdíly v této charakteristice.“⁸⁵

Podle dosavadních výzkumů dochází k sexuálnímu debutu nejčastěji mezi sedmnáctým a osmnáctým rokem života.⁸⁶ Podle stejného výzkumu před patnáctým rokem věku uskutečnilo první sexuální styk v roce 1993 5,2 % mužů a 2 % žen, v roce 1998 5,3 % mužů a 1,3 % žen. Další výzkum uskutečněný v 90. letech u studentů středních škol a učilišť přinesl poznatek, že jedním ze zásadních kritérií pro počátek pohlavního života je typ studované školy. „Mezi mládeží ve věku sedmnáct až dvacet let byli v tomto smyslu neaktivnější studenti středních odborných učilišť (v tomto věku jich začalo sexuálně žít 80 % dívek a 83 % chlapců), zatímco u studentů středních průmyslových škol se jednalo o 66 % dívek a 65 % chlapců a v případě gymnazistů tohoto věku se počet sexuálně aktivních snižoval na 43 % dívek a 42 % chlapců.“⁸⁷

Adolescence bývá definována jako polygamní stadium sexuálního vývoje. S promiskuitou se počítá, vztahy nebývají považovány za vážné. Může se objevit tendence

⁸¹ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Grada, Praha, 2008.

⁸² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha, 2005.

⁸³ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Grada, Praha, 2008.

⁸⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha, 2005. s. 385.

⁸⁵ WEISS, P., Zvěřina, J. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: 2001.

⁸⁶ Tamtéž - ve výzkumu to v roce 1993 uvedlo 41 % českých mužů a 48 % českých žen, v roce 1998 42 % mužů a 47 % žen.

⁸⁷ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008. s. 224 – 225.

experimentovat s novou zkušeností.⁸⁸ U chlapců je však tolerována větší promiskuita než u dívek. U těch se očekává, že by se měly milovat jen s tím, se kterým mají již delší čas známost, také by měly být z páru těmi zodpovědnějšími. Ačkoli i v tomto směru se ve společnosti objevuje trend zrovnoprávnění obou pohlaví, je popsán rozdíl ve veřejném mínění doposud zřetelný.⁸⁹ I zde lze však pozorovat vývoj, klesá tendence k promiskuitě, současní teenageři jsou více monogamní a používání kondomu se pro ně stalo běžným zvykem. Negativní stránkou tohoto vývoje je zvýšení tendence k sexuálnímu násilí (13 % adolescentů, především dívky, zažilo nucení k sexuálním aktivitám proti své vůli).⁹⁰

S prvním sexuálním stykem pospíchají spíše chlapci, je to dáno pravděpodobně tím, že jsou v adolescenci na vrcholu svých sexuálních potřeb (ženské pohlaví tohoto vrcholu dosahuje až okolo 30 let), dalším důvodem může být genderové stereotypní očekávání. Současné mladé dívky zaujímají díky sexuální výchově asertivnější postoj k sexuálnímu debutu než jejich matky. Zdůrazňují, že chtějí sexuální život zahájit tehdy, až na něj budou po všech stránkách připraveny. Rovněž si uvědomují, že následky případného nechtěného těhotenství ponесou především samy.⁹¹

Celkový pocit z prvního milování se u chlapců a dívek také liší. Zatímco chlapci se často cítí šťastní, pyšní, dospělí, mají potřebu se „pochlubit“ před ostatními, pro dívku je tento akt vážnější událostí. Může prožívat pocity zklamání, pocity smíšené lítosti, obav či viny, nemá tendence se svěřovat ostatním (což je možná dáno historicky – v minulosti byl kladen důraz na „poctivost“ ženy před sňatkem, pokud nebyla, jako by se dopustila vážného morálního přestupku). Dívky při prvním sexuálním styku také více riskují. To jsou důvody, proč v určitých sociálních skupinách začínají chlapci se sexuálním životem dříve než stejně staré dívky, i přesto, že jsou po psychické stránce méně vyzrálí. Často se jedná o náhodnou epizodu s věkově staršími dívkami.⁹²

2.3 ZAMILOVANOST A PARTNERSTVÍ V OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ

Se zmiňovanou změnou hladiny hormonů v období dospívání se u většiny chlapců a dívek objevuje nová citová kvalita: schopnost zamilovat se.⁹³ Už tedy nejde jen o skupinu

⁸⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁸⁹ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁹⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁹¹ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁹² Tamtéž. s. 226.

⁹³ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

a přátelské vztahy, jako tomu bylo doposud, ale i o experimentování s partnerskými vztahy obvykle v posledních ročnících základní školy. Zájem o vrstevníka opačného pohlaví se může projevovat nejen pocity zamilovanosti, ale i emočními výkyvy, střídáním pocitu povznesenosti a trapnosti, rozpaky, pocitem vysoké hodnoty milované bytosti a potřebou kontaktu.⁹⁴ Zároveň se často projevy tohoto počínajícího zájmu u dívek a u chlapců liší.

U dívek dochází k časnějšímu zrání, proto se u nich zájem o druhé pohlaví objevuje dříve, avšak ne tak nápadně jako později u chlapců. Dívky si o chlapcích spíše povídají, jejich city k nim bývají předmětem společných tajemství. Také se zpočátku zajímají spíše o chlapce starší, protože jim jejich náklonnost mohou lépe opětovat.

Na chlapce působí přitažlivě tělesná vyspělost dívek, vzbuzuje jejich zvědavost, což často vede k pošťuchování s prvky erotického obtěžování. Popsané nezralé projevy zájmu o dívky jsou známkou toho, že určitá část chlapců i přes svou erotickou vyspělost ještě necítí potřebu partnerského sdílení. Přesto dospívající očekávají, že iniciátorem vztahu mají být právě chlapci.⁹⁵

E. H. Erikson vymezil jako úkoly dospívání, hledání identity, utvoření autonomie a vytvoření osobních postojů a hodnot. A právě romantické vztahy jsou významným faktorem, který ovlivňuje proces vývoje identity, ale následně i intimity, dvou základních psychosociálních procesů, jejichž dovršení je důležitým faktorem pro rozvoj zdravé dospělé osobnosti. Zároveň jsou tyto mimo rodinné vztahy významným prostředkem získání autonomie dospívajícího.⁹⁶

Motivace k navozování dyadických vztahů může být ovlivňována vnitřními podněty: okouzlení, pocit zamilovanosti i vnějšími podněty⁹⁷, např. párování uvnitř party může být pro ostatní tlakem k tomu, aby založili partnerství vlastní. V rámci projevu konformity ke skupinovým standardům a udržení přijatelného postavení ve skupině se pak snaží někoho najít i ti, kteří nemají potřebu partnerského sblížení.⁹⁸ I v tento moment musí pubescent prokázat svoje kompetence, atraktivitu pro druhé pohlaví a schopnost někoho takového zaujmout.

Náhlý zájem o opačné pohlaví mohou nejbližší přátelé dospívajících pociťovat jako zradu, zejména v případě, kdy partnerský vztah naruší hluboké přátelství. Reakcí někdy

---

⁹⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha, 2005.

⁹⁵ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha: 2008.

⁹⁶ ERIKSON, E. H. in MACEK, P. LACINOVÁ, L. *Vztahy v dospívání*. Brno: 2006.

⁹⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: 2005.

⁹⁸ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha, 2008.

bývají narážky, posměšky, ale i intriky. Dalším důvodem k užití nečestných zbraní může také být boj o přízeň atraktivních protějšků.⁹⁹

„Existence partnerství je pro dospívající (více pro dívky) také potvrzením normality a subjektivní hodnoty důležité pro pozitivní ženské i mužské sebevědomí.“¹⁰⁰ Na druhou stranu jsou rozchody romantických partnerů v adolescenci rizikovým faktorem ve vztahu k predikátorům deprese a také k pokusům či dokonáným sebevraždám mladistvých.¹⁰¹ Tento poznatek by měl být možná inspirací pro práci s dospívajícími, je důležité se věnovat i tomuto nepříjemnému tématu.

---

⁹⁹ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. Praha, 2008.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 222.

¹⁰¹ MACEK, P. LACINOVÁ, L. *Vztahy v dospívání*. Brno, 2006.

3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

„Společnost vždycky měla a má zájem na ničím nenarušeném mravním a sexuálním vývoji dětí a tento zájem je vyjádřen různými formami, včetně norem trestního práva.“¹⁰² V Listině základních práv a svobod, která je jedním ze základních právních dokumentů našeho státu, se v článku dva, odstavec tři uvádí, že každý může činit to, co není zákonem zakázáno. Z uvedeného vyplývá, že každý občan České republiky má nezadatelné právo rozhodovat o svém sexuálním životě, a to i v tom smyslu, v jakém věku dojde k sexuálnímu debutu.¹⁰³ „Neexistuje žádné právní ustanovení, které by komukoliv sexuální život zakazovalo, pokud by ovšem nedošlo ke konfliktu s právem, jako je tomu kupříkladu při realizaci pohlavního kontaktu s osobou mladší patnácti let.“¹⁰⁴

3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VĚKOVÉ HRANICE ZÁKONEM POVOLENÉHO POHLAVNÍHO STYKU

V historii byla praxe taková, že se za trestný čin považoval pohlavní styk s nezralým jedincem, a to i přes jeho souhlas. Styk s jedincem zralým pak trestný nebyl, přičemž zde věk nehrál žádnou roli. Příkladem může být svatba Kateřiny z Ludanic s Petrem Vokem v necelých třinácti letech.¹⁰⁵ Až zhruba od poloviny osmnáctého století postupně dochází k legislativnímu vymezení věkové hranice, která ustanovuje sexuální kontakt za trestný. I když již došlo k tomuto pokroku, stanovené věkové hranice byly z našeho současného pohledu velmi nízké, pohybovaly se totiž mezi deseti a dvanácti lety. Až v první polovině dvacátého století se tato věková hranice ve většině evropských zemí zvýšila, ale pouze nepatrně – na třináct let. Tyto limity se navíc nejprve týkaly pouze dívek a až teprve později se začaly vztahovat i na heterosexuální styky s chlapci. Bez ohledu na věk byly trestné homosexuální styky.¹⁰⁶

Z historického hlediska je prodloužení věku sexuální nedotknutelnosti dítěte poměrně nedávným jevem.¹⁰⁷ Zde je důležité podotknout, že Kurt Freud (československý a kanadský psychiatr a sexuolog) výzkumně prokázal, že při stimulaci obrázkem prepubertálního nahého

¹⁰² WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000. s. 31.

¹⁰³ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 19.

¹⁰⁵ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹⁰⁶ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000.

¹⁰⁷ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005. s. 12.

děvčátka s obnaženým genitálem lze falometricky¹⁰⁸ sledovat sexuální vzrušení i u normálních mužů. Z uvedeného vyplývá, že pro kontrolu těchto (patrně přirozených) reakcí bylo nutné vytvořit silné obranné mechanismy, pevné tabu pro sexuální kontakt s dítětem. Dalším nepřímým impulsem k interiorizaci tohoto tabu byly protesty proti psychoanalýze, respektive její teze o dětské sexualitě. Zapůsobila zde jednak snaha o zachování představy „dětské čistoty“ a o ochranu dítěte, jednak snaha o ochranu a čistotu dospělého jedince před erotickou touhou vůči dítěti.¹⁰⁹ Jak je obecně známo, porušení popsání tabu je v dnešní společnosti spojeno s extrémním společenským zavržením pachatelů, a to i v rámci vězeňského prostředí.

Zákonná opatření ohledně minimálního věku, od kterého není sexuální styk zakázán a trestný (tzv. věk konsenzu), se objevují až v posledních dvou, třech stoletích. „V minulosti byla pro posouzení přípustnosti styku rozhodující individuální biologická sexuální zralost objektu. Sexuální kontakty s nezralými dětmi, ať již s jejich souhlasem či nikoli, byly trestány, avšak konsensuální heterosexuální vztahy se zralými adolescenty byly považovány za legální.“¹¹⁰

Minimální věková hranice pro sexuální styk byla zavedena až na přelomu osmnáctého a devatenáctého století (s výjimkou Anglie, Walesu a některých městských států v Itálii) a byla z dnešního pohledu velmi nízká (zpravidla mezi desátým a dvanáctým rokem věku). Ještě ve dvacátých letech minulého století byl věk konsenzu ve většině evropských zemí dvanáct nebo třináct let (např. Francie, Velká Británie, Finsko, Řecko, Dánsko). Podobně tomu bylo ve Spojených státech amerických a Austrálii. Zde došlo ke zvýšení hranice v padesátých až sedmdesátých letech dvacátého století. V Jihoafrické republice se až v roce 1988 zvedla věková hranice pro legální sexuální vztahy mezi dívkami a chlapci ze sedmi na šestnáct let a v případě homosexuálních vztahů z dvanácti na devatenáct let.¹¹¹

V současné době hraje nejvýznamnější roli, při vymezování normality sexuálního chování v našem kulturně-historickém okruhu, předpoklad pokrevní nespřízněnosti a požadavek adekvátní věkové zralosti sexuálních partnerů. Jsou tedy nepřijatelné ty sexuální aktivity dospělých osob či dospívajících jedinců, které jsou prováděny s prepubertálními

---

¹⁰⁸ *falometrie* (falopletyzmografie, PPG) – „spočívá v přístrojové registraci objemových změn penisu jako reakce při prezentaci vizuálních (diapozitivy, videozáznamy) nebo auditivních (popisy různých erotických aktivit, standardizované nebo individualizované pro konkrétní klienty) sexuálních podnětů různého charakteru – mužů, žen, dětí, agresivních scén atd.“ WEISS, P. *Psychofyzilogické metody diagnostiky parafilií*. Psychiatrie, 2001, 7, s. 187. Dostupné z: <<http://www.tigis.cz/PSYCHIAT/PDF/Psych301.pdf#page=48>> [cit. 18. března 2010; 11:00 CST]

¹⁰⁹ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005

¹¹⁰ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005. s. 12.

¹¹¹ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000.

děti, a to i přesto, že by došlo k jejich eventuálnímu „souhlasu“. Můžeme zde totiž jen obtížně předpokládat, že by se jednalo o souhlas informovaný. Ze sexuologického hlediska uvažujeme o normalitě či abnormalitě sexuálního chování v souvislosti s psychosexuální a somatosexuální zralostí objektu (nezávisle na zákonem stanovené hranici pohlavního styku).¹¹²

V pojetí normality sexuálního chování existují podstatné rozdíly z transkulturního i historického hlediska. Existují rozdíly v definici jak incestu, tak i právě zákonem určeného věku, ve kterém jsou dospívající a děti chráněni před předčasnou sexualizací.¹¹³

Naše tabuizování sexu s prepubertálními dětmi tedy vůbec nemusí být všeobecně přijímanou normou. Například u indického kmene Laptšů je naprosto normální pohlavní styk dospělých mužů s dívkami od šesti let věku (je zajímavé, že se tomu tak děje bez jakýchkoliv negativních následků pro psychický vývoj těchto dívek),¹¹⁴ u některých tichomořských národů je prováděna rituální felace spojená s polykáním semene bojovníků preadolescentními chlapci, čímž se symbolicky zvyšuje jejich maskulinita.¹¹⁵

3.2 VĚKOVÁ HRANICE ZÁKONEM POVOLENÉHO POHLAVNÍHO STYKU VE SVĚTĚ

Všechny současné právní systémy po celém světě obsahují minimální věkovou hranici pro pohlavní styk. V Evropě je tato hranice nejnižší ve Vatikánu a na Maltě, a to dvanáct let.¹¹⁶ Ve Španělsku je tato hranice stanovena na třináct let. Nejvyšší je pak v Turecku – osmnáct let nebo v Irsku a na Kypru – sedmnáct let. Nejčastěji je v Evropě věkovou hranicí čtrnáct, patnáct či šestnáct let.¹¹⁷

Ve Spojených státech amerických je zákonem povolená věková hranice pro pohlavní styk závislá na rozhodnutí toho kterého státu.¹¹⁸ Hranice tedy velmi variuje od nejnižších čtrnácti do osmnácti let.¹¹⁹ Celkově jsou zde tyto limity vyšší, než kdekoliv jinde na světě. Navíc je ve Spojených státech v tomto ohledu jedna zvláštnost, že jsou stanoveny různé

¹¹² WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹¹⁷ AVERT (International AIDS charity). *Worldwide ages of consent*. Dostupné z: <<http://www.avert.org/age-of-consent.htm>> [cit. 18. března 2010, 21:39 CST]

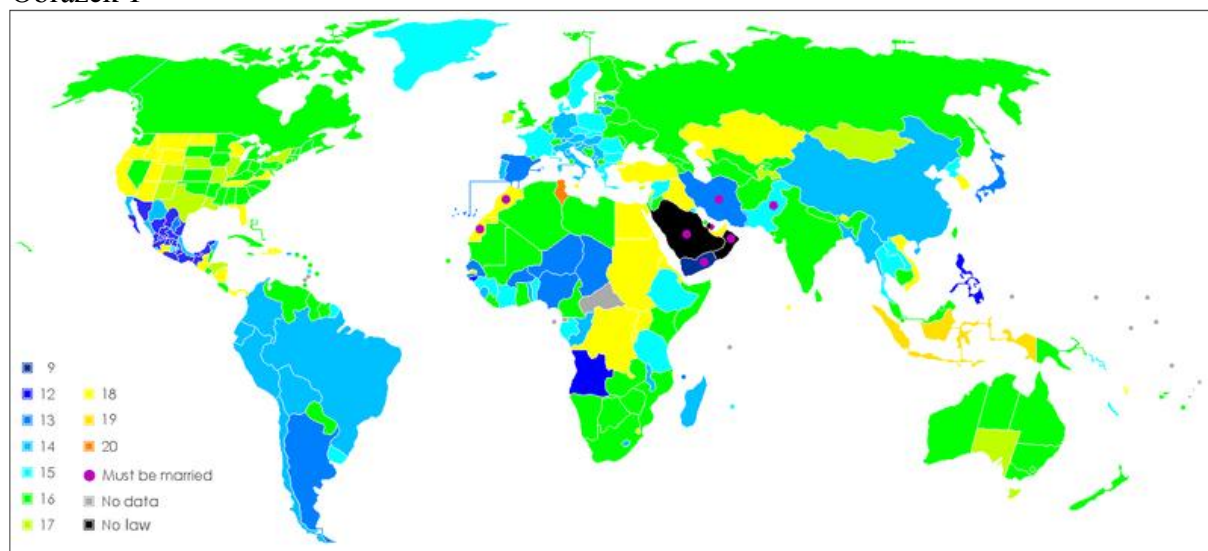
¹¹⁸ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹¹⁹ AVERT (International AIDS charity). *Worldwide ages of consent*. Dostupné z: <<http://www.avert.org/age-of-consent.htm>> [cit. 18. března 2010, 21:39 CST]

věkové hranice pro různé druhy sexuálních aktivit (vaginální, anální, orální sexuální styk, společná masturbace atd.) a také jsou zde určeny různé věkové limity pro různé věkové rozdíly mezi partnery.¹²⁰

Pro úplnost uvádím mapu (Obrázek 1), která znázorňuje konsensuální věk pro heterosexuální sex v různých zemích po celém světě.

Obrázek 1

Zdroj: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Age_of_Consent.png>

3.3 VĚKOVÁ HRANICE ZÁKONEM POVOLENÉHO POHLAVNÍHO STYKU V ČESKÉ REPUBLICCE

3.3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ

„Již v období Rakousko-uherské monarchie obsahoval Zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích císařský patent ze dne 27. května 1852, č. 117 říšského zákona, který byl platný i v zemích Koruny české. Ten měl ve své čtrnácté hlavě nazvané O násilném smilstvu, zprznění a jiných těžkých případech smilstva skutkové podstaty, které jsou svým obsahem podobné našemu trestnímu zákonu.“¹²¹ Jednalo se o zprznění, násilné smilstvo a čtyři další zločiny smilstva, které byly označovány jako „zločiny proti přirozenosti, zprznění krve, svedení k smilstvu kuplířství vzhledem k osobě nevinné“.¹²² Skutkovou podstatu § 128, která je označena jako „zprznění“, můžeme přirovnat k dnešní skutkové podstatě trestného

¹²⁰ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹²¹ Tamtéž. s. 31-32.

¹²² WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000. s. 19.

činu pohlavního zneužívání podle § 187 trestního zákona č. 40/2009 Sb. (dříve § 242 zákona č. 140/1961 Sb.), spáchaného jiným způsobem než pohlavním stykem. S tím rozdílem, že v tehdejších dobách tvořil hranici trestněprávní ochrany věk čtrnáct let a rozsah trestní sazby se pohyboval dle okolností od jednoho do dvaceti let těžkého žaláře. Dále bylo podle § 127 „mimomanželské souložení, předsevzaté s osobou ženskou, která nedokonala čtrnáctý rok věku svého, pokládáno za násilné s trestním postihem od pěti do dvaceti let těžkého žaláře.“¹²³

Tento trestní zákon platil na území Československa i po 28. říjnu 1918. Jeho platnost skončila 31. prosince 1949, kdy byl nahrazen trestním zákonem č. 86/1950 Sb., který nově formuloval skutkové podstaty, archaické nahradil moderními a věkovou hranici trestněprávní ochrany zvýšil o jeden rok, čili na patnáct let, jak je tomu až do dnes. Vnitřní konstrukci skutkových podstat a filozofii trestního postihu však v podstatě zachoval.¹²⁴

3.3.2 ZÁKONY ČESKÉHO PRÁVNÍHO SYSTÉMU TÝKAJÍCÍ SE SEXUALITY

Do 31. 12. 2009 platil v České republice v tomto ohledu Zákon č. 140/1961 Sb., a to více než čtyřicet let. Věkovou hranici pro zahájení sexuálního života vymezoval konkrétně takto:

- „Zákon č. 140/1961 Sb.; Hlava osmá; Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti; Oddíl druhý; Trestné činy proti lidské důstojnosti

Pohlavní zneužívání

§ 242 (1) Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

- § 243 Kdo zneužívá závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřené jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo kdo takové osoby, zneužívá její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“¹²⁵

Od 1. 1.2010 však vešel v platnost nový trestní zákon č. 40/2009 Sb., který původně tuto hranici snižoval na čtrnáct let (spolu s věkovou hranicí trestní odpovědnosti). „Otcem“ snížení obou věkových hranic byl poslanec za ODS Radim Chytka, který s tímto návrhem přišel již v roce 2003, kdy byl přijat zákon č. 218/2003 o soudnictví ve věcech mládeže.

¹²³ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Zákon č. 140/1961 Sb. <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/140-1961-Sb-trestni-zakon.html>> [cit. 18. března, 11:20 CST]

Záhy po schválení nového trestního zákona se však ozvala kritika tohoto snížení jak z řad odborníků, tak i politiků. Jedním z argumentů bylo např. varování před pedofily, které vyřkl sexuolog Jaroslav Zvěřina: „Jediný, kdo z toho může mít radost, jsou pedofilové. Například pro mě, který se celý život zabývám sexuální delikvencí, to znamená, že bych se měl pomalu omlouvat celé řadě pachatelů, kteří byli odsouzeni k nemalým trestům, protože měli styk s dětmi pod patnáct let.“ Čím později mladý člověk s pohlavním stykem začne, tím později na sebe vezme rizika s tím spjatá. Například pohlavní choroby nebo nechtěné otěhotnění.¹²⁶

Sám prezident Václav Klaus po přijetí tohoto zákona označil za absurdní spojování věkové hranice trestní odpovědnosti se snížením věkové hranice pro legální sexuální aktivity. Kritizoval, že snížení této hranice bylo dílem příliš rychlého rozhodnutí Sněmovny, kterému nepředcházela odborná diskuse.¹²⁷ Podobného názoru byl i další sexuolog Petr Weiss: „Nevím, kde se ta myšlenka v jejich hlavách zrodila, protože tyto dvě věci jsou samozřejmě naprosto nesouvisející. A i v jiných zemích, například v Německu, je to různé. Tam je například věk trestní odpovědnosti čtrnáct let, zatímco věk pro koncensuální pohlavní styk je šestnáct let. To je dokonce rozdíl dvou let.“¹²⁸ Dalším Weissovým argumentem bylo tvrzení, že děti, které nejsou v tomto věku zralé somatosexuálně ani psychosexuálně pro zahájení sexuálního života, budou beztrestně zpřístupněny dospělým lidem, resp. dospělým pachatelům. Dále se domnívá, že v posledních letech se nijak neurychlilo tělesné, psychické ani sociální dozrávání české mládeže, tudíž není důvod k tomu, aby se věk konsensu měnil.¹²⁹

Nejen uvedené kritiky vedly k tomu, že byl dne 12. srpna 2009 prezidentem Václavem Klausem podepsán a schválen zákon č. 306/2009 Sb. ze 7. srpna 2009, kterým se mění zákon č. 40/2009Sb., trestní zákoník a některé další zákony. Zde se v článku¹³⁰ věková hranice pro různé úkony a situace ještě před nabytím účinnosti změny na čtrnáct let opět vrací zpět na patnáct let.

Lidskou sexualitou se zákon č. 40/2009 Sb. zabývá v šestnácti jeho paragrafech. Jsou to např. § 168 Obchodování s lidmi nebo § 202 Svádění k pohlavnímu styku, ale hlavně pak jeho celá třetí hlava nazvaná: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

---

¹²⁶ ZVĚŘINA, J. *Hranice pro tresty i sex zůstanou na 15 letech*. Dostupné z: <<http://mep.zverina.cz/673/cz/normal/hranice-pro-tresty-i-sex-zustanou-na-15-letech/>> [cit. 18. března, 11:30 CST]

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Faltýnek, V. *Posun hranice pro legální sex je předmětem sporů*. Dostupné z: <<http://www.radio.cz/cz/clanek/110352>> [cit. 18. března, 11:35 CST]

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ *Zákon č. 306/2009 Sb.* <http://www.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571CC00341DF1C125762600662107> [cit. 18. března, 11:40 CST]

obsahující paragrafy: § 185 Znásilnění; §186 Sexuální nátlak; § 187 Pohlavní zneužití; § 188 Soulož mezi příbuznými; § 189 Kuplířství; § 190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte, § 191 Šíření pornografie; § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií a § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie.

Věk konsensuálního pohlavního styku pak konkrétně vymezuje výše jmenovaný § 187 o pohlavním zneužití:

- „(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším čtrnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.
- (4) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná.¹³¹

V prvním odstavci tohoto paragrafu je zmíněn pojem „jiným způsobem pohlavně zneužije“, který umožňuje široký výklad, proto byl nutné judikaturou jeho obsah vysvětlit a vymezit. „Podle publikované a ustálené judikatury je pohlavní zneužívání osoby mladší patnácti let jiným způsobem, jakýkoliv jiný způsob ukájení než soulož, který se svou intenzitou a závažností blíží pohlavnímu zneužívání vykonanému souloží. Může tedy jít o pohlavní dráždění dotýkáním se pohlavních orgánů zneužívané osoby nebo jiných erotogenních orgánů a zón, jako jsou prsy, hýždě, konečník a podobně.“¹³² Už i soudy z doby předmnichovské republiky judikovaly, že k trestnosti postačí pouhé ohmatávání pohlavního ústrojí dětí, bez ohledu na to, zda bylo či nebylo dosaženo pohlavního ukojení pachatele.¹³³

Ze subjektivního pohledu zákon vyžaduje úmysl (a to i eventuální), který musí zahrnovat i věk zneužité osoby. Určité nesnáze mohou nastat v případech, kdy zneužitý jedinec svým vzhledem a stupněm fyzické dospělosti budí oprávněný dojem osoby starší než patnáct let. Pokud by pachatel opravdu neznal věk takové osoby a usuzoval na něj jen podle

¹³¹ Sbirka zákonů č. 40/2009. Zákon ze dne 8. ledna 2009 – trestní zákoník. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx> [cit. 18. března, 11:50 CST]

¹³² WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000. s. 31.

¹³³ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: 2000.

vzhledu, jednal by ve skutkovém omylu, tudíž by jeho jednání nenaplňovalo znaky skutkové podstaty trestného činu pohlavního zneužití.¹³⁴

---

¹³⁴ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: 2005.

4 RIZIKA ČASNÉHO ZAPOČETÍ SEXUÁLNÍHO ŽIVOTA

Chyby a omyly, kterých se člověk dopouští v období dospívání, často poznamenávají celý sexuální život. Jak je prokázáno, předčasné zahájení sexuálního života může mít velmi negativní následky pro další psychosexuální vývoj. Dle Weisse z výzkumů vyplývá (avšak neuvádí ze kterých), že koitarché před čtrnáctým rokem u dívek výrazně zvyšuje pravděpodobnost, že budou střídat své sexuální partnery, dále že budou mít styky s rizikovými partnery, onemocní pohlavní chorobou, absolvují opakované interrupce atd. To znamená, že se budou chovat méně odpovědně.¹³⁵ Domnívám se, že zmiňované psychosociální následky má časné koitarché i pro chlapce (samozřejmě vyjma interrupcí).

Za nejčastější rizika předčasného sexuálního debutu jsou tedy považovány:

- zvýšení rizika přenosu pohlavních chorob a častější výskyt zánětů rodidel se všemi důsledky, až sterilitou.
- riziko prekancerózy až karcinomu čípku děložního, tzn. infekce lidským papilomavirem
- rovněž nelze vyloučit početí dítěte, protože antikoncepce tuto možnost sice snižuje, ale nikdy nevylučuje – pohlavní styk (i chráněný) v plodném období dívky může vést k oplodnění. Je pak samozřejmé, že řešení neplánovaného početí u dospívajících je vždy složité, protože je těhotenství příliš mladých rodičů po všech stránkách rizikové-pro tělesnou nezralost matky, psychickou a sociální nezralost obou.¹³⁶

Z uvedeného vyplývá, že míra výskytu pohlavních chorob je do velké míry indikátorem společenských a výchovných jevů. Pohlavní choroby, resp. STD (Sexually Transmitted Diseases) jsou právem přičítány k chorobám společenským, protože bez výjimky postihují všechny vrstvy obyvatelstva. „Rizikovitost pohlavních chorob není jen ve vlastním zdravotním aspektu, ale souvisí s mnoha dalšími oblastmi společenské činnosti, které zasahují do etiky, morálky, hodnotového systému.“¹³⁷

„V současné době představují STD – nyní spíše STI (Sexually Transmitted Infections), které jsou spojené s intenzitou sexuálního pudu i s rizikovým sexuálním chováním zejména u věkových kategorií patnáct až dvacet čtyři let, jednu z nejdynamičtěji rostoucích skupin chorob v medicíně. Jejich přesné počty však nejsou dobře dokumentovány a jejich hlášení je

¹³⁵ WEISS, P. *Sex*. Praha: 1998.

¹³⁶ KAŠTÁNKOVÁ, V. *Mládež a sexuálně přenosné choroby. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*, 1. odborný seminář, SZÚ 5.-7.9.2000. Dostupné na: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=6>> [cit. 18. května 2010, 11:06 CST]

¹³⁷ LÁZNIČKOVÁ, L. *Sex dospívajících z pohledu gynekologa. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*, 1. odborný seminář, SZÚ 5.-7.9.2000. Dostupné na: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=3>> [cit. 18. května 2010, 11:15 CST]

zde vyšší než u jiných infekcí.¹³⁸ STD se šíří řetězovou reakcí a postihují nejen ty, kteří se rizikově chovají, ale zároveň též nevinné, kteří nevědí nic o partnerově zdraví, nevěře či neznají jeho předchozí sexuální život. To znamená, že mu slepě důvěřují a praktikují styk bez bariérové antikoncepce. Tyto případy jsou pak důkazem selhání partnerské zodpovědnosti.¹³⁹

Pohlavně přenosné choroby můžeme dělit na tzv. klasické STI (syfilis, kapavka, měkký vřed, venerický lymfogranulom a granuloma inguinale) a tzv. neklasické STI. Další závažné riziko těchto onemocnění, které je nutno zmínit, spočívá v tom, že tyto nemoci postihují přímo nebo nepřímo nejen pohlavní orgány. Spektrum chorob přenášených pohlavním stykem se v poslední době podstatně rozšířilo od pěti klasických nákaz na asi dvacet různých infekcí.¹⁴⁰

Věková struktura osob pohlavně nemocných se snížila do kategorie mladistvých, či někdy dokonce i do populace dětské. I to je jedním z důvodů, proč se tyto infekce stávají celosvětově významným zdravotním a sociálně ekonomickým problémem. Mezi choroby přenášené pohlavním stykem můžeme řadit:

- „Bakteriální: syfilis, kapavka, měkký vřed, lymfogranuloma venereum, granuloma inguinale, chlamydiosy, mykoplasmatické infekce, gardnerely
- Virové (papilomaviry, herpes virus, HIV, cytomegalovirus, viry hepatitid)
- Parazitární (pedikuloza, svrab)
- Protozoální (*Trichomonas vaginalis*, *Giardia lamblia*, *Entamoeba histolytica*)
- Kvasinkové (*Candida*)¹⁴¹

V dnešní době se k nejčastějším sexuálně přenosným nemocem řadí infekce chlamydiemi, které jsou dnes častější než nemoci vyvolané ostatními pohlavně infekčními nemocemi, včetně gonorhey (kapavka). Jejich dalším negativem je ten fakt, že jsou často klinicky nepoznány, způsobují však těžké obtíže v pozdějším období (záněty vaječníků, neplodnost).¹⁴²

---

¹³⁸ Kolektiv autorů. *Trendy v medicíně. Dermatovenerologie, dětská dermatologie a korektivní dermatologie 2006/2007*. Praha: 2006.

¹³⁹ KAŠTÁNKOVÁ, V. *Mládež a sexuálně přenosné chorob. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*, 1. odborný seminář, SZÚ 5. -7. 9. 2000. Dostupné z: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=6>> [cit. 18. května 2010, 11:06 CST]

¹⁴⁰ LÁZNIČKOVÁ, L. *Sex dospívajících z pohledu gynekologa. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*, 1. odborný seminář, SZÚ 5. -7. 9. 2000. Dostupné z: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=3>> [cit. 18. května 2010, 11:15 CST]

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

Z problematiky sexuálně přenosných chorob dále vyplývá, že je třeba věnovat zvláštní pozornost mladým ženám, které jsou vůči STI mnohem zranitelnější než muži, a to nejen s ohledem na aspekt reprodukčního zdraví. Dívčí organismus není vybaven proti infekci a polymikrobiálním zánětům rodidel, jako je tomu u dospělých žen. To souvisí s nevyzrálostí imunitního systému jak celkového, tak lokálního. Zvýšená míra cervikální ektopie¹⁴³ u dívek je tak místem s menší rezistencí vůči infekci, které je v budoucnu následováno zvýšeným rizikem vývoje cervikálních cytologických abnormit až po karcinom děložního čípku.

4.1 VÝVOJ POČTU HLÁŠENÝCH PŘÍPADŮ POHLAVNÍCH NEMOCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Z hlášených a dosud zpracovaných statistických dat Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS ČR) lze získat přehled o vývoji sexuálně přenosných chorob v České republice.

V závěru kapitoly pro úplnost uvádím informace o chlamydiové infekci, jejímž původem je bakterie *Chlamydia trachomatis*, která je nejčastějším sexuálně přenášeným patogenem na světě a je původcem pohlavních chorob.

4.1.1 SYFILIS

Syfilis (příjice; lues) je sexuálně přenosné infekční onemocnění vyvolané spirochetou *Treponema pallidum*. Má sklon k sebeohrazení a projevuje se širokou škálou příznaků; její průběh bývá intermitentní (přerušovaný, s přestávkami).¹⁴⁴ Téměř výhradně se přenáší pohlavním stykem – do organismu nejspíše proniká drobným poraněním pokožky nebo sliznice při pohlavním styku.¹⁴⁵ Syfilis patří mezi klasické pohlavní nemoci, které podléhají povinnému hlášení, evidenci, poučení pacienta, depistážnímu šetření a dispenzarizaci (tj. aktivní preventivní vyhledávání, vyšetřování, pravidelné léčení a sociální sledování osob

---

¹⁴³ *Ektopie* - výskyt mimo své obvyklé místo. Ektopie děložního čípku je výskyt žlázek a cylindrického epitelu endocervixu na děložní čípek. Zdroj: <<http://lekarske.slovníky.cz/pojem/ektopie>>

¹⁴⁴ RESL, V., VOLTR, J., PIZINGER, K. *Venerologie. Sexuálně přenosné infekce. Nevenerické choroby genitálu. Diferenciální diagnostika*. Praha: 1993.

¹⁴⁵ MAŠATA, J., JEDLIČKOVÁ, A. a kol. *Infekce v gynekologii a porodnictví a základy jejich antiinfekční léčby*. Praha: 2004.

s určitou nemocí nebo rizikovým znakem po dobu ohrožení či trvání nemoci nebo až do jejího vyléčení).¹⁴⁶

Současný stav této choroby v ČR je charakterizován jejím trvalým nárůstem. Z epidemiologického hlediska je velmi výrazný nárůst podílu případů časných forem. Při analýze věkových skupin trvá trend (objevivší se již v roce 1991) k přesunu největšího počtu hlášených případů z věkové kategorie 65 let a starších s pozdními formami příjice, mezi patnácti až čtyřicetileté a mezi pětadvaceti až čtyřicetileté s časnými stadii. V podílu počtu případů podle regionů v roce 2004 jsou na prvních třech místech Moravskoslezský kraj, Ústecký kraj a hlavní město Praha.¹⁴⁷

4.1.2 KAPAVKA

Kapavka (gonorrhoea) je akutní hnisavý zánět, který postihuje primárně sliznice urogenitálního traktu. Může způsobit i zánět oční spojivky, rekta a vzácně i sliznici nosu, úst a hltanu. V případě přenosu krevní cestou může vyvolat i onemocnění pohybového aparátu, endokardu (vnitřní vrstvy srdce) a oční duhovky.¹⁴⁸ Kapavka rovněž podléhá povinnému hlášení.

Tato nemoc může u obou pohlaví probíhat zcela asymptomaticky. Podobně jako je tomu u chlamydiových infekcí, nejvyšší je výskyt u mladých, sexuálně aktivních osob. Snižuje se po pětadvacátém roce.¹⁴⁹

V podílu počtu případů v regionech v roce 2004 má prvenství hlavní město Praha, následuje Ústecký kraj a těsně za ním Jihomoravský. Odborníci však tvrdí, že počet klasických pohlavních chorob neodpovídá realitě a ve skutečnosti je vyšší. Jako zvláště zavádějící udávají data u kapavky.¹⁵⁰

---

¹⁴⁶ KAŠTÁNKOVÁ, V. *Mládež a sexuálně přenosné chorob. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*, 1. odborný seminář, SZÚ 5. -7. 9. 2000. Dostupné z: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=6>> [cit. 18. května 2010, 11:06 CST]

¹⁴⁷ Kolektiv autorů. *Dermatovenerologie, dětská dermatologie a korektivní dermatologie 2006/07*. Praha: 2006.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ MAŠATA, J., JEDLIČKOVÁ, A. a kol. *Infekce v gynekologii a porodnictví a základy jejich antiinfekční léčby*. Praha: 2004.

¹⁵⁰ Kolektiv autorů. *Dermatovenerologie, dětská dermatologie a korektivní dermatologie 2006/07*. Praha: 2006.

4.1.3 INFEKCE HIV A ONEMOCNĚNÍ AIDS

Název onemocnění je zkratkou anglického pojmenování Acquired Immune Deficiency Syndrome, respektive syndrom (soubor příznaků), který vede ke ztrátě imunity, tj. obranyschopnosti organismu. Lidský organismus se tak stává náchylným k řadě dalších infekčních a nádorových onemocnění. Původcem tohoto onemocnění je retrovirus HIV (Human Immunodeficiency Virus), což znamená virus způsobující ztrátu obranyschopnosti u člověka. Ten napadá v organismu zejména určitou skupinu bílých krvinek (T lymfocytů), v nichž se množí, později je i zabíjí a snižují tak jejich počet v těle nakaženého člověka. Výrazný pokles počtu bílých krvinek, které hrají důležitou úlohu v obranyschopnosti lidského organismu, vede k selhávání imunity a rozvíjí se v onemocnění AIDS.¹⁵¹ „Virus HIV je velmi citlivý k zevním vlivům, ničí ho běžné fyzikální a chemické prostředky, např. teplota nad 60 stupňů Celsia, běžné dezinfekční prostředky, např. chlorové preparáty. Po zaschnutí virus HIV záhy hyne.

Virus HIV se vyskytuje v tělesných tekutinách zejména v krvi, spermatu, poševním sekretu a v mateřském mléku. Aby došlo k infekci, musí do organismu člověka proniknout určité množství viru HIV, hovoříme o tzv. infekční dávce. Jsou známy pouze tři způsoby přenosu infekce HIV: nechráněným pohlavním stykem, krevní cestou (transfuze, injekční užívání návykových látek) a z matky na dítě.¹⁵²

Statistika HIV pozitivních a nemocných AIDS se vede v České republice od konce osmdesátých let dvacátého století. Zdrojem informací o počtech HIV pozitivních a nemocných AIDS je Státní zdravotní ústav – referenční laboratoř pro AIDS. K 31. 12. 2004 bylo zjištěno 737 případů HIV pozitivních občanů ČR a cizinců s trvalým pobytem. Z toho se onemocnění AIDS rozvinulo ve 184 případech.¹⁵³ K 31. 3. 2010 se tento počet zvýšil již na 1388 HIV pozitivních lidí, z toho nemocných AIDS je 299. Nejvíce nakažených je ve věkové hranici 25 až 34 let.¹⁵⁴

---

¹⁵¹ *Co je infekce HIV a onemocnění AIDS?* Dostupné z: <<http://www.aids-hiv.cz/#1>> [cit. 18. května, 17:10 CST]

¹⁵² *Jak se virus HIV přenáší?* Dostupné z: <<http://www.aids-hiv.cz/#1>> [cit. 18. května, 17:10 CST]

¹⁵³ *Pohlavní nemoci 2004.* Dostupné z: <http://www.uzis.cz/article.php?article=197&order=&sort=&mnu_id=5150> [cit. 18. května, 17:20 CST]

¹⁵⁴ *Nové případy HIV a onemocnění AIDS.* Dostupné na: <<http://www.aids-hiv.cz/nove10/prezentace03-2010%20roz.pdf>> [cit. 18. května, 17:20 CST]

4.1.4 CHLAMYDIOVÉ INFEKCE

Dle Světové zdravotnické organizace vzniká každoročně asi pět set miliónů STI. Z toho přibližně devadesát milionů je připisováno Chlamydii trachomatis, přičemž nejvíce ohroženou věkovou skupinou jsou mladí lidé ve věku patnáct až třicet let. Infekce vzniklá touto bakterií je nejčastější příčinou neplodnosti u žen i mužů. Cervikální chlamydiová infekce je v současné době považována za jeden z rizikových faktorů pro vznik karcinomu děložního hrdla.¹⁵⁵ Tato nemoc je známá také jako „tichá epidemie“, neboť padesát až osmdesát procent infekcí probíhá bez příznaků. Chlamydie se přenáší jak vaginálním, tak i orálním a análním stykem s nakaženým partnerem. Další způsob přenosu může být z matky na plod.¹⁵⁶

---

¹⁵⁵ JANEČKOVÁ, L. *Chlamydiové infekce v kostce*. Dostupné z: <<http://www.celostnimediceina.cz/chlamydiove-infekce-v-kostce.htm>> [cit. 18. května, 17:20 CST]

¹⁵⁶ *Chlamydie – známá i neznámá*. <<http://www.sexus.cz/chlamydie-znama-i-neznama>> [cit. 18. května, 17:20 CST]

5 VÝZKUM POSTOJŮ DOSPÍVAJÍCÍCH K SEXUÁLNÍMU DEBUTU V OKRESECH PRAHA A SOKOLOV

Tato část mé diplomové práce přináší smíšený kvantitativně-kvalitativní dotazníkový výzkum postojů dospívajících k prvnímu pohlavnímu styku, zkušeností zkoumaného vzorku v oblasti sexu a informovanosti o přenosnosti AIDS. Data jsou vyhodnocována kvantitativními vědeckými metodami, v interpretacích též kvalitativně zaměřenými metodami.

5.1 CÍLE VÝZKUMU

Cíl 1: Zmapovat postoje dotazovaných z okresu Praha a Sokolov ve věku třináct až šestnáct let k zahájení sexuálního života. Konkrétně:

- V jakém věku je dobré mít první pohlavní styk a proč?
- Měl by první pohlavní styk proběhnout se stálým partnerem/partnerkou?
- Zjistit míru informovanosti o zásadách bezpečného sexu (antikoncepce, věková hranice pro „legální sex“)
- Přáli by si věkovou hranici snížit nebo zvýšit?
- Co si o této hranici myslí? Jaký má smysl?
- Zmapovat individuální postoje dospívajících – kdy, v jaké situaci a s kým bys rád/ráda měla první pohlavní styk?

Cíl 2: Provést kvalitativní analýzu zkušeností zkoumaného vzorku v oblasti sexu.

Cíl 3: Provést analýzu dat z dotazníků a jejich komparaci z hlediska věku, pohlaví a místa bydliště.

5.2 HYPOTÉZY VÝZKUMU

H₁ – Domnívám se, že nejméně 80 % dospívajících bude toho názoru, že by první pohlavní styk měl proběhnout se stálým partnerem/partnerkou, tedy s osobou, se kterou budou mít hlubší vztah.

H₂ – Myslím si, že více než polovina dospívajících nebude považovat za rozumné mít první pohlavní styk do patnácti let věku. Z tohoto důvodu předpokládám, že jen nejvýše polovina dospívajících by si přála věkovou hranici pro „legální sex“ snížit (u ostatních očekávám, že by ji nechali na stávajících patnácti letech věku).

H₃ – Myslím si, že 90 % dotazovaných bude znát věkovou hranici pro „legální sex“.

H₅ – Myslím si, že méně než polovina zkoumaného vzorku bude mít zkušenosti se sexuálním stykem. Předpokládám, že z těch, co tuto zkušenost budou mít, bude více dívek než chlapců.

H₆ – Domnívám se, že více zkušeností z oblasti sexu budou mít dospívající z okresu Sokolov, a to z toho důvodu, že jsou méně informováni:

- Rodiči – podle sčítání lidu z roku 2001 má okres Sokolov nejnižší zastoupení (4,0 %) vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (v Praze je to 18,8 % obyvatel). Z celého území České republiky má okres Sokolov rovněž nejnižší podíl středoškolsky vzdělaných. Zároveň patří Sokolov do oblasti Karlovarského kraje, který má nadprůměrné zastoupení osob se základním vzděláním (27,9%).¹⁵⁷
- Ve škole – v Sokolově neprobíhá žádný souvislý dlouhodobý program všeobecné primární prevence, jako je tomu v Praze 6.

5.3 METODA ZÍSKÁVÁNÍ DAT

Jako metodu získávání dat jsem použila dotazník pod „krycím“ názvem: „*Dospívající a AIDS*“, a to z toho důvodu, že je validita vyšší, když se výzkum zaměřený na sexuální chování zasadí do širšího zdravotnického rámce.¹⁵⁸ Navíc tato varianta umožňuje zadat jednu a tutéž sadu otázek velkému počtu respondentů a zároveň je její výhodou ten fakt, že lze data lépe kvantifikovat.¹⁵⁹ Dotazník (viz Příloha č. 1) obsahoval 31 uzavřených, polouzavřených a otevřených otázek.

Při sestavování otázek jsem se inspirovala dotazníkem „*Mládež a AIDS*“, který byl použit při výzkumu sexuálního chování adolescentů a rizika HIV v roce 1997. Koordinátorem této studie byl prof. PhDr. Ladislav Rabušič, CSc. Svolení k použití otázek mi bylo od pana profesora poskytnuto.

¹⁵⁷ ČSÚ. Územní rozdíly v úrovni vzdělanosti obyvatelstva ČR. Dostupné z:

<[http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/F6002B5D08/\\$File/411303a4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/F6002B5D08/$File/411303a4.pdf)> [cit. 25. listopadu 2009, 17:20 CST]

¹⁵⁸ WIEDERMAN a spol. in WEISS, P., Zvěřina, J. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: 2001

¹⁵⁹ FERJENČÍK, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha: 2000.

5.4 METODIKA

Sběr dat jsem provedla v Praze 6 osobně v průběhu května 2010 na třech základních školách (ZŠ Norbertov, ZŠ Petřiny-jih, ZŠ T. G. Masaryka), což činí čtyři osmé ročníky a čtyři deváté ročníky.

V Sokolově jsem dotazníky postoupila vedením dvou základních škol (1. ZŠ Sokolov a 2. ZŠ Sokolov). Zde byly zadány vyučujícími rodinné výchovy a výchovným poradcem. Celkem se jednalo o pět devátých ročníků a dva osmé ročníky. Na jedné sokolovské škole bylo rozdáno dotazníků ošetřeno souhlasem zákonných zástupců žáků – z nichž čtyři nesouhlasili. Na druhé škole mi bylo umožněno zadat dotazníky pouze v devátých třídách.

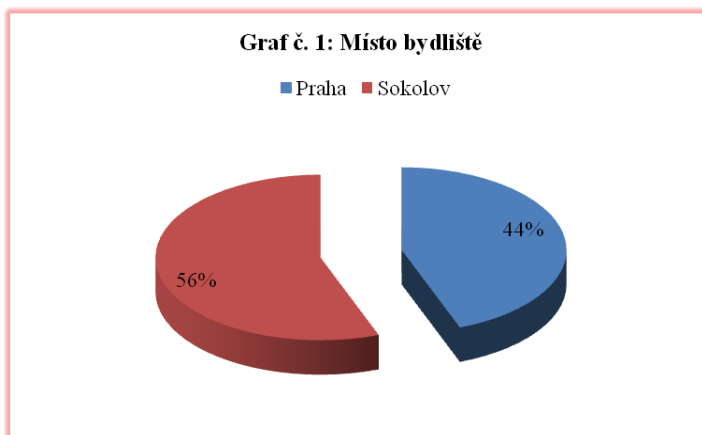
V Sokolově jsem nejprve oslovila jiné dvě základní školy. Avšak jedna z nich mi neodpověděla vůbec, u druhé se pan ředitel rozhodl dotazníky svým žákům nerozdat (otázky se mu zdály vhodnější pro patnáctileté a starší), proto jsem oslovila školy výše zmíněné.

Celkem bylo zadáno 301 dotazníků, z toho bylo hodnotně vyplněno 296 (dva dotazníky z Prahy a tři ze Sokolova jsem musela z důvodu špatného vyplnění vyřadit). Návratnost dotazníků byla 100 %.

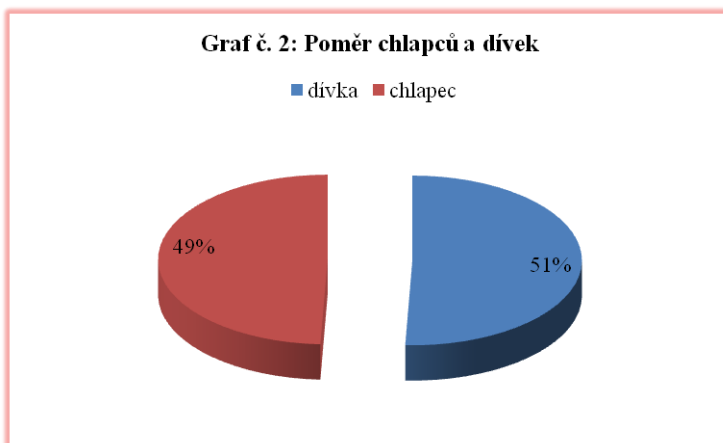
Data z uzavřených otázek byla zpracována pomocí statistického softwaru IBM SPSS, statistické signifikance byly počítány pomocí T-testu.

5.5 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU

Celkový počet respondentů činí 296. Z toho z okresu Praha bylo 131 osob (61 dívek a 70 chlapců). Z okresu Sokolov 165 osob (89 dívek a 76 chlapců), to znamená, že jejich procentuální zastoupení ve zkoumaném vzorku převažuje, avšak nejedná se o statisticky významný rozdíl.

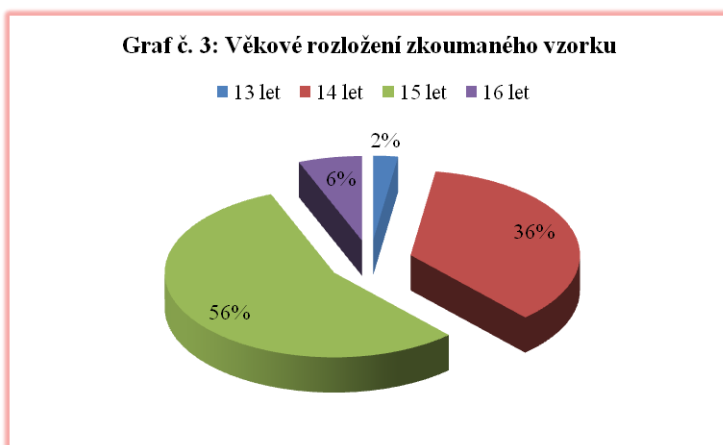
Z hlediska pohlaví se výzkumu zúčastnilo 150 dívek a 146 chlapců, tzn. že je jejich poměr téměř vyrovnaný. V grafu uvádím jejich procentuální zastoupení.

Věkové rozložení respondentů zkoumaného vzorku bylo:

- 13 let – 7 respondentů
- 14 let – 106 respondentů
- 15 let – 165 respondentů
- 16 let – 18 respondentů

Z uvedeného vyplývá, že největší podíl tvořila věková skupina patnáctiletých. Jejich převahu lze připsat převažujícímu počtu devátých ročníků ve vzorku (devět z celkových patnácti tříd). Aritmetický průměr vzorku je 14,655 let, medián 15 let.

5.6 VÝSLEDKY A INTERPRETACE

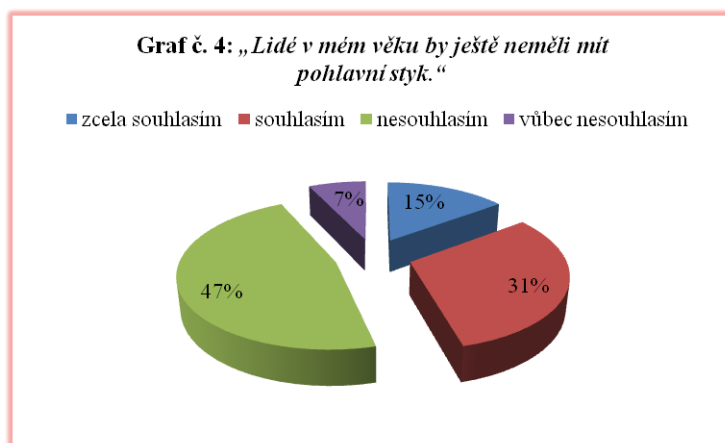
Na následujících stránkách uvádím výsledky výzkumu doplněné komentářem. Rovněž do textu zařazuji grafy, které vyjadřují procentuální zastoupení jednotlivých odpovědí

respondentů (zaokrouhlené na celá čísla). V jednotlivých kapitolách popíši nejprve celkové výsledky a následně porovnáám odpovědi na základě pohlaví, věku a místa bydliště. Na závěr se zaměřím ještě na významné korelace mezi některými otázkami.

Jsem si vědoma toho, že analýza výsledků probíhá vždy v aktuálním věku a stupni zralosti dotazovaných, uvedení věku je proto do jisté míry relativní. Např. respondent, který prožil svůj sexuální debut den před patnáctými narozeninami, může být na tuto situaci mnohem lépe připraven nežli sedmnáctiletý respondent, který není na patřičném stupni zralosti. Uvedenou relativitu však tímto výzkumem nelze dokonale ošetřit, stejně jako tomu tak není v platné legislativě.

5.6.1 CELKOVÉ VÝSLEDKY

Grafy jsou zde postupně očíslovány a jejich název odpovídá znění konkrétních otázek z dotazníku. Otázky č. 4–9 a 26–31 byly pro všechny respondenty společné. Otázky č. 10-17 vyplňovali ti jedinci, kteří již zažili svůj sexuální debut a otázky č. 18-25 pak ti, kteří ještě tento zážitek neprožili a týkají se tak jejich očekávání. Otázky č. 4, 5, 8, 9, 11, 15, 17, 19, 23, a 25 byly polouzavřené či otevřené – kompletní výpis jednotlivých odpovědí respondentů uvádím v přílohách č. 2-7.

U respondentů mírně převažoval nesouhlasný postoj s tímto výrokem (celkem 54 %), ale ani zde se nejednalo o statisticky významný rozdíl, tudíž je poměr téměř vyrovnaný. Tato otázka ještě obsahovala dodatečnou otevřenou podotázku: „Proč?“ s tímto výrokem dospívající souhlasí či nesouhlasí). Odpověď na ni vyplnilo celkem 250 respondentů (z Prahy 62 dívek a 56 chlapců; ze Sokolova 80 dívek a 52 chlapců).

Pokud respondenti označili odpověď „**zcela souhlasím**“, tak jako nejčastější důvod uváděli: nevyzrálou fyzickou („*Orgány ještě nemusejí být zcela vyvinuté*“) i psychickou („*Nemají ještě úplný rozum a netuší, jaké hrozí riziko*“), nepřípravenost („*Nejsme si ještě plně vědomi své zodpovědnosti*“); neplánované otěhotnění, pohlavní choroby („*Kvůli otěhotnění a pohlavním chorobám.*“), nezákonnost. Poslední odpověď uváděli čtrnáctiletí („*Jsou ještě pod zákonem.*“). Jeden ze dvou nejmladších respondentů jako důvod uvedl: „*Je to divné a nepřirozené*“ (chlapec, 13 let). Tři respondenti s výrokem zcela souhlasili i přesto, že již měli první pohlavní styk. Jako odůvodnění své odpovědi uvedli toto: „*Je to věc, která je osobní, a když je ti 15, je to sice brzo, ale je to každého věc.*“ (dívka, 14 let); „*Nevím*“ (chlapec, 15 let); „*Není kam pospíchat, může se něco stát – AIDS, těhotenství* (chlapec, 16 let).

I u odpovědi „**souhlasím**“ převažovala jako nejčastější odůvodnění psychická či fyzická nevyzrálou, nepřípravenost a mládí. Uvádím několik příkladů odpovědí: „*Není ani tak vyspělý a v tomto věku to dělají, jen aby si něco dokázali.*“ (dívka, 15 let); „*Protože nejsme ještě tolik vyzárali a nevíme o tom skoro nic, co nás všechno může potkat a jaké následky z pohlavního styku můžeme mít.*“ (dívka, 14 let); „*Jsou moc mladí a později by mohli litovat*“ (chlapec, 15 let); „*Protože ve čtrnácti letech si jednou užiješ sexu a hotovo, ale já si myslím, že třeba později v osmnácti se to myslí vážně a že si to promyslíš.*“ (chlapec, 14 let). Dalším frekventovaným odůvodněním byla nezákonnost takového jednání (opět nejčastěji u čtrnáctiletých respondentů) – „*Je to nezákonné a myslím si, že jsme přece jenom ještě dost malí, „užívat si“ budeme moct celý život.*“ (dívka, 14 let). Dále bylo dospívajícími uváděno, že je ještě moc brzy nebo že je na to ještě čas – „*Protože si myslím, že to je zcela brzo.*“ (chlapec, 14 let); „*Život je dost dlouhý a nic neunikne a na všechno je čas.*“ (dívka, 15 let). Několik respondentů opět uvedlo riziko otěhotnění – „*Protože v tomhle věku by asi ta holka, kdyby otěhotněla, by nevěděla, jak se o to dítě starat.*“ (dívka, 14 let); „*Jsou nevyvinutí, takže by to tolik necítily a dávat pozor na ochranu, co kdyby měli dítě.*“ (chlapec, 13 let). Zbytek odpovědí se různil, např.: „*Je lepší mít pohlavní styk až po svatbě.*“ (dívka, 15 let). I zde přes souhlasný postoj k výroku deset dívek (ve věku 14 – 16 let) a dvanáct chlapců (rovněž ve věku 14 – 16 let) již mělo první pohlavní styk. Jejich uváděné důvody byly podobné, jako u skupiny těch, kteří ještě první pohlavní styk neměli. Avšak jedna odpověď mě zaujala: „*Jejich tělo není zdaleka tak dobře vyvinuto a sex si neužijou tak, jak oni si myslí. Avšak každý si může dělat, co chce a u některých to mohla být pouze první zkouška.*“ (dívka, 15). Zde mohu samozřejmě jen spekulovat, jestli tato dívka mluví o své vlastní zkušenosti. Svádí

mne to však k přemýšlení nad tím, zda nyní necítí, že začala s pohlavním životem moc brzy. Další důvody jsou jistě nasnadě.

Naprosto nejčastěji uváděným důvodem k odpovědi „**nesouhlasím**“ bylo, že každý člověk si sám svobodně může rozhodnout, kdy prožije svůj sexuální debut. Sám si určí, kdy je na to připraven. – „*Protože každý je natolik rozumný, že by si měl sám určit v kolika letech to je vhodné, ať ve 13 nebo v 17.*“ (chlapec, 15 let); „*Je to zcela na těch osobách, jak se rozhodnou.*“ (chlapec, 15 let); „*Myslím si, že je to každého věc.*“ (dívka, 15 let); „*Nejde o číslo, ale vyspělost a připravenost.*“ (dívka, 14 let). Patnáctiletí respondenti poměrně často uváděli, že je sex pro ně již legální – „*Od 15 let je v ČR zákonem povoleno mít pohlavní styk, když budou mladí lidé zodpovědní, tak si myslím, že by mohli mít pohlavní styk.*“ (chlapec); „*Pohlavní styk je v ČR povolen od 15 let, a proto lidé v mém věku, pokud jsou na to psychicky i fyzicky připraveni, teoreticky pohlavní styk mít mohou.*“ (dívka). Jeden chlapec (14 let) se svou odpovědí na tuto otázku v podstatě „degradoval“ na zvíře – „*Je to věc jiná, než jen fyzická. Je-li člověk psychicky a fyzicky připraven, tak nevidím důvod proč ne. U zvířat se také nekouká na věk. Jsou připraveni, tak to udělají.*“ a podobně (chlapec, 15 let) – „*Je to už takhle v přírodě, no stejně tomu nezabráníte.*“

Někteří respondenti pocítují odlišnost myšlení a postojů své generace od generací starších – „*Doba postupuje. Jiná generace. Např. holky menstruuji už ve 12 letech, samozřejmě je to individuální.*“ (chlapec, 14 let); „*Bohužel, starší lidé nechápou myšlení nás mladých...protože když byli oni mladí, byli v jiné době a jinak to chodilo...Dnes každý mladý si hraje na staršího (myslím kategorii 13-15)...Sex bych umožnila provozovat už od 14 let.*“ (dívka, 14 let); „*Myslím, že někteří lidé dospívají dříve a mají větší chuť na sex, než jejich vrstevníci. Proč by si to tedy nemohli dopřát? Většina lidí v tomhle věku už zcela ví, o co jde.*“ (chlapec, 14 let).

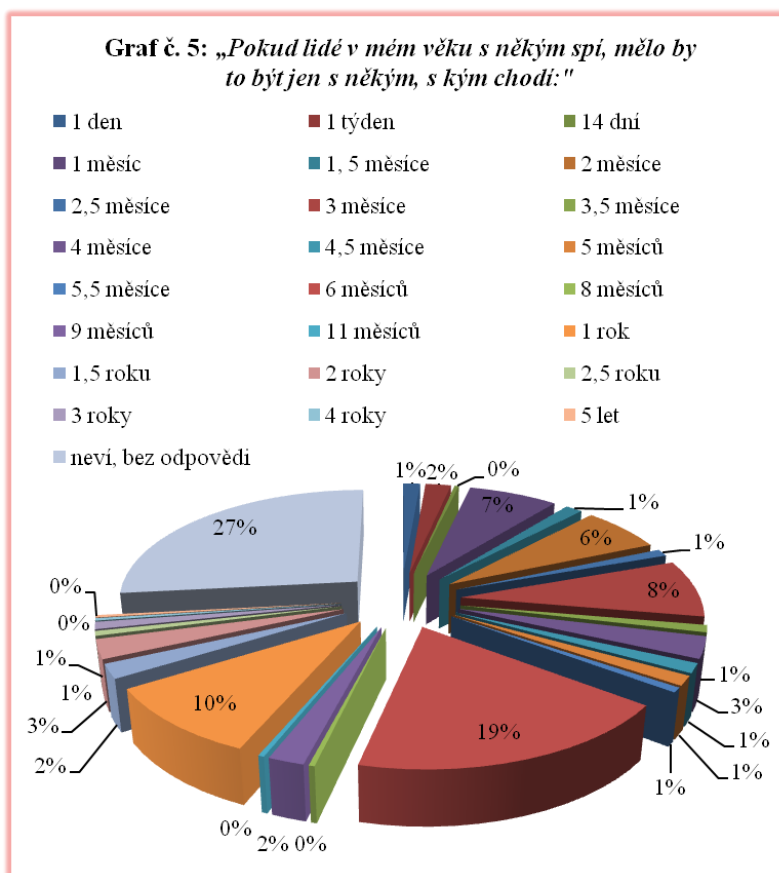
Nebylo pro mne překvapením, že se objevily i odpovědi typu: „*Protože do 15 můžeš, od 15 musíš.*“ (chlapec, 15 let); „*Zakázané ovoce nejlíp chutná.*“ (dívka, 15 let); „*Musíme si užívat, dokud je čas.*“ (chlapec, 15 let).

Pokud byl uváděn jako důvod nesouhlasu zamilovanost či dlouhodobý vztah, jednalo se vždy jen o dívky – „*Když někoho opravdu miluji a vím, že on mě taky, tak proč ne?*“ (15 let); „*Myslím si, že při dlouhodobém vztahu, to k tomu patří.*“ (15 let)

Odpověď „**zcela nesouhlasím**“ zaškrtno nejméně respondentů. Uváděná zdůvodnění byla podobná jako o předchozí odpovědi – legálnost, rozhodnutí je na tom kterém jedinci,

vyspělost. Jedna z odpovědí také byla: „Protože by nikdo neměl omezovat můj projev lásky!“ (dívka, 14 let).

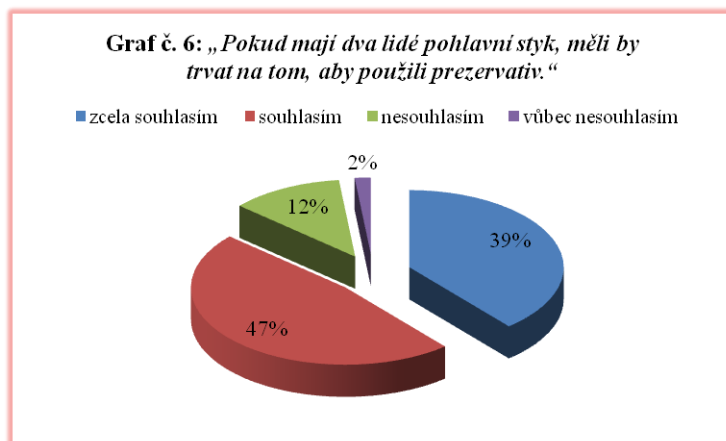

U otázky č. 5 měli dospívající napsat, jak dlouho si myslí, že je nutné s někým chodit, než dojde k pohlavnímu styku. Časové údaje mnohdy dospívající uváděli v určitých rozmezích, proto jsem je zaokrouhlovala.

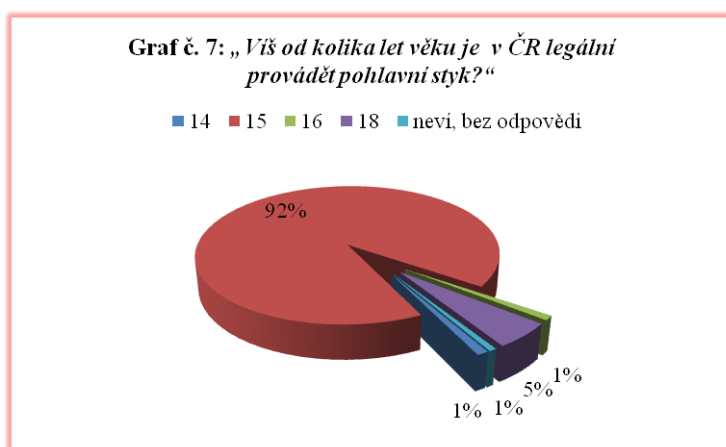
Bohužel nejvyšší procentuální podíl (27 %) zastupují ti, kteří otázku buď vůbec nezodpověděli anebo nevěděli. Otázku vyplnilo 217 respondentů. Ze zmiňovaných časových údajů pak bylo nejčastěji uváděno 6 měsíců (19 %), 1 rok (10 %), 3 měsíce (8 %), 1 měsíc (7 %) a 2 měsíce (6 %).

Nejkratší časový údaj, který respondenti uvedli, byl 1 den a to u 1 % dospívajících. V rozmezí 1 až 2 týdny zadaly svou odpověď 2 % dospívajících, v rozmezí 3,5 až 5,5 měsíce 7 %. Dále 8 až 11 měsíců uvedla celkem 3 %. Podle 5 % dospívajících by spolu partneři měli chodit 1,5 až 2 roky. Odpověď v rozmezí 2,5 roku až 5 let (což byl zároveň nejdelší uvedený časový údaj) se objevila celkem asi u 2 % dospívajících.

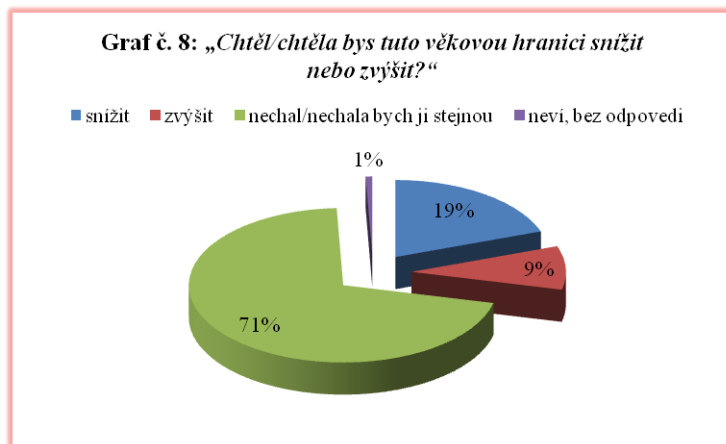
Aritmetický průměr všech uvedených časových údajů je 11,78 měsíce, medián 6 měsíců.

Většina respondentů (86 %) souhlasí s uvedeným výrokem, 14 % nesouhlasí. Vysoké procento kladných odpovědí považují za pozitivum – mohlo by ukazovat na to, že se „vyplatila“ osvěta ve škole i v médiích a že si většina dospívajících uvědomuje rizika spojená s nechráněným pohlavním stykem (ať už by šlo v tomto případě o riziko přenosu pohlavních chorob či riziko neplánovaného otěhotnění).

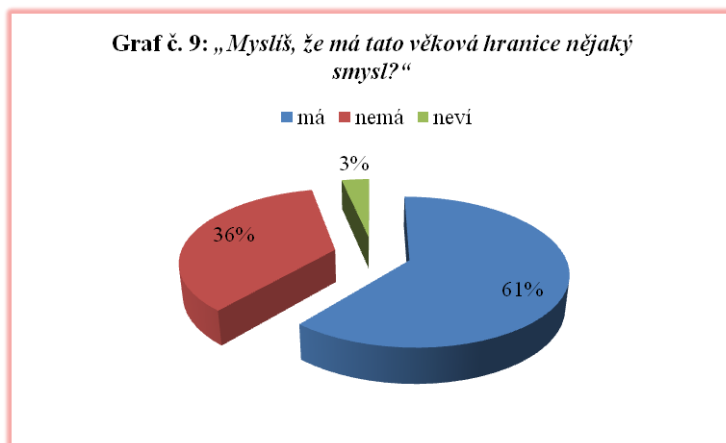
U této otázky se mi téměř stoprocentně potvrdila hypotéza (H_3), že 90 % dospívajících bude znát věkovou hranici pro „legální sex“. Správnou odpověď zvolilo 92 % respondentů. I přes veškeré prvotní nejasnosti s novým trestním zákonem vymezujícím tuto věkovou hranici se pouhé 1 % respondentů mylně domnívá, že je stanovena na čtrnáct let. Pouze 6 % dospívajících si myslí, že je tato hranice dokonce vyšší (v rozmezí 16-18 let).

Nad má očekávání, téměř tři čtvrtiny (71 %) dospívajících jsou toho názoru, že je hranice vyhovující tak jak je, čili na patnácti letech. Jen 9 % dospívajících by si přálo její zvýšení – nejčastěji na šestnáct či osmnáct let, 19 % naopak její snížení – nejčastěji na čtrnáct let. Tato otázka ještě obsahovala podotázku: „Proč?“ by tuto hranici chtěli snížit či zvýšit. Svou odpověď sice nezdůvodnili všichni, ale z vyplněné podotázky vyplynulo toto:

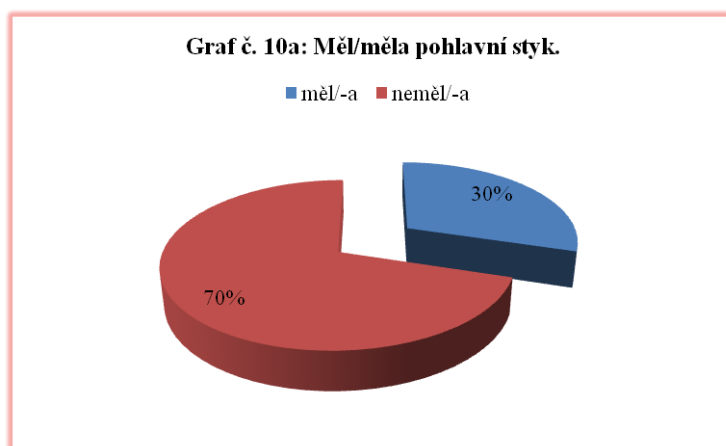
- V případě zvýšení téměř všichni respondenti uvedli jako důvod vyšší vyspělost a vyzrálost z fyzického i psychického hlediska, větší schopnost uvědomit si rizika spojená se sexuálním životem: např.: „Protože v 15 ještě nejsme pořádně vyspělý.“ (dívka, 14 let); „Čím vyšší věk, tím více ví o tom, co se může stát, kdyby měl nechráněný sex.“ (chlapec, 16 let). Jedna dívka (15 let) svou odpověď zdůvodnila ochranou před pedofilními jedinci: „Aby se nezvyšovala pedofilie, aby to bylo nezákonné!“. Celkem by chtělo věkovou hranici legálního sexu zvýšit 27 jedinců devět z nich i přesto, že už zažili svůj sexuální debut.
- Snížit tuto věkovou hranici by dospívající chtěli nejčastěji z toho důvodu, že ji stejně mnoho lidí porušuje – např.: „Protože to lidi stejně porušují, tak aspoň aby legálně.“ (chlapec, 13 let); „Znám lidi, kteří vypadají a cítí se starší a legální styk je lepší než nelegální.“ (dívka, 15 let). Další skupina dospívajících má za to, že jsou ve čtrnácti letech dostatečně vyspělí a připravení na pohlavní styk – např.: „Už ve 14 jsou lidi dostatečně vyspělí.“ (chlapec, 14 let); „Protože si myslím, že jsem na to připravený.“ (chlapec, 14 let). Dvě zdůvodnění se „odvolávala“ na lásku – „Protože v projevu lásky by neměly být žádné omezení!“ (dívka, 14 let). Dále bylo uváděno: „...doba postupuje...“ (chlapec 14 let), „Začínají chutě na sex.“ (chlapec, 15 let); „15 let je podle mne moc dlouhá doba.“ (chlapec, 14 let). Objevilo se i jedno vulgární vysvětlení – „No, abych si zaprcal dřív.“ (chlapec, 15 let).

- Ti, kteří jsou s věkovou hranicí „legální sexu“ spokojeni, nejčastěji zmiňovali, že je optimální, ideální či „akorát“ z fyzického i psychického hlediska – např.: „15 let je dostatečný věk na toto rozhodnutí.“ (dívka, 15 let), „Je to akorát.“ (chlapec, 14 let). Několik dospívajících by sice hranici neměnili, avšak obecně v ní nevidí smysl – např.: „Vůbec bych se v tom nešťoural a nechal to na lidech, ať si sami rozhodnou. Mě osobně by nějaká hranice nezajímala, je to moje věc a ne státu.“ (chlapec, 15 let); „Rok sem, rok tam. Je to jedno, stejně si budou dělat, co chtěj.“ (dívka, 15 let).

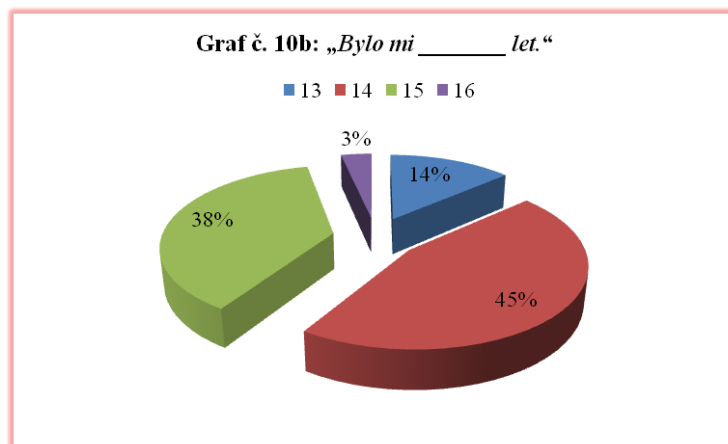
Nadpoloviční většina respondentů je přesvědčena o smysluplnosti věkové hranice pro „legální sex“.

Jak bylo výše uvedeno, následující otázky (10-17) vyplňovali pouze ti dospívající, kteří již měli první pohlavní styk. V otázkách jsem se zajímala o to, jak došlo k jejich sexuálnímu debutu. Na úvod (nejprve v Grafu č. 10a) uvádím procentuální zastoupení dospívajících, kteří již prožili či neprožili svůj sexuální debut.

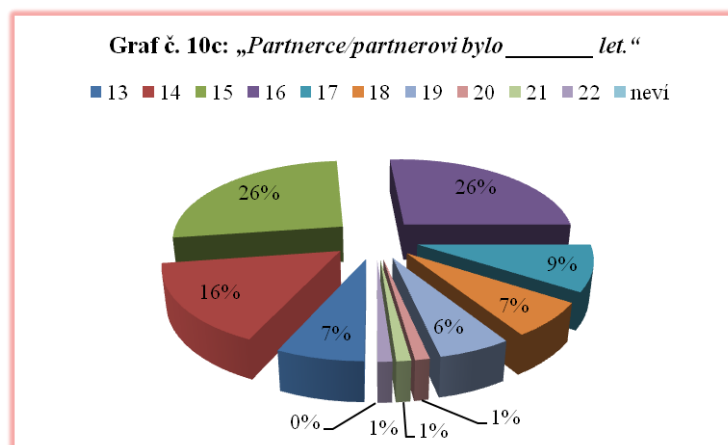

Zde se rovněž potvrdila má hypotéza (H_5), resp. její první část. Zkušenost s prvním pohlavním stykem má 30 % dotazovaných. Ve zkoumaném vzorku se jedná

o 88 dospívajících, z toho 42 dívek a 46 chlapců. Z toho vyplývá, že druhá část mé hypotézy (H₅) byla mylná – poměr chlapců a dívek se zkušeností s prvním pohlavním stykem je ve zkoumaném vzorku téměř vyrovnaný.

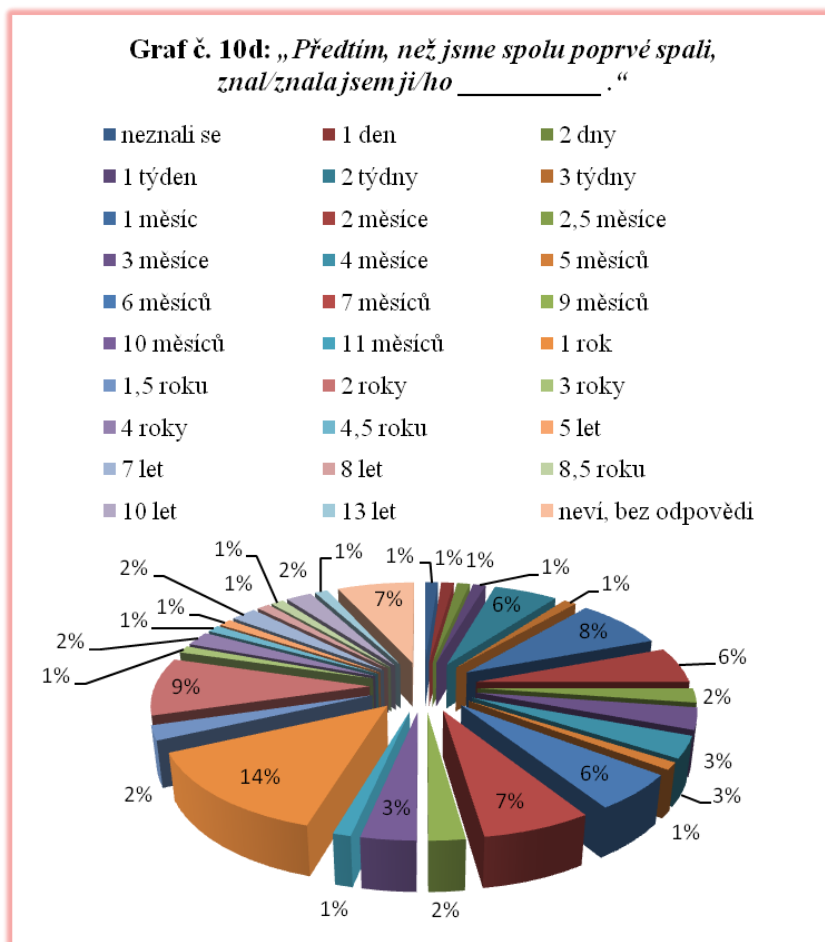

Nejčastěji (45 %) u dospívajících první pohlavní styk proběhl ve čtrnácti letech, ve 14% případů již dokonce ve třinácti letech. Tento fakt považuji za velmi alarmující! Často se také odehrál právě v patnácti letech (38 % případů). Zbývá 3 % připadají na první pohlavní styk v šestnácti letech. Průměrně pak první pohlavní styk u dospívajících proběhl ve 14,307 letech; hodnota mediánu u této otázky je 14.

Partnerce/partnerovi bylo v 26 % patnáct let, stejné procentuální zastoupení se objevilo i u věku šestnácti let. Ve 23 % bylo partnerovi či partnerce pod patnáct let (v 16 % čtrnáct a v 7 % třináct). Dále sedmnáct let bylo partnerovi/partnerce v 9 %, ve věku osmnáct až devatenáct bylo procentuální zastoupení podobné – kolem 6 %. V rozmezí dvacet až dvacet dva let věku bylo procentuální zastoupení shodně 1 %. Objevil se i případ, kdy respondent (chlapec, 16 let) neznal, resp. nevedl věk partnerky. Průměrný věk pak byl 15,784 let; medián 16.

Graf č. 10d: „Předtím, než jsme spolu poprvé spali, znal/znala jsem ji/ho _____.“

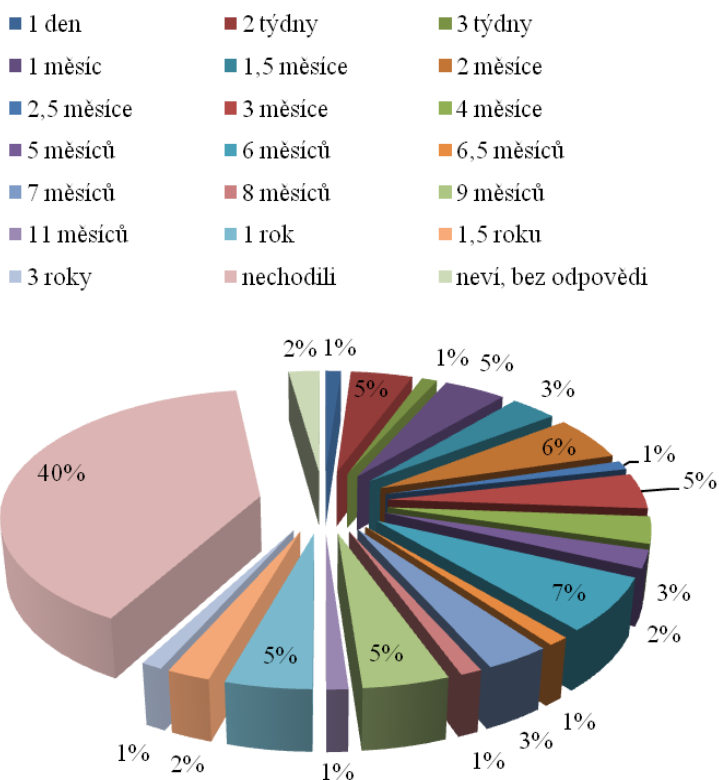

Odpovědi na tuto otázku byly v podstatě velmi různorodé. V nejvíce případech (u 14 %) se dospívající před koitarché znali s partnerem či partnerkou. Další nejčastěji uváděnou délkou známosti byly 2 roky (u 9 %), dále 1 měsíc (8 %); 7 měsíců (7 %); 2 týdny, 2 měsíce, 6 měsíců shodně vždy u 6 %.

1 % dospívajících se s partnerem vůbec neznalo. V rozmezí 1 den až 1 týden se znali 3 % dospívajících; v rozmezí 2,5 až 5 měsíců 10 %; v rozmezí 9 až 11 měsíců 7 %. 3 roky až 13 let (zároveň nejvyšší udaný časový údaj) se znalo s partnerem celkem 14 % dotazovaných.

7 % svou odpověď neuvědlo. Aritmetický průměr výsledků této otázky je 20,324 měsíce, medián 9,5 měsíce.

Graf 4. 10e: „Předtím, než jsme spolu spali poprvé, chodili jsme spolu _____.“

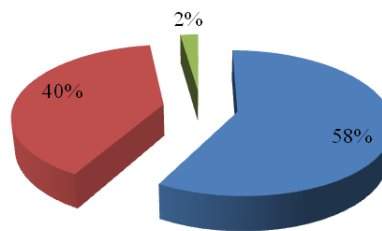
Dvě pětiny dospívajících (40 %) uvedlo, že s partnerem či partnerkou, se kterým došlo k jejich prvnímu pohlavnímu styku, nechodili, což se mi zdá jako poměrně alarmující. Přestože většina dospívajících uváděla v otázce č. 5 alespoň nějaké časové rozmezí, jak dlouho by spolu dva lidé měli chodit, než se spolu vyspí, realita je pak, zdá se, poměrně odlišná.

Z těch, kteří se svým prvním sexuálním partnerem chodili, uváděli nejčastěji, i když pouhými 7 % zastoupení, časový údaj 6 měsíců. Další procentuální zastoupení bylo: 2 měsíce (7 %); 2 týdny, 1 měsíc, 3 měsíce, 9 měsíců, 1 rok – vše zastoupeno vždy 5 %; 1,5 měsíce, 4 měsíce, 7 měsíců (vždy 3 %); 5 měsíců, 1,5 roku (u obou 2 %). Ostatní časové údaje byly zastoupeny 1 % (1 den, 3 týdny, 2,5 měsíce, 6,5 měsíce, 8 měsíců, 11 měsíců, 3 roky). 2 % respondentů buď odpověď na otázku neznala, nebo ji nevedla.

Aritmetický průměr uváděných časových údajů je 24,832 měsíce, medián má hodnotu 11 měsíců.

Graf č. 10f: „Byla/byl to tehdy moje/můj stálá/stálý přítelkyně/přítel.“

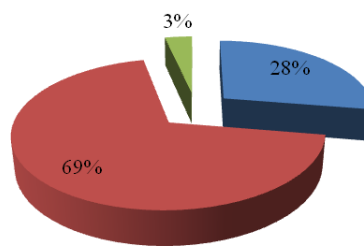
■ ano ■ ne ■ bez odpovědi

Počet těch, kteří uvedli, že první sexuální styk neměli se stálým partnerem či partnerkou byl 40 %, což zcela koreluje s předešlou otázkou. Přesto převyšuje procento těch, kteří měli svůj první pohlavní styk se stálým partnerem či partnerkou. 2 % respondentů tuto otázku nezodpověděla.

Graf č. 10g: „Je to ještě dnes moje/můj stálá/stálý přítelkyně/přítel.“

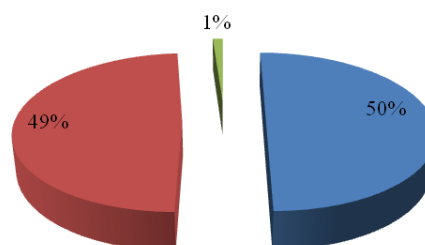
■ ano ■ ne ■ bez odpovědi

U vysokého procenta (69 %) dospívajících proběhl sexuální debut s člověkem, se kterým v současné době již „nechodí“. Ve 28 % je jejich „první“ stále jejich partnerem či partnerkou. 3 % otázku nevyplnila.

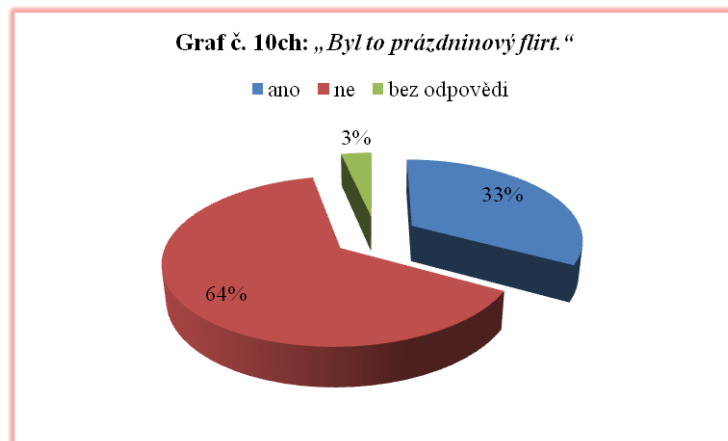
Graf č. 10h: „Bylo to poprvé i pro ni/něho.“

■ ano ■ ne ■ bez odpovědi

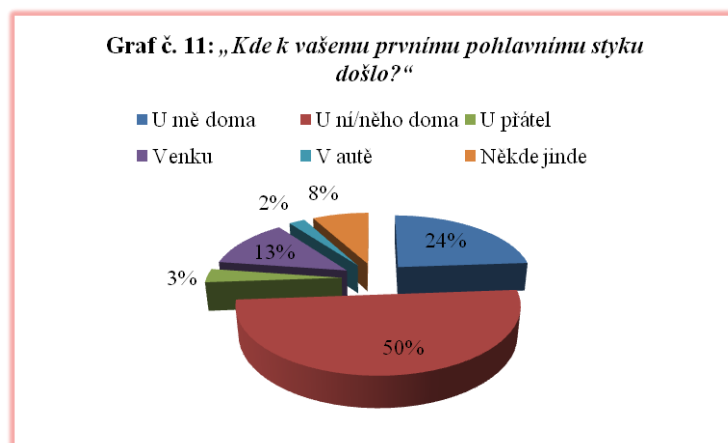

U této otázky vyšel téměř shodný výsledek, to znamená, že ve 49 % případů to bylo poprvé jak pro partnera, tak pro partnerku dospívajícího. Polovina respondentů uvedla „ne“.

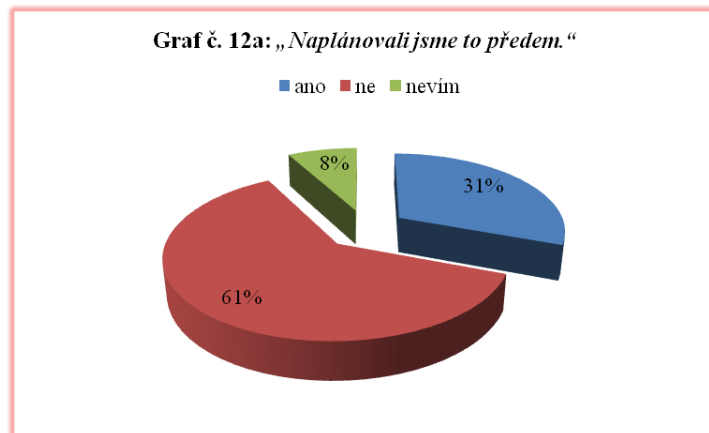

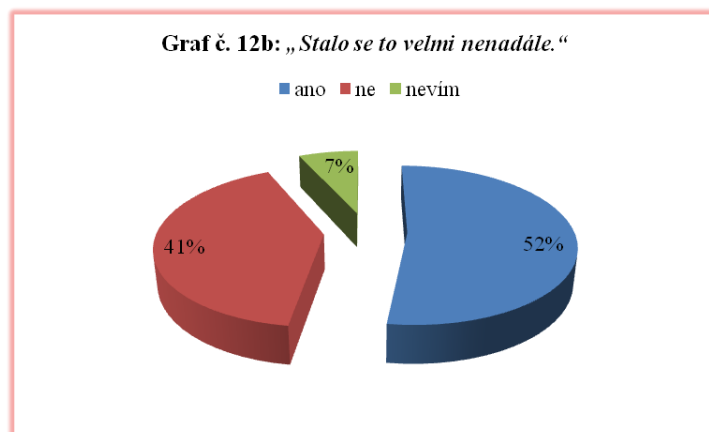
Ve většině případů (64 %) se u dospívajících první pohlavní styk neodehrál jen v rámci prázdninového flirtu. Tento fakt téměř zcela koreluje s výsledky otázky/grafu č. 10f, kde respondenti uváděli, že se v 58 % případů jednalo o stálého partnera či partnerku.

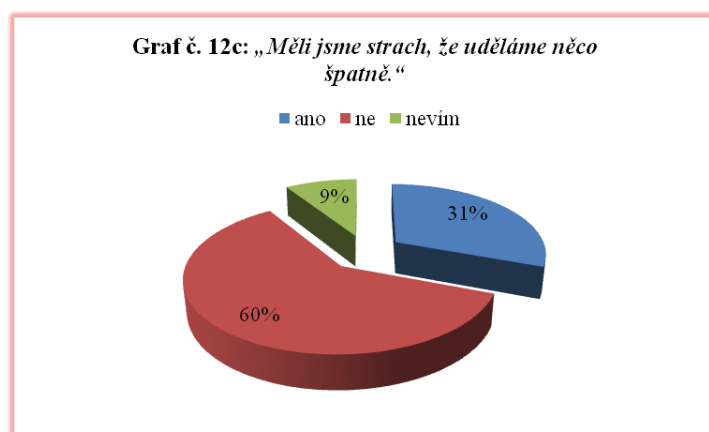
V 74 % se první pohlavní styk dospívajících odehrál u jednoho z partnerů doma. Dalším nejčastějším, ale již pouhými 13 % zastoupeným místem, bylo „venku“. Jen 8 % dospívajících prožilo svůj sexuální debut na jiném místě, než byly uvedené možnosti (jinými místy byla: ve dvou případech chata, ve třech na táboře, dále: v kempu, v bunkru, ve sprše, na koupališti, na hradě Točnicku a v Holandsku na dovolené). Následují 3 % u přátel a 2 % v autě.

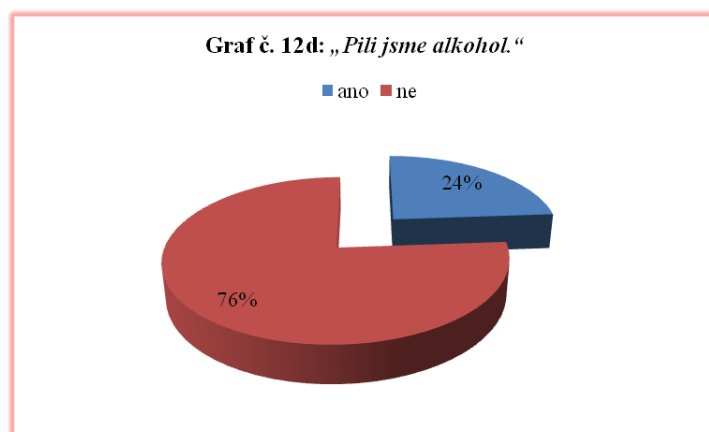
V nadpoloviční většině se jednalo pravděpodobně o spontánní zážitek, protože 61 % dospívajících uvedlo, že jejich první pohlavní styk nebyl plánován předem. U 31 % tomu tak bylo, 8 % uvedlo možnost „nevím“.

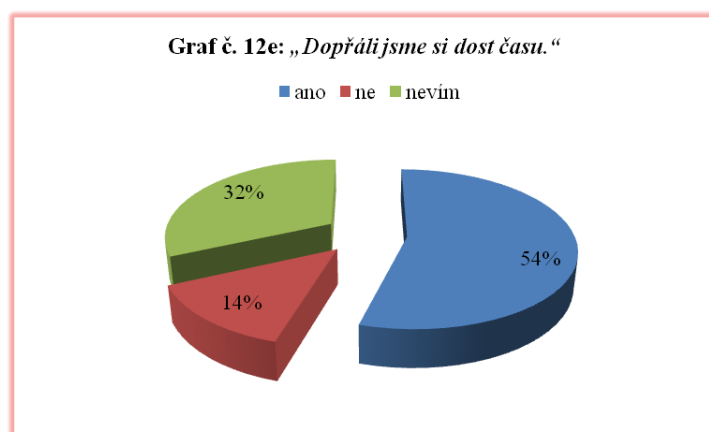
Výsledky této otázky jsou mírně v rozporu s otázkou předešlou – první soulož jako událost velmi nenadálou uvedlo 52 % dotazovaných (tzn. rozdíl 9 %). U 41 % se první pohlavní styk nestal nenadále, 7 % neví.

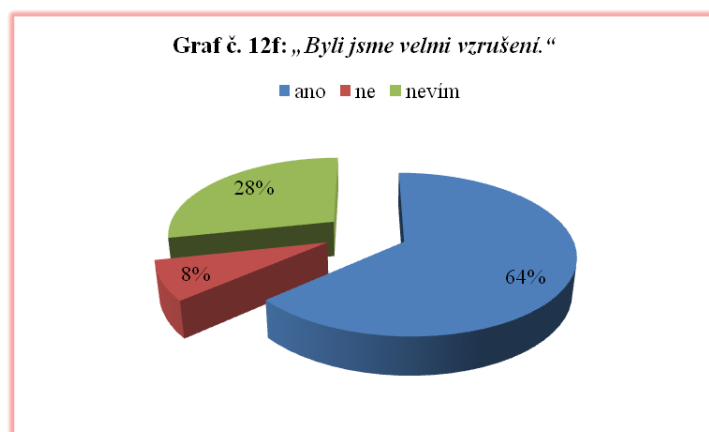
Většina dospívajících neměla spojený první pohlavní styk s pocitem strachu, že by mohla udělat něco špatně. Takové pocity si uvědomovalo 31 % dospívajících. 9 % uvedlo možnost „nevím“.

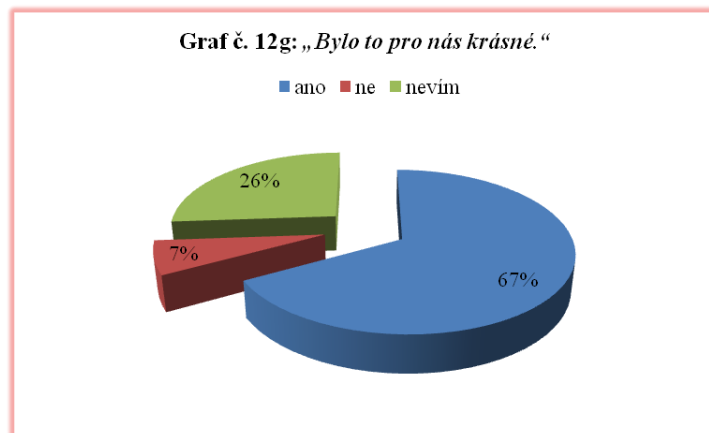
Výsledky této otázky považují za pozitivní – tři čtvrtiny dospívajících nemají spojený jejich první pohlavní styk s konzumací alkoholu. Zdá se tedy, že většina z nich se rozhodovala k tomuto kroku vědomě bez účinků alkoholu. Zbývající čtvrtina pak byla při svém prvním pohlavním styku pod vlivem alkoholu.

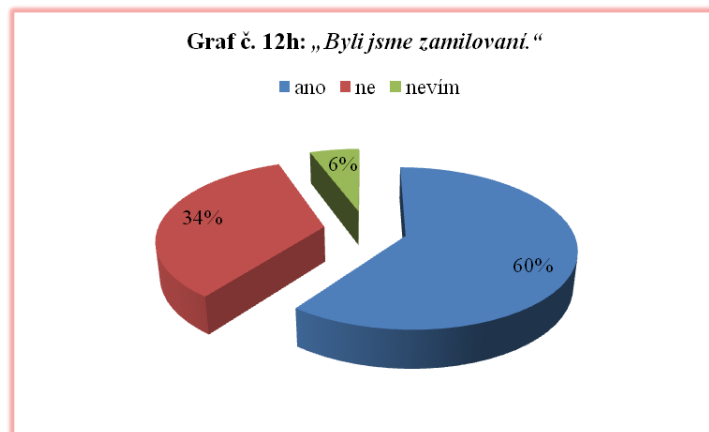
Dostatek času pro první pohlavní styk si dopřála více jak polovina dospívajících (54 %). Pocit nedostatku času uvedlo 14 % respondentů, 32 % pak nevědělo.

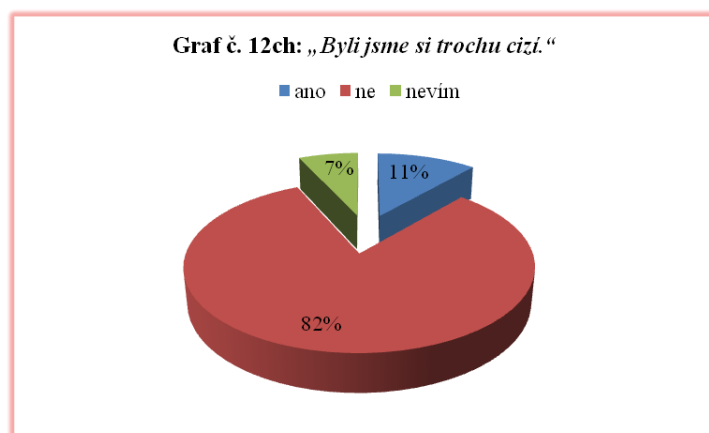
S velkým vzrušením mělo první pohlavní styk spojeno 64 % dospívajících, 32 % uvedlo možnost „nevím“ a bez 8 %.

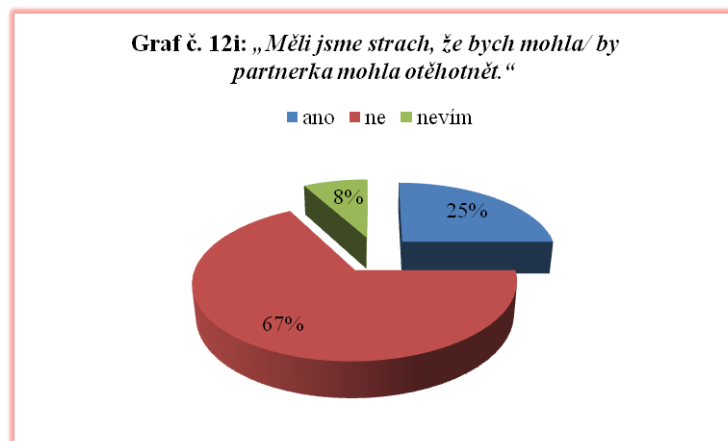
Pro nadpoloviční většinu dospívajících byl zážitek prvního pohlavního styku spojen s krásnými pocity. 26 % neví, zda takové pocity zažívalo. Zbývajících 7 % uvedlo, že to pro ně nebyla událost, kterou by hodnotili jako krásnou.

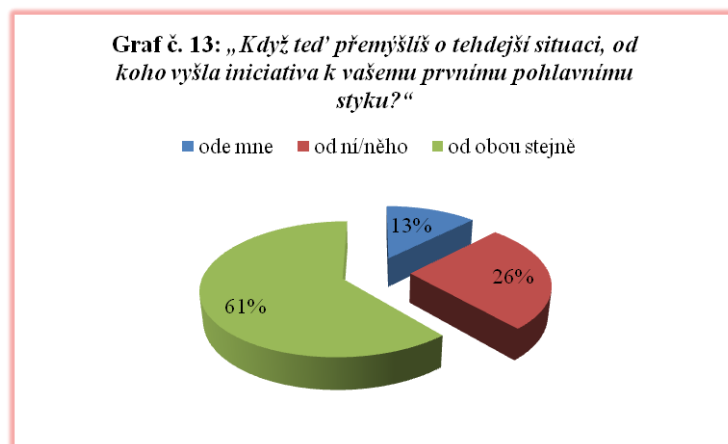
Dle mého názoru – pouhých – 60 % dospívajících bylo při svém prvním pohlavním styku zamilovaných, proto považují i za poměrně vysoké procento (34 %) těch, kteří zamilování nebyli. 6 % neví zda zamilování byli či ne.

aprostá většina dospívajících necítila, že by si byla s jejich prvním sexuálním partnerem cizí. Naopak takový pocit prožilo 11 % z nich, u 7 % zněla odpověď „nevím“.

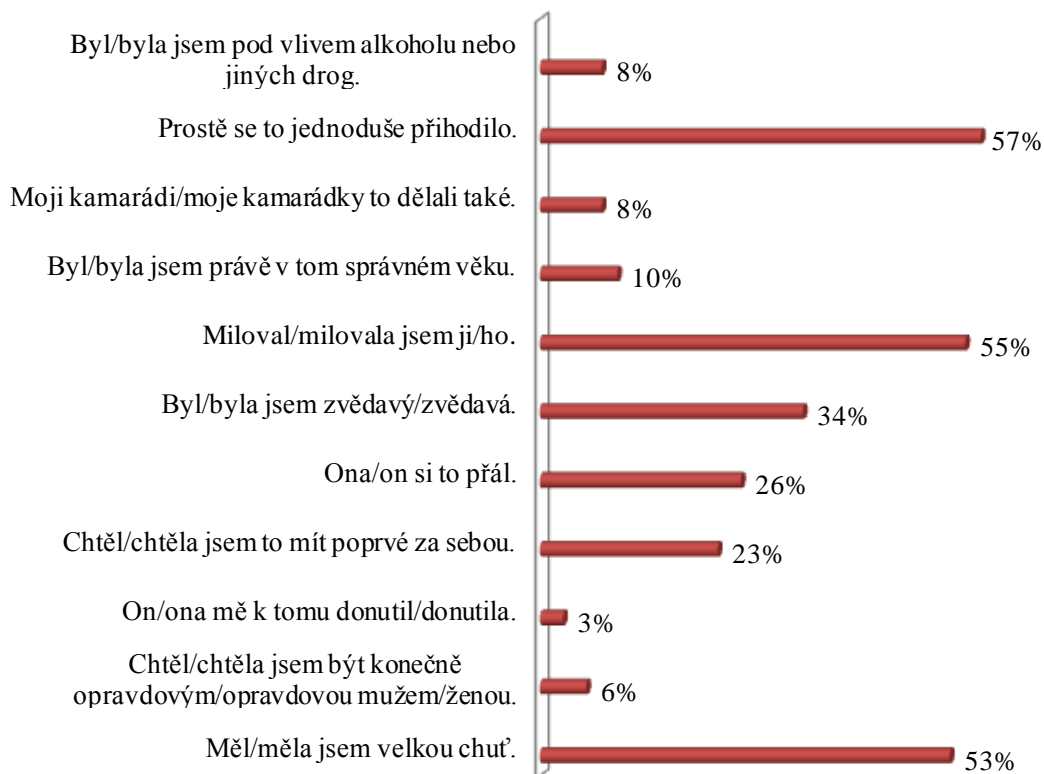

Poměrně vysoké procento dotazovaných nemělo během prvního styku obavu z otěhotnění partnerky. Tento fakt připisují tomu, že ve velké většině dospívající použili při prvním pohlavním styku antikoncepční prostředky – viz dále, otázka č. 15. Čtvrtina respondentů tuto obavu měla a 8 % neví.

Nadpoloviční většina (61 %) respondentů uvedla, že iniciativa k prvnímu pohlavnímu styku vyšla od obou partnerů stejně. Ve čtvrtině případů pak vyšla iniciativa od partnera či partnerky a ve 13 % od samotného dospívajícího.

Graf č. 14: „Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak tomu bylo u Tebe?“

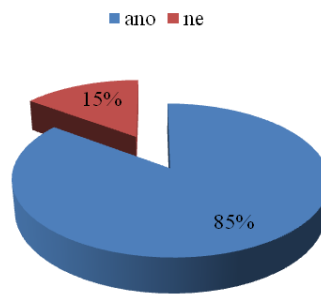

U této otázky měli dospívající možnost zvolit více odpovědí, proto uvádím i jiné grafické znázornění. Nejčastějšími uváděnými důvody k prvnímu pohlavnímu styku byly: „*Prostě se to jednoduše přihodilo.*“ (57 %); „*Miloval/milovala jsem ji/ho.*“ (55 %); „*Měl/měla jsem velkou chuť.*“ (53 %). Zde mne ještě více překvapilo nízké procento těch, kteří byli do svého prvního sexuálního partnera zamilováni.

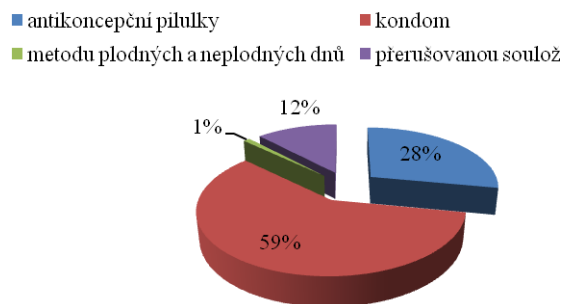
Další skupinou nejčastěji zvolených důvodů byly: „*Byl/byla jsem zvědavý/zvědavá.*“ (34 %); „*Ona/on si to přál.*“ (26 %); „*Chtěl/chtěla jsem to mít poprvé za sebou.*“ (23 %).

Sice nejnižším procentuálním zastoupením (3 %), ale přece, byl zastoupen důvod: „*On/ona mě k tomu donutila.*“

Graf č. 15a: „Použili jste při tomto prvním pohlavním styku antikoncepční prostředky?“

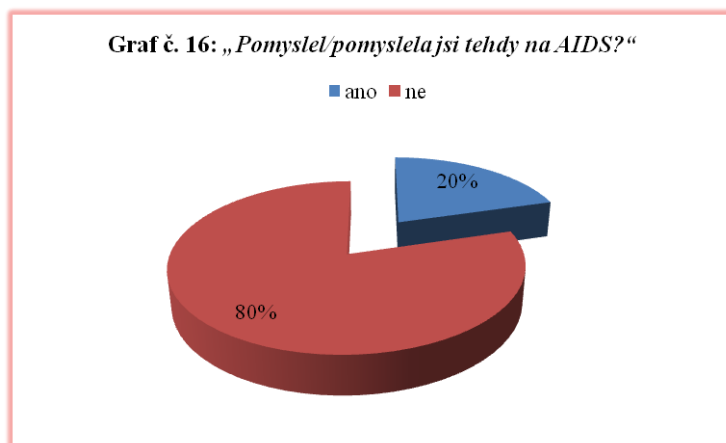
Graf č. 15b: „Pokud ano, který/které:“

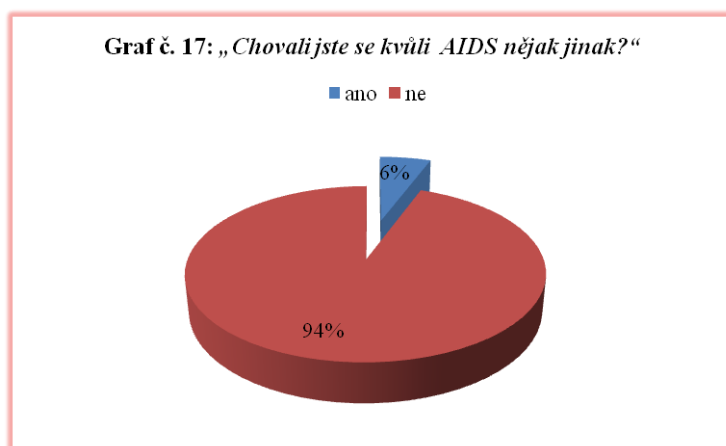
Výsledek otázky č. 15 mě potěšil a to z toho důvodu, že velká většina dospívajících (85 %) při svém prvním pohlavním styku použila antikoncepční prostředky, to znamená, že si pravděpodobně dobře uvědomují rizika spojená s nechráněným pohlavním stykem. Na druhou stranu si uvědomuji, že jsem do dotazníku ještě možná měla zadat další otázku týkající se tohoto tématu a to, zda antikoncepčních prostředků použili pouze kvůli zabránění neplánovaného těhotenství či i z důvodu ochrany před pohlavními chorobami.

Nejčastěji užívaným antikoncepčním prostředkem ve zkoumaném vzorku byl kondom – u 59 % dospívajících, dále antikoncepční pilulky – u 28 %. V sedmnácti případech byla použita kombinace obou zmíněných prostředků, což činí 19 % z celkového počtu. U 12 % respondentů byla použita poměrně nespolehlivá metoda (přerušovaná soulož) a u 1 % metoda plodných a neplodných dnů.

Graf č. 16: „Pomyslel/pomyslela jsi tehdy na AIDS?“

Graf č. 17: „Chovali jste se kvůli AIDS nějak jinak?“

Výsledky otázek č. 16 a 17 možná částečně odpovídají na mou předchozí myšlenku týkající se důvodu použití antikoncepčních prostředků – 80 % dospívajících nepomyslelo při prvním pohlavním styku na AIDS a ani se kvůli němu v 94 % případů nechovali nějak jinak. 20 % si tedy toto riziko uvědomilo, pouhých 6 % se z tohoto důvodu chovalo nějak jinak.

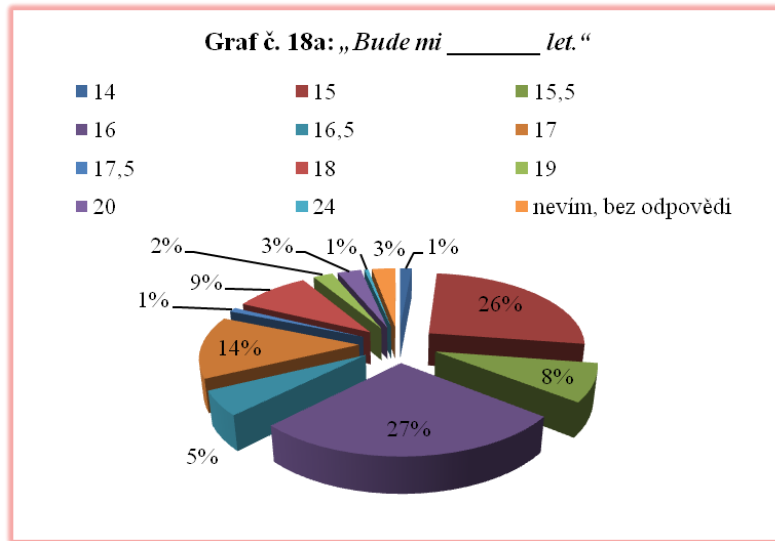
17. otázka („Chovali jste se kvůli AIDS nějak jinak?“) ještě obsahovala doplňující otázku: „Pokud ano, jak?“, kterou zodpověděli pouze čtyři respondenti:

- „Opatrně.“ (chlapec, 15 let)
- „Oba jsme věděli, že jsme v pořádku.“ (chlapec, 14 let)
- „Opatrněji“ (dívka, 14 let)
- „Měl jsem kondom.“ (chlapec, 16 let)

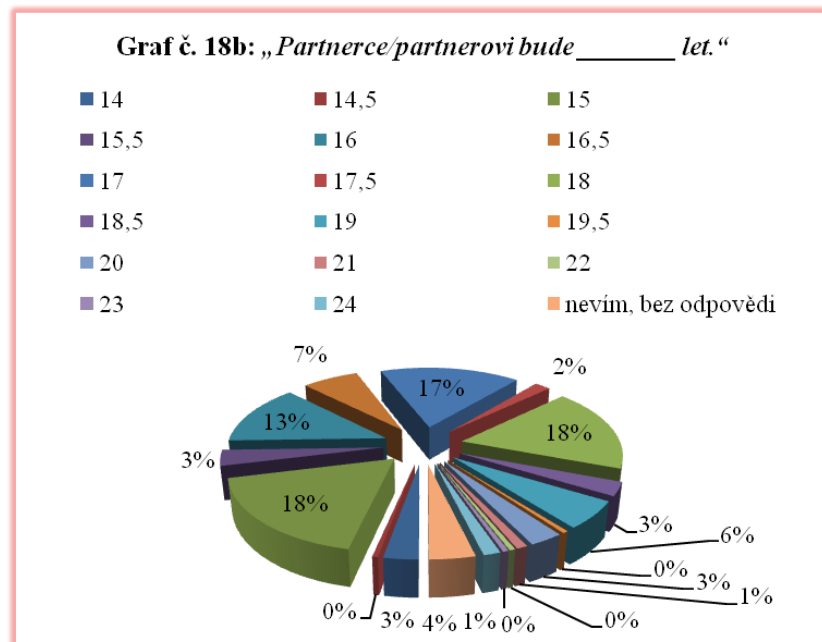
Všichni uvedení respondenti rovněž patřili k těm, kteří použili při prvním pohlavním styku kondom, ve dvou případech i v kombinaci s antikoncepčními pilulkami.

Následují otázky č. 18-25, které vyjadřují očekávání a představy dospívajících ohledně jejich sexuálního debutu.

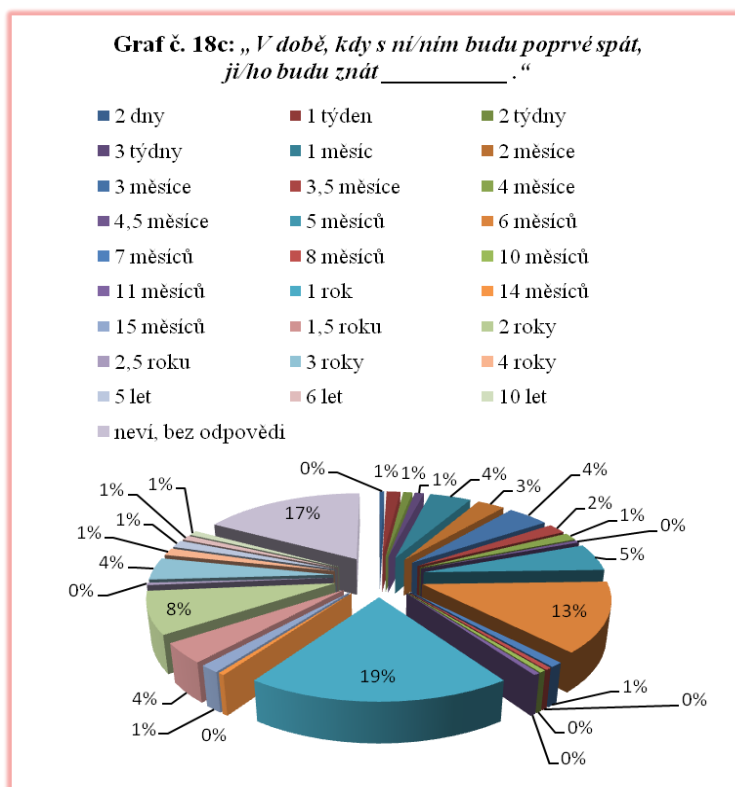

Nejčastější představa o věku dospívajících při prvním pohlavním styku je patnáct let – u 34 % a šestnáct let – u 32 %. Následuje sedmnáct let u 15 % dotazovaných, osmnáct let u 9 %. 3 % zastupují věk dvaceti let, 2 % devatenáct a 1 % čtrnáct let. Necelé 1 % dotazovaných má představu prvního pohlavního styku ve 24 letech. Odpověď nevěděla nebo neznala 3 % respondentů. Aritmetický průměr výsledku této otázky je 16,262 let, medián má hodnotu stejnou.

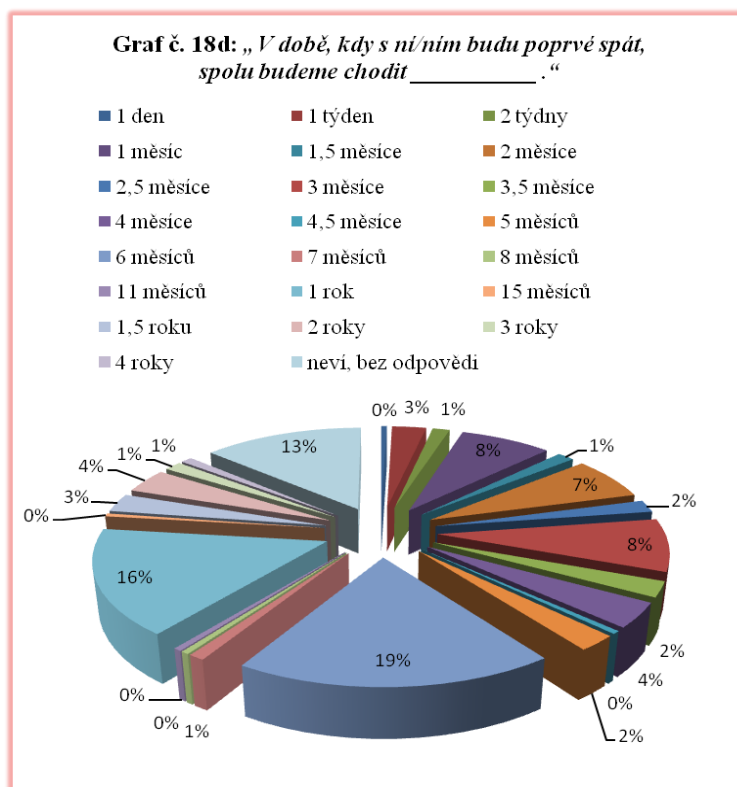
Téměř totožné procentuální zastoupení a nejčastěji uváděná představa věku partnera byla v těchto věkových kategoriích: patnáct let – 21 %, šestnáct let – 20 %, sedmnáct let 19 %

a osmnáct let 21 %. Jen sporadicky byly uváděny ostatní věkové kategorie: devatenáct let – 6 %, dvacet let – 3 %, čtrnáct let – 3 %, v rozmezí 21 až 24 let rovněž 3 %. Na otázku neodpověděla nebo nevěděla odpověď 4 % respondentů. Aritmetický průměr odpovědí zde vyšel 16,968 let a medián 17 let.

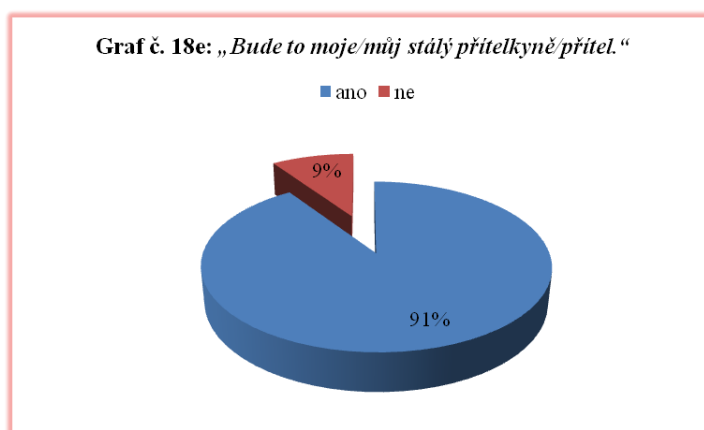

U této otázky byla u dospívajících nejčastější představa taková, že se s partnerem, se kterým budou mít první pohlavní styk, budou znát 1 rok (19 %). Následuje 6 měsíců 13 % a 2 roky 8 %. Ostatní jednotlivé časové údaje nebyly významně procentuálně zastoupeny, proto uvádím intervaly: rozmezí 2 dny až 2 měsíce uvedlo 11 % respondentů; 3 až 5 měsíců 13 %; 7 až 11 měsíců 2 %; 14 až 18 měsíců 6 %; 2,5 roku až 10 let 10 %. Celkově z výsledků vyplývá, že dospívající očekávají, že budou svého prvního sexuálního partnera znát před samotným aktem 6 a více měsíců (59 %).

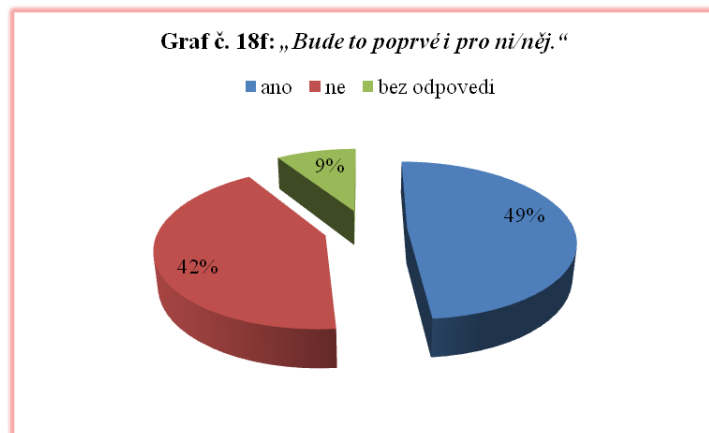
U této otázky svou odpověď neuvědlo 17 % respondentů. Aritmetický průměr je 14,456 měsíce a medián 12 měsíců, tedy 1 rok.

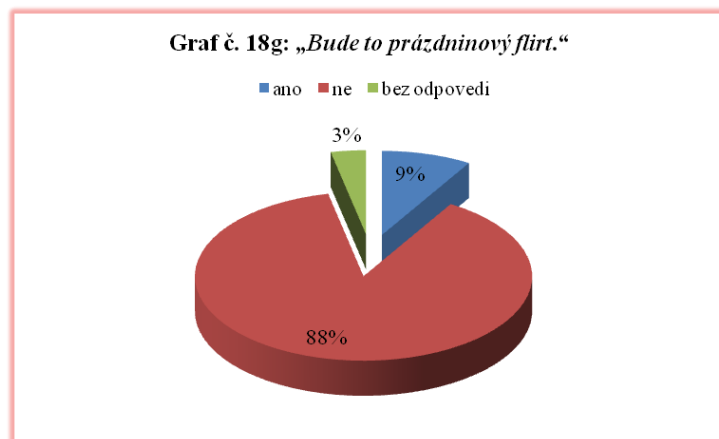
Představy doby „chození“ před prvním pohlavním stykem, jsou u dospívajících podobné, jako u předchozí otázky, kdy uváděli, jak dlouho by se chtěli s partnerem vůbec znát. Nejčastěji bylo uváděno 6 měsíců, a to u 19 % dotazovaných, dále 1 rok u 16 %, 1 měsíc a 3 měsíce shodně u 8 %. Představa dospívajících do 1 měsíce „chození“ se objevila u 5 %; v rozmezí 1,5 až 2,5 měsíce u 10 %; 3,5 až 5 měsíců u 9 %; 7 až 11 měsíců u 2 %; 15 měsíců až 4 roky rovněž u 2 %. Poměr odpovědí k nejčastější hodnotě, čili 6 měsíců a nad (včetně oněch 6 měsíců) je poměrně vyrovnaný – 40 % a 47 %. Aritmetický průměr odpovědí vyšel 7,698 měsíce a medián 6 měsíců. Otázku nezodpovědělo nebo nevědělo 13 % respondentů.

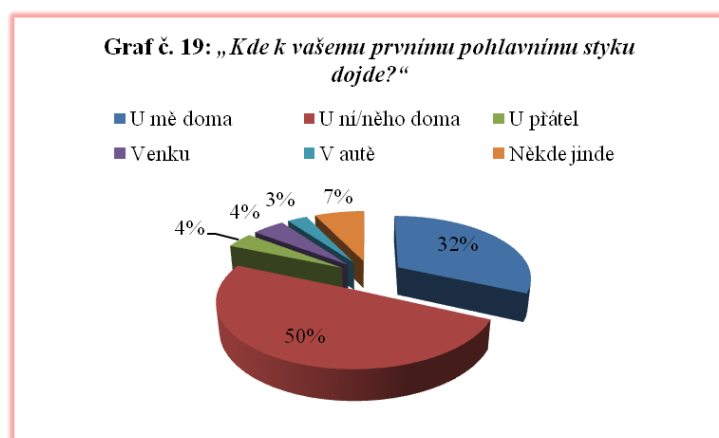
I zde se v podstatě potvrdila má hypotéza – 91 % dospívajících má představu, že by jejich první pohlavní styk měl proběhnout s člověkem, se kterým jsou ve stálém vztahu. Jen 9 % je názoru opačného.

Výsledky této otázky naznačují, že jsou názory rozděleny téměř stejnoměrně na „dva tábory“ – 49 % dospívajících očekává, že jejich první pohlavní styk bude sexuálním debutem i pro jejich partnera/partnerku. 42 % toto očekávání nemá a 9 % svůj názor nevedlo.

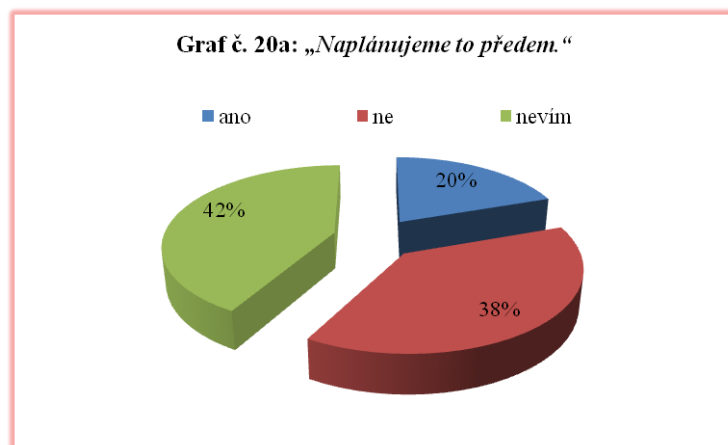

Naprostá většina dotazovaných (88 %) nemá představu, že by jejich první pohlavní styk proběhl pouze v rámci prázdninového flirtu (což zároveň koreluje s výsledkem uvedeným v Grafu č. 18e). 9 % takové očekávání má a 3 % svou odpověď nevedlo.

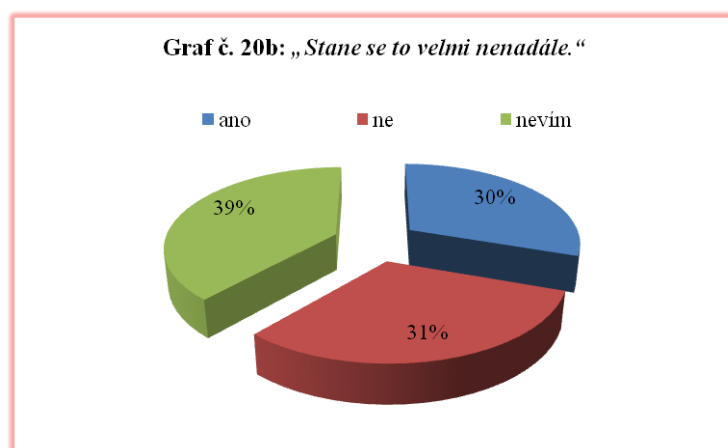

Největší procento dospívajících (82 %) si představuje, že se jejich sexuální debut odehraje u jednoho z partnerů doma. Dá se říci, že se tento fakt potvrzuje i v samotné realitě

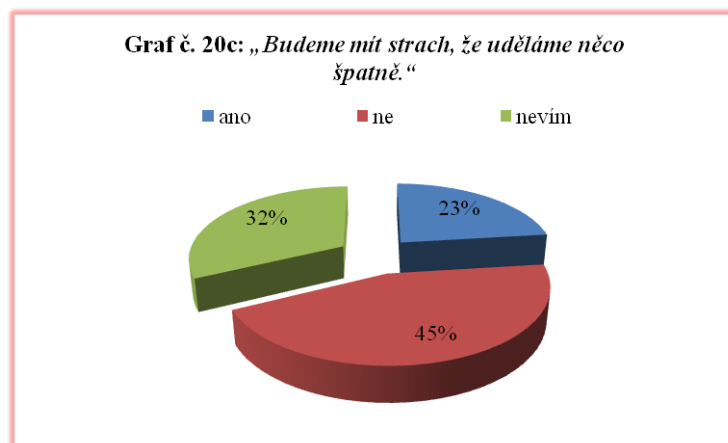
(viz otázka č. 11). 7 % respondentů uvedlo jiná místa než nabízená, a to ve dvou případech na táboře, stejně tak v hotelovém pokoji; další místa se již různila: ve stanu, ve vířivce, ve vodě, na pláži, na nějakém romantickém místě, na dovolené, v hotelu, v chatce a ve výtahu. Dvě dívky nespecifikovaly určité místo, ale uvedly, že je pro ně nejdůležitější soukromí. Jeden chlapec doslova uvedl: „V odstaveném dopravním prostředku (třeba vlak). :-)“. Jen nízké procentuální zastoupení reprezentují ostatní místa - venku 4 %, u přátel rovněž 4 % a v autě 3 %.

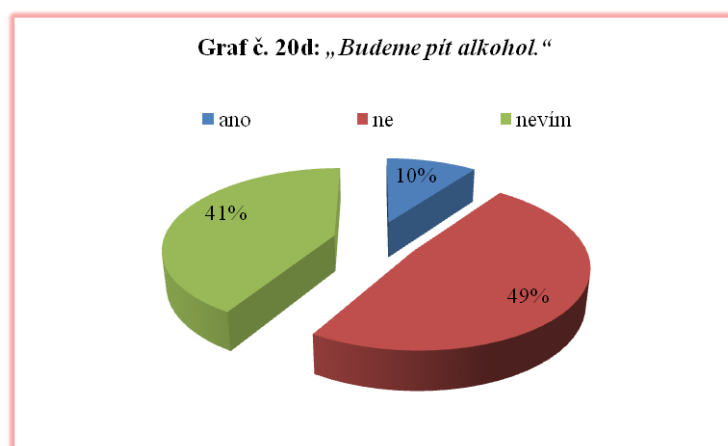
Jen 20 % dospívajících má tu představu, že si svůj první sexuální styk s partnerem naplánuje předem, 38 % je názoru opačného. Největší podíl procent (42 %) pak patří těm, kteří nevědí.

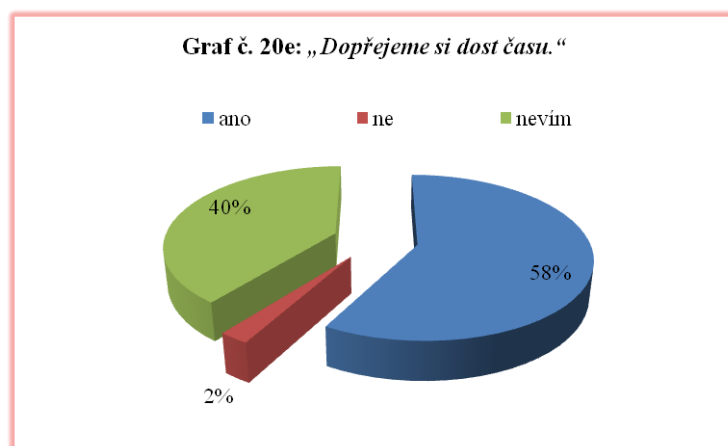
Výsledné procentuální zastoupení je u této otázky téměř vyrovnané – 30 % dotazovaných si myslí, že se jejich první pohlavní styk odehraje velmi nenadále, toto očekávání nemá 31 % dotazovaných a zbývajících 39 % nemá v tomto ohledu jasno.

Téměř polovina respondentů (45 %) se neobává, že by při jejich „poprvé“ udělala něco špatně. Strach, že se něco takového stane má 23 % dospívajících a 32 % zaškrtno u této otázky možnost „nevím“.

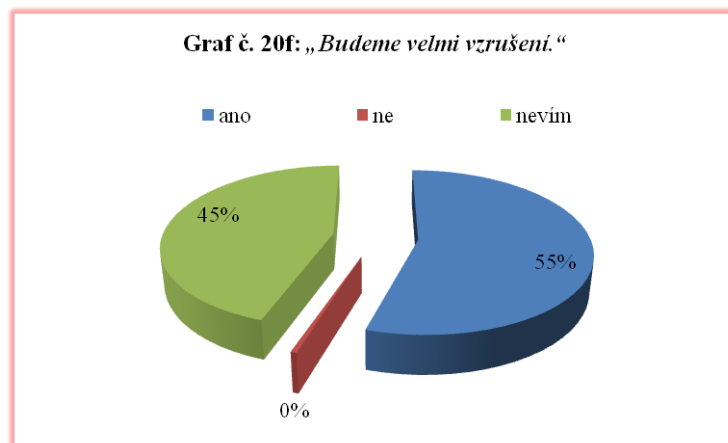

49 % procent dospívajících si nespojuje první pohlavní styk s konzumací alkoholu. Jen 10 % z nich očekává, že při této události alkohol pít bude, 41 % neví.

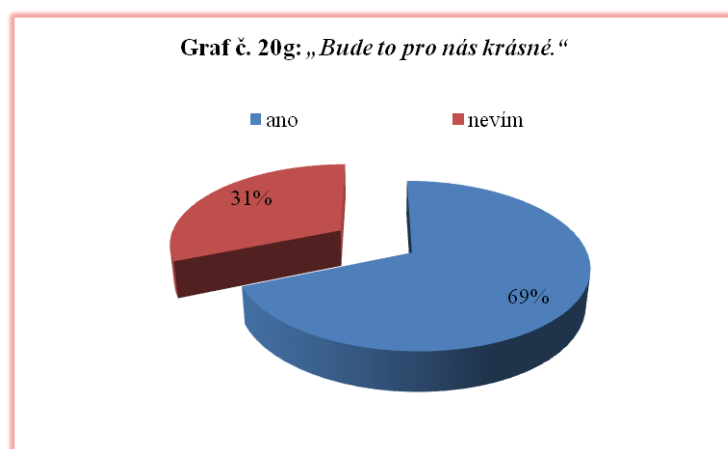

Nadpoloviční většina (58 %) dospívajících si plánuje dopřát dostatek času na jejich sexuální debut. Je zde pravděpodobnost, že tomu tak asi bude i při samotné realitě (jak již

bylo uvedeno výše v Grafu č. 12e – 54 % z těch dospívajících, kteří již mají zkušenost s prvním pohlavním stykem, si dostatek času dopřálo). Pouhá 2 % takovou představu nemá. 40 % respondentů neví, zda si dostatek času dopřeje či ne.

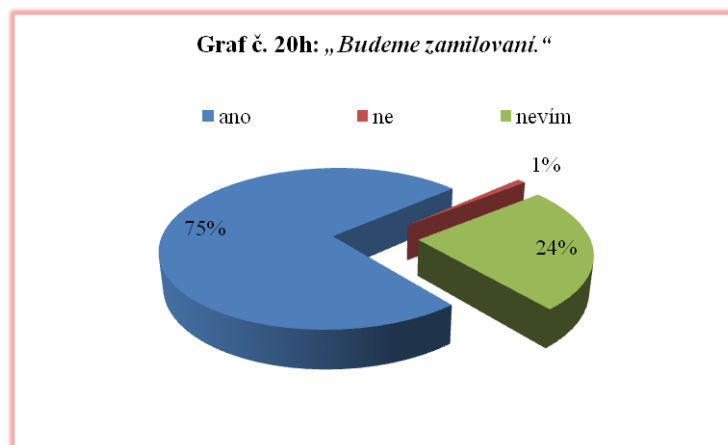

Více jak polovina dospívajících (55 %) si myslí, že budou během jejich koitarché velmi vzrušení. 45 % uvedlo odpověď „nevím“ a ani ne jedno procento neočekává, že bude takové pocity prožívat.

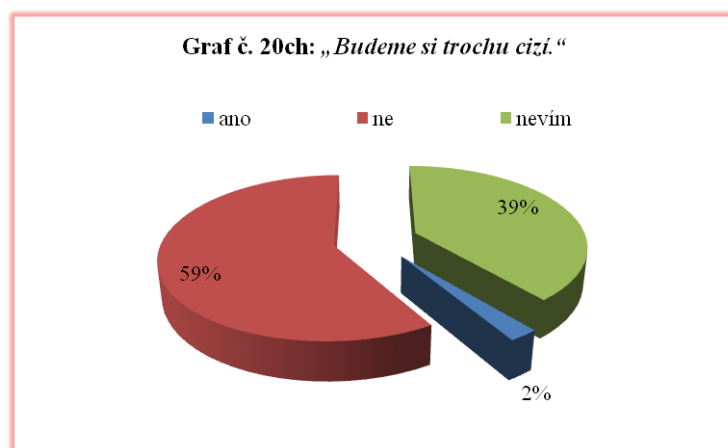

Téměř tři čtvrtiny respondentů se domnívají, že pro ně bude zážitek prvního pohlavního styku krásný. Jen pro srovnání – u těch, kteří již zažili svůj sexuální debut tomu tak opravdu bylo (viz Graf č. 12g).

31 % dospívajících si nemyslí, že pro ně bude jejich první pohlavní styk krásný.

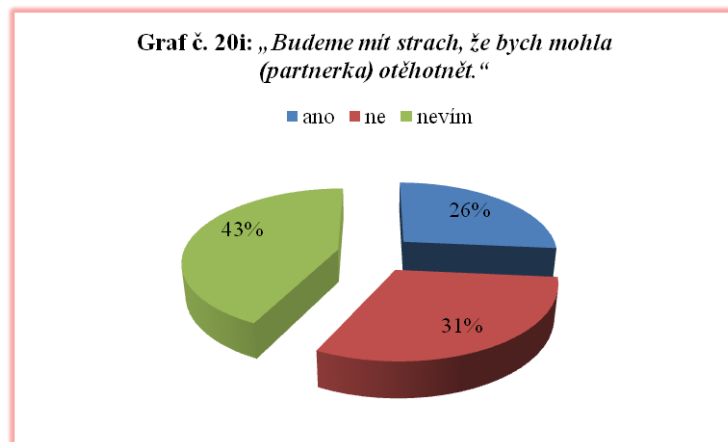

Očekávání zamilovanosti při prvním pohlavním styku je u dospívajících poněkud pozitivnější, než jak tomu „v reálu“ bylo u jejich „zkušenějších“ vrstevníků. (60 % - viz Graf č. 12h výše). Představu, že budou při sexuálním debutu zamilovaní, má 75 % respondentů, 24 % neví, zda tomu tak bude či ne. Pouhé 1 % dotazovaných neočekává, že budou zamilovaní – pokud zde můžeme opět srovnat výsledek „s realitou“ – i zde je pozitivnější, protože z těch, kteří již měli svůj první pohlavní styk, uvedlo 34 %, že zamilovaní nebyli.

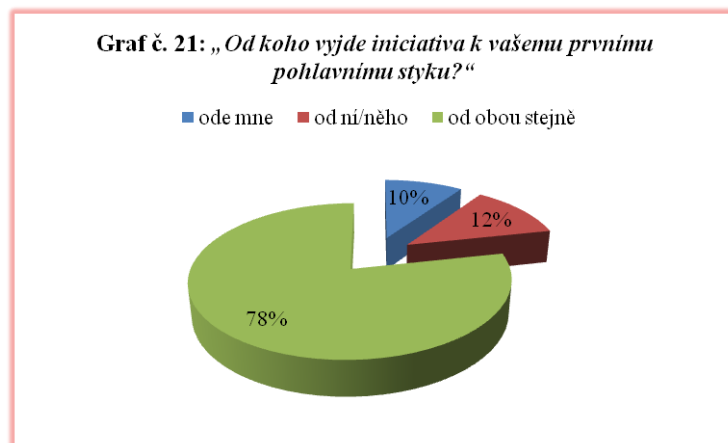

Většina dospívajících s uvedeným výrokem nesouhlasí (59 %) nebo uvedlo odpověď „nevim“ (39 %). Jen 2 % si pak myslí, že pocity „cizosti“ k partnerovi během prvního pohlavního styku prožije.

Poměrně vysoký počet (43 %) je těch, kteří nevědí, zda budou mít při prvním pohlavním styku strach z otěhotnění. Připisují to tomu, že bude záležet na aktuální situaci a že se tedy tento fakt těžko „předpovídá“. 26 % dospívajících očekává, že obavu z otěhotnění mít bude, 31 % odpovědělo „ne“.

Přes tři čtvrtiny dospívajících (78 %) očekává, že iniciativa k prvnímu pohlavnímu styku vzejde od obou partnerů stejně. 12 % odpovědělo, že tuto iniciativu čeká od jejich partnera či partnerky a 10 % se domnívá, že vzejde iniciativa od nich samotných.

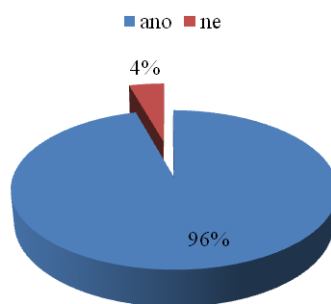
Graf č. 22: „Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak si představuješ, že by to mohlo být u Tebe?“

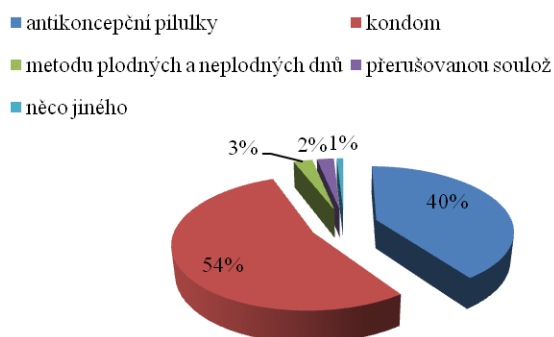
I zde, podobně jako u otázky č. 14, měli dospívající možnost označit více odpovědí, resp. důvodů, které by podle nich mohly vést k jejich sexuálnímu debutu.

Absolutně nejčastěji uváděným důvodem (80 %) k mému potěšení bylo: „*Budu ji/ho milovat*“. Na pomyslném druhém a třetím místě se umístily shodně s 48 % tyto dva důvody: „*Prostě se to jednoduše přihodí*“ a „*Budu mít velkou chuť*“. Následují: „*Budu právě v tom správném věku*.“ (35 %), „*Ona/on si to bude přát*.“ (30 %). Méně často respondenti uváděli jako důvod k prvnímu pohlavnímu styku: „*Budu zvědavý/zvědavá*.“ (19 %); „*Budu to chtít mít poprvé za sebou*.“ (17 %) a „*Budu chtít být konečně opravdovým/opravdovou mužem/ženou*.“ (16 %). Nejmenší procentuální zastoupení „získaly“: „*Budu pod vlivem alkoholu*.“ (5 %); „*Moji kamarádi/kamarádky to budou dělat také*.“ (5 %); „*Jinak mě opustí*.“ (1 %).

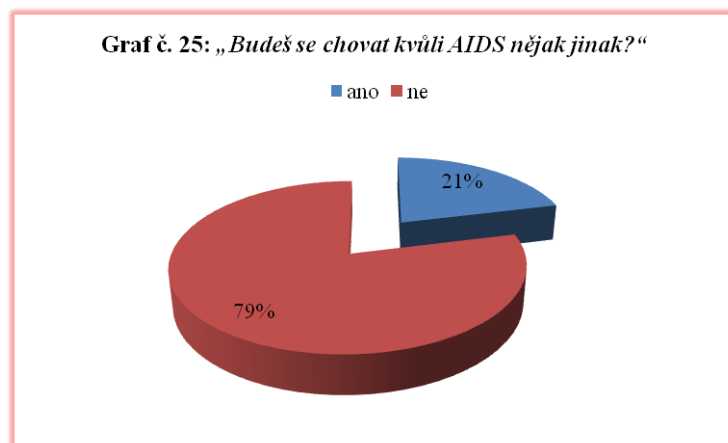
Graf č. 23a: „Plánuješ, že použijete nějaké antikoncepční prostředky, až k tomu dojde poprvé?“

Graf č. 23b: „Pokud ano, které/který?“

Výsledek otázky č. 23 mne opět mile překvapil – 96 % dospívajících uvedlo, že hodlají použít nějaký antikoncepční prostředek při jejich prvním pohlavním styku. Nejčastěji plánují použít kondom (54 %), dále antikoncepční pilulky (40 %). Jen 3 % respondentů chce použít metody plodných a neplodných dnů, 2 % plánují praktikovat jako metodu antikoncepce přerušovanou soulož. Zbývající 1 % by volilo „něco jiného“, a to: v jednom případě pesar, druhý respondent nenapsal konkrétní metodu, ale pouze „nevím“. Jedna dívka i přesto, že zároveň „zaškrtnla“ antikoncepční pilulky a kondom, uvedla ještě další „metodu“, kterou chce údajně použít – anální sex.

Většina (74 %) dospívajících uvedla, že před jejich prvním pohlavním stykem nebude myslet na AIDS, ba se ani kvůli této chorobě neplánuje chovat nějak jinak (v tomto případě celých 79 %).

I přesto, že moderní antiretrovirová terapie užívaná u osob nakažených HIV infekcí přispívá ke zlepšení kvality života a především k jeho prodloužení, stále nelze tento virus zcela vyléčit.¹⁶⁰ Navíc v České republice počet nakažených HIV i těch, u kterých propuklo AIDS, každoročně stoupá. Jak vyplývá z údajů Národní referenční laboratoře pro AIDS: za rok 2007 činil nárůst nových případů HIV 122, v roce 2008 již 147 a v roce 2009 155. Za letošní rok (k 30. 4. 2010) laboratoř uvádí 59 nových případů.¹⁶¹ Z těchto důvodů považují výsledky otázek č. 24 a 25 za poměrně alarmující. Osvěta v této oblasti je podle mě nadále velmi žádoucí.

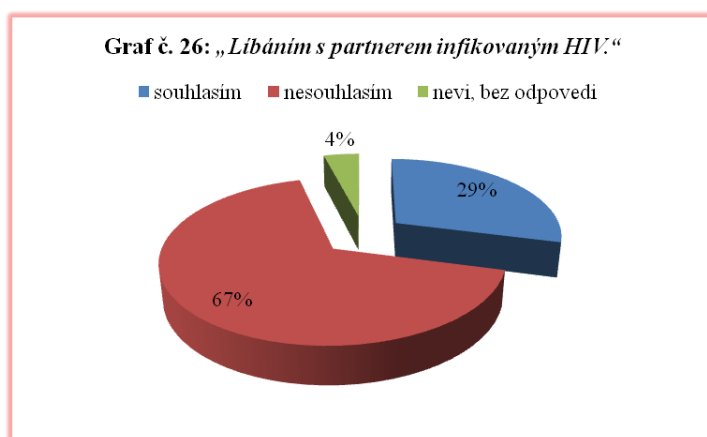
Tato otázka ještě obsahovala doplňující otázku: „*Pokud ano, jak?*“, kterou zodpovědělo celkem 41 respondentů. Nejčastěji (68 %) dospívající uváděli, že se budou chovat opatrně a že budou opatrní, to znamená, že chtějí použít kondom). Někteří poznamenali, že budou zažívat pocity strachu a nervozity (jedna z odpovědí např. zněla: „*Nervózně, radši bych pohlavní styk s AIDS neprováděl*“ – chlapec, 15 let). Další skupina několika odpovědí zněla: „*nevím*“. Ostatní odpovědi se již různily, např.: „*Předem se zeptám, jestli ho má nebo ne.*“ (chlapec, 14 let); „*Vyndám ho včas.*“ (chlapec, 15 let).

¹⁶⁰ *Terapie HIV a AIDS*. Dostupné z: <<http://www.hiv.cz/showpage.php?key=terapie-hiv-a-aids>> [cit. 3. července, 17:19 CTS]

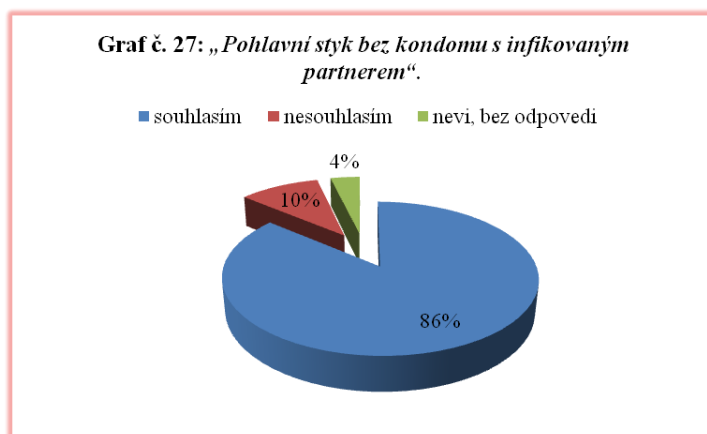
¹⁶¹ Národní referenční laboratoř pro AIDS. *Vývoj HIV a AIDS v Česku (1986 -)1990 - 2010 (údaje k 30. 4. 2010)*. Dostupné z: <http://www.aids-pomoc.cz/info_statistiky.htm> [cit. 3. července 2010, 17:42 CST]

Zbývající otázky č. 26 až 31 byly zaměřené na znalosti dospívajících z oblasti AIDS, konkrétně na to, jak se může člověk touto chorobou nakazit a také na postoje dospívajících k tomuto tématu. A proto jen pro zopakování: V praxi dochází ke čtyřem způsobům přenosu:

- pohlavním stykem (heterosexuálním, homosexuálním, vaginálním i análním)
- při půjčování injekčních stříkaček nebo jehel a dalších předmětů (např. holicí břitvy, nesterilní tetovací nástroje apod.)
- při krevní transfuzi a injekčním podávání krevních derivátů (v současnosti u nás k tomuto způsobu přenosu prakticky nedochází)
- z infikované matky na plod¹⁶²

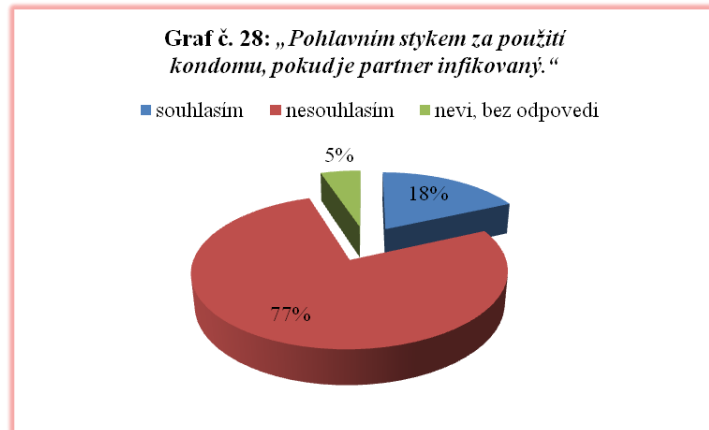

Většina dospívajících (67 %) se správně domnívá, že líbáním s partnerem infikovaným HIV k nakažení nedochází. Více jak jedna čtvrtina (29 %) si myslí, že ano a 4 % nevěděla či nevedla odpověď na tuto otázku.

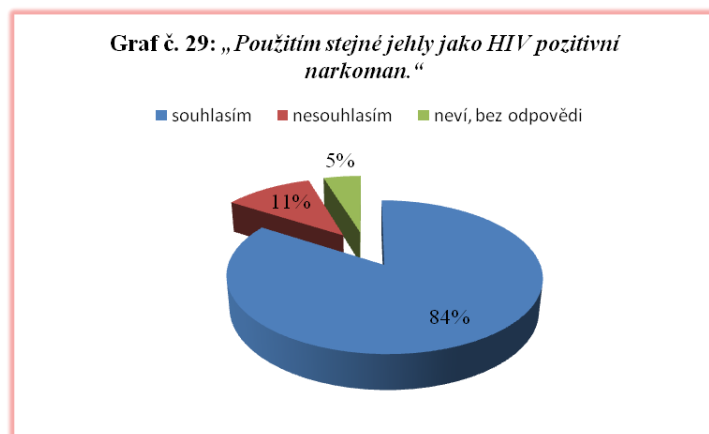

Naprostá většina dospívajících je přesvědčená o možnosti přenosu HIV při nechráněném pohlavním styku s infikovaným partnerem. Opačného názoru je 10 % a 4 % odpověď nevedla.

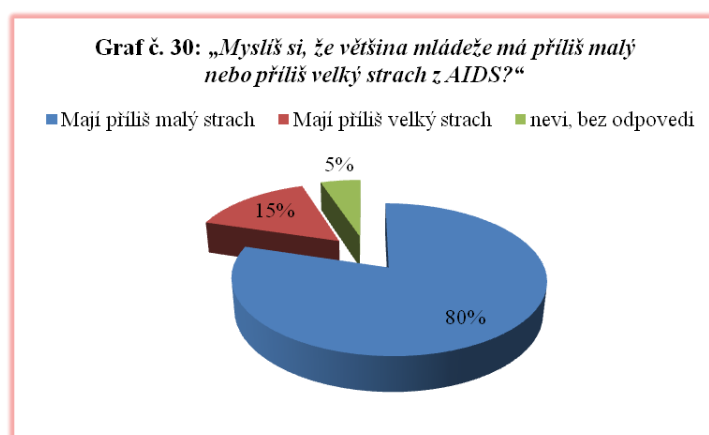
¹⁶² Cesty přenosu HIV. Dostupné z: <http://www.aids-pomoc.cz/ca_prenos_hiv.htm#1> [cit. 3. července 2010, 18:01 CST]

Více jak tři čtvrtiny (77 %) dospívajících si nemyslí, že je možno nakazit se HIV pohlavním stykem za použití kondomu, 18 % s výrokem v otázce č. 28 souhlasí a 5 % otázku nezodpovědělo.

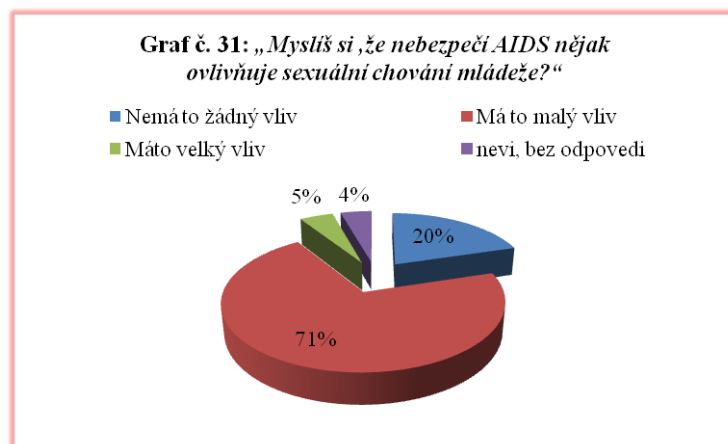

I v tomto případě se prokazuje poměrně dobrá informovanost dospívajících o způsobu přenosu HIV – 84 % souhlasí s tím, že je možné se nakazit použitím stejné jehly HIV pozitivního narkomana. Pouze 11 % je názoru opačného a 5 % odpověď nevedlo.

Výsledek této otázky se mi zdá poněkud paradoxní. Přestože u otázek č. 16, 17, 24 a 25 uvedlo vysoké procento dospívajících, že nepomyslelo/nepředpokládá, že pomyslí

a nechovalo se/nehodlá se chovat jinak kvůli AIDS, zároveň 80 % z nich si myslí, že mládež má z AIDS příliš malý strach. 15 % je pak názoru opačného a 5 % svou odpověď neuvedlo nebo nevědělo.

U poslední otázky je výsledek podobně paradoxní jako u předchozí. 71 % respondentů je toho názoru, že nebezpečí AIDS jen málo ovlivňuje sexuální chování mládeže. Velký vliv vnímá 5 %, žádný 20 %. Zbývající 4 % odpověď na tuto otázku nezaznamenala či nevěděla.

5.6.2 POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z HLEDISKA POHLAVÍ

V následujícím textu uvedu statisticky významné rozdíly z hlediska pohlaví, které se při zpracování dat objevily u některých otázek dotazníku.

Jen připomenu, že se zkoumaný vzorek skládal ze 150 dívek a 146 chlapců. Sexuální debut již mělo 42 dívek a 46 chlapců. Z těch, co zatím tuto zkušenost nemá, bylo 108 dívek a 100 chlapců.

První signifikantní rozdíl jsem zaznamenala u rozložení věkové kohorty 16 let, kdy ve skupině převažovali chlapci, a to v poměru 10:2 procentům. Aritmetické průměry i mediány činí v obou okresech 15 let.

U **otázky č. 4**, která zněla: „Lidé v mém věku by ještě neměli mít pohlavní styk.“, mnohem častěji souhlasili nebo zcela souhlasili s touto tezí dívky – z celkového počtu dívek se jednalo o 57 %, u chlapců o 35 %. Logicky pak častěji s uvedeným výrokem nesouhlasili chlapci – z celkového počtu chlapců 65 %, u dívek 43 %. Z uvedeného lze vyvodit, že dívky si představují zahájení pohlavního života v pozdějším věku, než je jejich současný.

Otázka č. 5 „se ptala“ na názor dospívajících, jak dlouho by měl člověk s partnerem chodit, než se s ním poprvé vyspí. Zde se objevilo statisticky významně častější časové údobí

1 měsíc u chlapců – 10 %. Z celkového počtu dívek tento údaj uvedla jen 4 %. Dívky naopak uváděly častěji 6 měsíců (27 %), u chlapců je tato odpověď zaznamenána jen u 10 %. Celkově dívky očekávají delší období trvání vztahu před prvním pohlavním stykem než chlapci. Aritmetický průměr je u obou pohlaví stejný – 7 měsíců. Medián je u dívek 6 měsíců a u chlapců 4 měsíce.

6. otázka v dotazníku zněla: „*Pokud mají dva lidé pohlavní styk, měli by trvat na tom, aby použili prezervativ?*“ Odpověď „zcela souhlasím“ byla zaznamenána statisticky významně častěji u dívek – 45 % z nich, u chlapců 32 %. Rovněž celkově odpovídaly dívky na tuto otázku častěji kladně – 89 % než chlapci – 84 %.

Další statisticky významný rozdíl v odpovědích z hlediska pohlaví se vyskytl u **otázky č. 8**, pomocí které jsem se snažila zjistit, zda by si dospívající přáli zvýšit, snížit či nechat stejnou věkovou hranici pro „legální sex“. Jak jsem již uvedla výše, velká většina dospívajících by hranici neměnila, stejně je tomu i u jednotlivých pohlaví (z dívek 74 %, z chlapců 67%). Signifikace se objevily ve skupinách těch, kteří by ji chtěli snížit či zvýšit. V případě přání hranici snížit bylo více chlapců – 27 % než dívek – 13 %. Tento fakt je možná dán biologickým vývojem chlapců v období dospívání, dochází u nich totiž ke vzniku spermiogeneze, což je známkou plné pohlavní vyspělosti a sexualita je jejím přímým doprovodným jevem (jak jsem již ostatně uvedla v kapitole 1.4.2); u druhého pohlaví dochází k plné pohlavní dospělosti o něco později. Dívky by si ji přály naopak častěji zvýšit než chlapci – 13:5 procentům.

U **otázky č. 10**: „*Jak došlo k Tvému prvnímu pohlavnímu styku?*“, konkrétně u některých jejích „podotázek“ jsem zjistila tyto statistické rozdíly:

- „*Bylo mi _____ let.*“ – u 57 % chlapců došlo k prvnímu pohlavnímu styku ve 14 letech (u dívek v tomto věku u 33 %). Druhá statistická signifikance se objevila u věkové kategorie 15 let, kdy dívky měly koitarché v 55 % případů a chlapci ve 22 %. V kategorii 13 let rovněž převažovali chlapci v poměru 12% k 15%, avšak zde se nejednalo o statisticky významný rozdíl. Obecně však lze vyvodit závěr, že ve zkoumaném vzorku začínali chlapci s pohlavním stykem dříve než dívky.

Aritmetický průměr vyšel u obou pohlaví stejně – 14 let, medián u dívek 15 let a u chlapců 14 let.

- „*Partnerce/partnerovi bylo _____ let.*“ – u této „podotázky“ se statisticky významně častěji objevila odpověď ve věkové kategorii 14 let, a to u chlapců (24 %, u dívek 7%)

a ve věkové kategorii 17 let – zde naopak u dívek (17 %, u chlapců 2 %). Celkově měly dívky častěji staršího partnera, než tomu bylo u chlapců (ve věku 16 let a výše se u dívek jedná o 74 %, u chlapců 30 %).

Aritmetický průměr této „podotázky“ je u dívek 17 let, medián 16 let a u chlapců se obě hodnoty rovnají patnácti letům.

- „*Předtím, než jsme spolu spali poprvé, chodili jsme spolu _____* .“ (*jak dlouho?*) – chlapci v 50 % případů uvedli, že s partnerkou při jejich prvním pohlavním styku nechodili, u dívek tomu tak bylo v 29 %. Oba tyto výsledky považují za ne příliš příznivé, což jsem již zmínila při celkovém vyhodnocení této otázky.
- „*Bylo to poprvé i pro ni/něho.*“ – chlapci statisticky významně častěji uváděli, že jejich sexuální debut byl zároveň debutem i pro jejich partnerku (61 %, u dívek 38 %).
- „*Byl to prázdninový flirt.*“ – i na tuto „podotázku“ odpovídali kladně statisticky významně častěji chlapci – 50 % k dívkám – 14 %. Logicky se v záporných odpovědích objevila statistická signifikance zase u dívek – 83 % k 46 % u chlapců.

Otázkou č. 12 jsem se dospívajících doptávala několika dalšími „podotázkami“, jak došlo k jejich sexuálnímu debutu. Signifikantní rozdíl se vyskytl u jediné: „*Stalo se to velmi nenadále.*“ – chlapci uvedli odpověď „ano“ v 63 % případů, u dívek tomu bylo u 40 %. Zdá se tedy, že zážitek prvního pohlavního styku byl pro chlapce spontánnější událostí než pro dívky.

Další statisticky významný rozdíl v odpovědích dívek a chlapců se objevil až u **otázky č. 19**: „*Kde k vašemu prvnímu pohlavnímu styku dojde?*“, která byla určena pro ty, kteří ještě neměli první pohlavní styk. Chlapci si častěji (51 %) než dívky (35 %) představují, že by jejich první pohlavní styk měl proběhnout u nich doma. Představy dívek v podstatě „zapadají“ do představ chlapců, protože v 75 % případů očekávají, že by se jejich sexuální debut měl odehrát u partnera doma. Chlapci tuto odpověď uvedli v 58 % případů. Ještě statisticky významně častěji pak zaznamenali možnost „venku“ – 10 % (dívek 3 %).

U **otázky č. 20**: „*Jak k vašemu prvnímu pohlavnímu styku dojde?*“ vyšly statistické signifikance u těchto „podotázek“:

- „*Budeme mít strach, že uděláme něco špatně.*“ – 29 % dívek pociťuje tuto obavu, chlapci jen v 17 % případů. Chlapci zároveň statisticky významně častěji (52 %) uvedli odpověď „ne“ než dívky (38 %). Z výsledků vyplývá, že se v oblasti sexu chlapci cítí pravděpodobně jistěji než dívky.

- „*Budeme pít alkohol.*“ – představu spojení prvního pohlavního styku s konzumací alkoholu mají častěji chlapi (18 %). Dívky tuto odpověď zadaly jen ve 3 %, současně vyjádřily více nesouhlasný postoj (56 %) s tímto výrokem než chlapi (40 %).
- „*Budeme velmi vzrušení.*“ – očekávání velkého vzrušení během prvního pohlavního styku mají častěji chlapi – 62 % (dívky 48 %).
- „*Budeme zamilovaní.*“ – zamilovanost je při prvním pohlavním styku zřejmě důležitější pro dívky, které s uvedeným výrokem souhlasily v 82 % případů (chlapi 62 %).
- „*Budeme si trochu cizí.*“ – statisticky významná signifikance se objevila u nesouhlasného postoje k tomuto výroku – vyjádřilo ho 68 % dívek, chlapců 49 %.
- „*Budeme mít strach, že bych mohla (partnerka) otěhotnět.*“ – obavu z neplánovaného otěhotnění vzniklého z prvního pohlavního styku mají statisticky významně častěji dívky (35 %) než chlapi (17 %). To je, dle mého názoru, dáno především tím, že starosti s tím spojené by plynuly především pro dívku.

V rámci **otázky č. 21:** „*Od koho vyjde iniciativa k vašemu prvnímu pohlavnímu styku?*“ chlapi významně častěji uváděli, že by měla vyjít z jejich strany (14 % z nich, u dívek má tento dojem 6 %). Celkově však dospívající ve velké většině očekávají, že by měla iniciativa vyjít od obou z partnerů, jak jsem již uvedla výše.

Otázka č. 22 zněla: „*Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak si představuješ, že by to mohlo být u Tebe?*“ Z nabízených důvodů se vyskytly statistické signifikance u těchto:

- „*Budu ji/ho milovat.*“ – zde se v podstatě potvrzuje to, co jsem již popsala u otázky č. 20 - zde dívky významně častěji (87 %) uváděly, že je pro ně při prvním pohlavním styku důležité zamilování. Z chlapců uvedlo tento názor 72 %.
- „*Budu právě v tom správném věku.*“ – dívky tento důvod k prvnímu pohlavnímu styku uváděly signifikantně častěji než chlapi, a to v poměru 42 % k 27 %.
- „*Budu chtít být konečně opravdovým/opravdovou mužem/ženou.*“ – vícekrát potvrdili platnost tohoto důvodu chlapi (23 %). U dívek tvořil podíl této otázky 10 %.

Poslední statistická signifikance z hlediska pohlaví se objevila u **otázky č. 23:** „*Plánuješ, že použijete nějaké antikoncepční prostředky, až k tomu dojde poprvé?*“ a to u její doplňující „podotázky“: „*Pokud ano, které/který?*“. Dívky častěji (84 %) uváděly jako formu kontracepce antikoncepční pilulky, chlapi uvedli tuto možnost v 51 %.

5.6.3 POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z HLEDISKA VĚKU

Při porovnávání výsledků z hlediska věku jsem zkoumaný vzorek rozdělila do dvou věkových skupin a to na 13-14 let (což činí 113 respondentů) a 15-16 let (138 respondentů). Počet dospívajících z okresu Praha ve věkové skupině 13-14 let převažoval (60 %) nad počtem z okresu Sokolov (40 %). Ve věkové skupině 15-16 tomu bylo naopak – podíl z okresu Prahy činí 34 % a z okresu Sokolov 66 %. Tento nepoměr připisuji tomu, že mi bylo v Sokolově umožněno rozdat dotazníky na jedné základní škole pouze v devátých ročnících, čímž převažuje jejich počet nad těmi osmými.

Statistické signifikance v odpovědích jednotlivých věkových skupin se vyskytly u následujících otázek dotazníku.

Otázka č. 4 („*Lidé v mém věku by ještě neměli mít pohlavní styk.*“) – s uvedeným výrokem častěji zcela souhlasila a souhlasila věková skupina 13-14 let (22 % a 44 %) než věková skupina 15-16 let (10 % a 23 %). Ta s výrokem naopak častěji nesouhlasila (58 % k 28 %). Domnívám se, že tyto výsledky přímo souvisí právě s věkem respondentů.

Otázka č. 6 („*Pokud mají dva lidé pohlavní styk, měli by trvat na tom, aby použili prezervativ?*“) – statisticky významně častěji (17 %) s touto otázkou nesouhlasila věková skupina 13 – 14 let než starší věková skupina (9 %).

Otázka č. 8 („*Chtěl/chtěla bys tuto věkovou hranici snížit nebo zvýšit?*“, pozn. věkovou hranici pro „legální sex“) – snad logicky je vyšší podíl těch, co chtějí zmiňovanou hranici snížit z mladší věkové skupiny (27 %), a to nejčastěji na 14 let, protože by se jich tato změna přímo týkala. Z věkové skupiny 15-16 let je pro snížení 15 %.

Otázka č. 10 („*Jak došlo k Tvému prvnímu pohlavnímu styku?*“) – statisticky významně častěji již měla první pohlavní styk za sebou starší věková skupina (39 % k 15 %), logicky zároveň statisticky významně častěji pohlavní styk ještě neměla mladší věková skupina (85 % k 61 %).

- „*Bylo mi _____ let.*“ – věková skupina 13-14 let započala svůj pohlavní život statisticky signifikantně častěji v mladším věku než věková skupina starší, a to ve třinácti letech 29 % k 10 % a ve čtrnácti letech 71 % k 39 %).
- „*Partnerce/partnerovi bylo _____ let.*“ – mladší věková skupina měla častěji čtrnáctiletého prvního sexuálního partnera (v 35 %, starší věková skupina 11 %).

Otázka č. 12 („*Jak k vašemu prvnímu pohlavnímu styku došlo?*“) – zde se vyskytly statistické signifikance u těchto „podotázek“:

- „*Měli jsme strach, že uděláme něco špatně.*“ – starší věková skupina častěji neměla obavu, že by při prvním pohlavním styku mohla udělat něco špatně. Procentuální podíl zde tvoří 66 %, u mladší věkové skupiny 35 %.
- „*Měli jsme strach, že by mohla partnerka/bych já mohla otěhotnět.*“ – věková skupina 15-16 let rovněž signifikantně častěji neměla obavu z otěhotnění partnerky (73 % k 41 %).
- „*Byli jsme si trochu cizí.*“ – u této „podotázky“ častěji zadala odpověď „nevím“ věková skupina 13-14 let (18 % k 4 %).

Otázka č. 14 („*Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak tomu bylo u Tebe?*“) – z nabízených důvodů se z hlediska věku vyskytla statistická signifikance pouze u „podotázky“: „*Chtěl/chtěla jsem být konečně opravdovým/opravdovou mužem/ženou.*“, u které častěji zaznamenali svou odpověď respondenti z mladší věkové skupiny (24 %), u starší věkové skupiny ji zaznamenalo jen 1 %. Napadá mě, že pro věkovou skupinu 13-14 let znamená možná pohlavní život přiblížení se dospělosti, a proto byl právě zmíněný důvod impulsem k jeho započítání.

Otázka č. 19 („*Kde k vašemu prvnímu pohlavnímu styku dojde?*“) – věková skupina 13-14 let statisticky významně častěji uvedla odpověď „u ní/něho doma“ a to 76 % k 59 %. Starší věková skupina má statisticky častěji představu dějiště prvního pohlavního styku „venku“ (10 % ke 2 %).

Otázka č. 29 („*Použitím stejné jehly jako HIV pozitivní narkoman.*“, jako možnost nákazy AIDS) – správnou odpověď zadalo signifikantně více respondentů ze starší věkové skupiny (90 %) než z věkové skupiny mladší (75 %). U té se objevil vyšší podíl nesprávných odpovědí (17 % k 8 %) a rovněž nevyplnění této otázky (8 % k 3 %).

5.6.4 POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z HLEDISKA MÍSTA BYDLIŠTĚ

Úvodem pro připomenutí – 100 % respondentů z okresu Sokolov tvoří 165 dospívajících, z okresu Praha 131 dospívajících. První statistická signifikance z pohledu místa bydliště se vyskytla u věkového rozložení zkoumaného vzorku, kdy z okresu Praha tvořil podíl čtrnáctiletých respondentů 49 % (z okresu Sokolov 25%). Sokolovští respondenti tvoří statistickou převahu ve věkové kategorii patnáct let a to 64 % (z okresu Praha 45 %). Tento fakt opět připisují většímu počtu devátých ročníků ve zkoumaném vzorku z okresu Sokolov.

Aritmetický průměr věku v okrese Praha byl 14 let, medián rovněž. V okrese Sokolov 15 let a 15 let.

Na **otázku č. 9** („*Myslíš, že má tato věková hranice nějaký smysl?*“) dospívající z okresu Sokolov statisticky významně častěji vyjadřovali názor, že věková hranice pro „legální sex“ smysl nemá (41 % z nich, v okrese Praha 29 %).

Jak vyplývá z předchozího textu, pomocí **otázky č. 10** jsem mimo jiné zjišťovala, zda dospívající již měli nebo neměli první pohlavní styk. V porovnání výsledků této otázky z hlediska místa bydliště se mi potvrdila má hypotéza (H_6) – dospívající z okresu Sokolov mají statisticky signifikantně větší zkušenosti s prvním pohlavním stykem (35 % z nich, což činí 58 osob; v okrese Praha 23 %, což činí 58 osob). Další statistické signifikance se vyskytly u těchto „podotázek“ desáté otázky:

- „*Bylo mi _____ let.*“ – k mému podivu (z důvodu absolvování dlouhodobého programu všeobecné primární prevence) dospívající z Prahy započali pohlavní život celkově dříve. Statisticky významně častěji uvedli začátek ve třinácti letech (27 % k 7 % v Sokolovském okrese). Kategorii patnácti let uváděli statisticky významně častěji respondenti z okresu Sokolov – 45 % k 23 %.

Aritmetický průměr v okrese Praha činil 14 let, medián rovněž tak. V Sokolovském okrese byl aritmetický průměr 15 let a medián 14,5 roku.

- „*Partnerce/partnerovi bylo _____ let.*“ – statisticky významně častěji měli dospívající z okresu Praha čtrnáctiletého partnera při jejich sexuálním debutu a to 30 % z nich (v okrese Sokolov 9 %). Sokolovští dospívající zase statisticky „převyšují“ v podílu šestnáctiletých sexuálních partnerů při koitarché – 33 % k 13%.

Aritmetické průměry byly v okrese Praha 15 let, v okrese Sokolov 16 let, stejně tak mediány.

U **12. otázky** („*Jak k vašemu prvnímu pohlavnímu styku došlo?*“) se objevily statistické signifikance u těchto „podotázek“:

- „*Bylo to pro nás krásné.*“ kdy dospívající z Prahy častěji uváděli odpověď „nevím“ (40 % k 19 %).
- „*Měli jsme strach, že by mohla partnerka/bych já mohla otěhotnět.*“ – tato „podotázka“ na tom byla stejně jako ta předchozí – odpověď „nevím“ zaznamenali statisticky významně častěji dospívající z Prahy (17 % k 3 %).

Otázka č. 22 („Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak si představuješ, že by to mohlo být u Tebe?“) – zde se objevil signifikantní rozdíl v odpovědích u „podotázky“: „Budu chtít být konečně opravdovým/opravdovou mužem/ženou.“ Tento důvod k prvnímu pohlavnímu styku uváděli statisticky častěji dospívající z okresu Sokolov a to 21 % z nich (v okrese Praha 11 %).

Otázka č. 26 „Libáním s partnerem infikovaným HIV.“ – s možností nákazy tímto způsobem statisticky významně častěji souhlasili dospívající z okresu Sokolov (34 % k 23 %). Pražští dospívající naopak častěji nesouhlasili (75 % k 61 %). Tato lepší informovanost respondentů z okresu Praha je možná dána tím, že se při blocích primární prevence zaměřujeme na vysvětlení různých možností, jak se lze či nelze nakazit HIV/AIDS (a samozřejmě i dalšími pohlavními chorobami). Domnívám se, že se dospívajícím dobře zapamatovává teoreticky možný, avšak poněkud bizarní způsob, jak se lze nakazit skrze sliny HIV pozitivního partnera – aby mohlo dojít k nákaze, muselo by dojít k převzetí asi 6 litrů slin od infikované osoby.¹⁶³

5.6.5 STATISTICKÉ SIGNIFIKANCE MEZI NĚKTERÝMI OTÁZKAMI

Statisticky významné rozdíly v odpovědích respondentů se objevily i mezi těmi, kdo již zažili koitarché (88 respondentů) a těmi, co zatím tuto zkušenost nemají (208 respondentů):

- Dalo se možná i předpokládat, že skupina těch respondentů, co již měla první pohlavní styk, bude signifikantně častěji (74 %) nesouhlasit s výrokem ve 4. otázce dotazníku („Lidé v mém věku by ještě neměli mít pohlavní styk.“). Ti co ho ještě neměli, s výrokem nesouhlasili jen ve 45 % případů.
- Další statisticky významný rozdíl v odpovědích jsem zaznamenala u 7. otázky, kde se ukázalo, že ti co zatím neměli první pohlavní styk, se častěji (7 %) mylně domnívají, že věková hranice pro „legální sex“ je 18 let. Což je možná dáno tím, že je v ČR tento věk spojen jednak s dovršením plnoletosti, ale také s ukončením jiných zákazů (prodej alkoholických nápojů a tabákových výrobků, ale i pornografie). „Zkušenější“ skupina uvedla tuto odpověď u 1 % respondentů a zároveň významně častěji uváděla správnou odpověď (98 % k 89 %).

¹⁶³ Rozkoš bez rizika. *Jak se virus HIV přenáší*. Dostupné z: <http://www.rozkosbezrizika.cz/01_hm/020_ABC_HIV.htm> [cit. 7. července 2010, 12:17 CST]

- Ti co již zažili koitarché častěji uváděli, že by si přáli věkovou hranici pro „legální sex“ snížit na 14 let (22 % k 10 %). Těm co první pohlavní styk zatím neměli, častěji výše této hranice vyhovuje tak, jak je (75 % k 61 %).
- Otázky č. 26-29 zjišťující znalosti o přenosnosti HIV/AIDS statisticky významně častěji nezodpověděla nebo uvedla „nevím“ ta skupina dospívajících, která již měla pohlavní styk (u každé otázky vždy asi 10 % respondentů, u těch co koitarché neměli 2%).

Poslední statistické signifikance, které jsem v odpovědích respondentů zaznamenala, byly u těch, kteří by si věkovou hranici pro „legální sex“ přáli snížit (58 respondentů), zvýšit (27 respondentů) či nechat stejnou (209 respondentů):

- Dospívající, kteří by chtěli hranici zvýšit, statisticky významně častěji (41 %) zcela souhlasili s tím, že by lidé v jejich věku ještě neměli mít pohlavní styk. Ti co by si ji přáli snížit, s výrokem v otázce č. 4 zcela souhlasili v 7 %, ti co by chtěli stejnou ve 14 %.
- Ta skupina dospívajících, která by chtěla hranici snížit, významně častěji uváděla, jako potřebnou délku vztahu před pohlavním stykem, 1 den (5 %) a 1 týden (9 %). Z těch co by věkovou hranici neměnili, byly takové odpovědi zaznamenány v obou případech u 0,5 % případů. Ti co by chtěli hranici zvýšit, takové představy vůbec neměli, naopak významně častěji uváděli jako potřebnou délku vztahu 2 roky (19 %; z těch co by ji chtěli zvýšit nikdo, z těch co by ji chtěli stejnou 1 %). Významně častěji otázku nezodpověděli ti, co by si přáli snížení hranice (33 %) a ti co by na ní nic neměnili (28 %) oproti těm, kteří by si přáli její zvýšení (jen 4 %).
- Nejčastěji cítí smysluplnost věkové hranice „legálního sexu“ ti, kterým vyhovuje tak, jak je (67 %, ti co by ji chtěli snížit 52 %, ti co chtějí zvýšení 41 %). Významně častěji v ní smysl nevidí ti, kdo by si přáli její zvýšení (56 %, ti co snížení 43 %, ti co by ji chtěli stejnou 30 %). Což se projevilo i v jejich doplňujících odpovědích, kde často uváděli: „...každý to stejně porušuje...“.

Ti co by chtěli hranici snížit, již častěji měli první pohlavní styk (43 % z těch co by neměnili, a 33 % z těch, kteří by ji chtěli zvýšit). Zároveň významně častěji i dříve začali s pohlavním životem – 28 % z nich ve třinácti letech (z těch co by chtěli zvýšení hranice nikdo a z těch co by ji neměnili 9 %) a i častěji pili alkohol při koitarché (48 %; z těch co by chtěli zvýšení hranice 11 %, z těch co by neměnili 15 %).

- Logicky u těch co by nechali hranici stejnou i u těch, kteří by hranici zvýšili, byl signifikantně častěji uveden věk prvního pohlavního styku patnáct let (50 % a 44 %) než u těch, kteří by si přáli snížení (8 %).
- U skupiny těch, kteří uvedli, že by věkovou hranici pro „legální sex“ chtěli zvýšit, se dle mého názoru celkově ukázala provázanost se zodpovědnějšími postoji k sexualitě a vztahům:
  - Bylo u nich nejvyšší procentuální zastoupení (60 %) těch, kteří zcela souhlasili s otázkou č. 6 (*„Pokud mají dva lidé pohlavní styk, měli by trvat na tom, aby použili prezervativ?“*). Ti, co by hranici neměnili, uvedli tuto odpověď v 41 % případů a ti, co by si přáli snížení ve 24 %).
  - Koitarché měla tato skupina nejméně po dvou měsících vztahu s partnerem či partnerkou. Ostatní dvě skupiny uváděly i délku kratší (v rozmezí jednoho dne až půl druhého měsíce).
  - Většina (67 %) uvedla, že se jejich první pohlavní styk neodehrál „velmi nenadále“, rovněž při něm byli všichni do partnera či partnerky zamilovaní. Měli častěji obavu z otěhotnění.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo nejprve popsat osobnost dospívajících a její utváření, sexualitu dospívajících, legislativní rámec zkoumané problematiky a rizika časného započetí sexuálního života. Na základě teoretického vymezení tématu jsem se snažila přinést výsledky vlastního výzkumu, jehož cílem bylo zmapovat postoje dotazovaných z okresu Praha a Sokolov ve věku třináct až šestnáct let k zahájení sexuálního života, dále provést analýzu výzkumných dat a jejich komparaci z hlediska věku, pohlaví a místa bydliště a rovněž kvalitativně zanalyzovat zkušenosti zkoumaného vzorku v oblasti sexu.

Uvědomuji si, že odpovědi dotazovaných nemusely být vždy stoprocentně pravdivé, ale přesto se domnívám, že jsou získaná výzkumná data velmi hodnotná a že ilustrují pohled dospívajících ke koitarché. Mohou tak být inspirací pro uchopení tak citlivého tématu jako je sexualita dospívajících.

Většina dospívajících si představuje, že by měl jejich první pohlavní styk proběhnout mezi patnáctým a šestnáctým rokem života, a to se stálým partnerem či partnerkou, do kterého budou zamilovaní. Zároveň, nebo možná spíše z toho důvodu, se domnívají, že to bude krásný zážitek. Výrazným kladem pro mne bylo zjištění, že téměř všichni respondenti plánují použít při prvním pohlavním styku některou formu kontracepce, nejčastěji kondom a antikoncepční pilulky. Zmíněné postoje dospívajících ke koitarché považuji za poměrně zodpovědné. Domnívám se však, že je třeba se zaměřit v preventivních programech na pocit „neohroženosti“ dospívajících před AIDS, která z odpovědí vyplynula. Je jen otázkou, zda mají dospívající stejný postoj i k ostatním pohlavně přenosným chorobám.

Zkušenost s pohlavním stykem už má necelá třetina dotazovaných (ve věku třináct až šestnáct let). Koitarché u nich proběhlo v nadpoloviční většině se stálým partnerem či partnerkou, kterého milovali, avšak téměř tři čtvrtiny s ním/s ní již ve vztahu nejsou. Jejich první pohlavní styk proběhl nejčastěji u jednoho z partnerů doma. I zde mě potěšilo, že velká většina respondentů použila při prvním pohlavním styku některou z antikoncepčních metod. Za velmi zneklidňující však považuji fakt, že nadpoloviční většina ze sexuálně zkušených respondentů mělo svůj první pohlavní styk před zákonnou věkovou hranicí patnácti let. Obecně zde totiž existují nejen zdravotní, ale i psychosociální rizika, která spolu vzájemně souvisí. Následkem psychosociální nezralosti může být např. časté střídání sexuálních partnerů, které s sebou může nést vyšší výskyt pohlavně přenosných chorob a jejich následků jako jsou neplodnost, riziko celoživotního narušení kvality sexuálního života, ale také riziko

prekancerozy až karcinomu děložního čípku. Proto se domnívám, že je nutná kvalitní sexuální výchova ve škole i v rodině.

Z výzkumu rovněž vyplynulo, že by většina dotazovaných věkovou hranici pro “legální sex“ platnou v ČR nesnižovala ani nezvyšovala, avšak mnoho z nich v ní nevidí žádný smysl. Pro mou další práci s dospívajícími z toho vyplývá, že bych se měla více zaměřit na diskusi o smysluplnosti/nesmysluplnosti této hranice. Zároveň zůstává otázkou či spíše námětem k diskusi, zda by realita, tj. časné sexuální zkušenosti respondentů, které se ve výzkumu prokázaly, a názory dospívajících měly nebo neměly ovlivňovat věk konsenzu, resp. legislativu.

První pohlavní styk je zvláště v období dospívání velmi křehkou intimní situací s emotivním nábojem. Odráží se v ní také sociální normy a hodnoty dané společností. Proto se domnívám, že je důležité se tomuto tématu nadále věnovat nejen teoreticky, ale především prakticky při práci se samotnými dospívajícími. Zpracované výstupy od erudovaných odborníků by měly posloužit učitelům a žákům ve školní výuce, rodičům a dětem ve vzájemné komunikaci v rámci výchovy.

POUŽITÁ LITERATURA

MONOGRAFIE:

- ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. 377 s. ISBN 80-7239-060-0.
- FERJENČÍK, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 255 s. ISBN 80-7178-367-6.
- JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita. Vývojová úskalí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 285 s. ISBN 978-80-247-2284-9.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, P. *Adolescence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 2003. 144 s. ISBN 80-7178-747-7.
- MACEK, P. LACINOVÁ, L. *Vztahy v dospívání*. 1. vyd. Brno: Barister & Principal, 2006. 196 s. ISBN 80-7364-034-1.
- MAŠATA, J., JEDLIČKOVÁ, A. a kol. *Infekce v gynekologii a porodnictví a základy jejich antiinfekční léčby*. 1. vyd. Praha: Maxdrof 2004. 371 s. ISBN 80-7345-038-0.
- PONDĚLÍČKOVÁ, J. *Nezralá sexualita: o sexuální výchově a sexuálních projevech dětí a mládeže*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1990. 139 s.
- PONDĚLÍČKOVÁ -MAŠLOVÁ, J., RABOCH, J. *O sexualitě a partnerských vztazích*. 1. vyd. Praha: Galén, 2005. 196 s. ISBN 80-7262-323-0.
- RESL, V., VOLTR, J., PIZINGER, K. *Venerologie: Sexuálně přenosné infekce: Nevenerické choroby genitálu: Diferenciální diagnostika*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. 122 s. ISBN 80-7066-828-8.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.
- WEISS, P. *Sex*. 1. vyd. Praha: Alberta Plus, 1998. 186 s. ISBN 80-85792-99-0.
- WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5.
- WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. 212 s. ISBN 80-7169-795-8

- WEISS, P., Zvěřina, J. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 159 s. ISBN 80-7178-558-X.
- WEST, K.G. *Dobrodružství psychického vývoje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 248 s. ISBN 80-7178-684-5.
- Kolektiv autorů. *Dermatovenerologie, dětská dermatologie a korektivní dermatologie* 2006/07. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. 294 s. ISBN 80-7254-855-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- FALTÝNEK, V. *Posun hranice pro legální sex je předmětem sporů*. Dostupné na: <<http://www.radio.cz/cz/clanek/110352>> [cit. 18. března, 11:35 CST]
- JANEČKOVÁ, L. *Chlamydiové infekce v kostce*. Dostupné na: <<http://www.celostnimediceina.cz/chlamydiove-infekce-v-kostce.htm>> [cit. 18. května, 17:20 CST]
- KAŠTÁNKOVÁ, V. (2000). *Mládež a sexuálně přenosné chorob. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*. 1. odborný seminář, SZÚ 5.-7.9.2000. Dostupné na: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=6>> [cit. 18. května 2010, 11:06 CST]
- LÁZNIČKOVÁ, L. *Sex dospívajících z pohledu gynekologa. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*. 1. odborný seminář, SZÚ 5.-7.9.2000. Dostupné na: <<http://www.freeteens.cz/default.php?&ID=25&publ=1&cl=3>> [cit. 18. května 2010, 11:15 CST]
- WEISS, P. *Psychofyzilogické metody diagnostiky parafilií*. Psychiatrie, 2001, 7, s. 187. Dostupné na: <<http://www.tigis.cz/PSYCHIAT/PDF/Psych301.pdf#page=48>> [cit. 18. března 2010; 11:00 CST]
- ZVĚŘINA, J. *Hranice pro tresty i sex zůstanou na 15 letech*. Dostupné na: <<http://mep.zverina.cz/673/cz/normal/hranice-pro-tresty-i-sex-zustanou-na-15-letech/>> [cit. 18. března, 11:30 CST]
- AVERT (international AIDS charity). *Worldwide ages of consent*. Dostupné na: <<http://www.avert.org/age-of-consent.htm>> [cit. 18. března 2010, 21:39 CST]
- *Cesty přenosu HIV*. Dostupné na: <http://www.aids-pomoc.cz/ca_prenos_hiv.htm#1> [cit. 3. července 2010, 18:01 CST]

- *Co je infekce HIV a onemocnění AIDS?* Dostupné na: <<http://www.aids-hiv.cz/#1>> [cit. 18. května, 17:10 CST]
- *ČSÚ. Územní rozdíly v úrovni vzdělanosti obyvatelstva ČR.* Dostupné na: <[http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/F6002B5D08/\\$File/411303a4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/F6002B5D08/$File/411303a4.pdf)> [cit. 25. listopadu 2009, 17:20 CST]
- *Chlamydie – známá i neznámá.* <<http://www.sexus.cz/chlamydie-znama-i-neznama>> [cit. 18. května, 17:20 CST]
- *Jak se virus HIV přenáší?* Dostupné na: <<http://www.aids-hiv.cz/#1>> [cit. 18. května, 17:10 CST]
- *Národní referenční laboratoř pro AIDS. Vývoj HIV a AIDS v Česku (1986 -)1990 - 2010 (údaje k 30. 4. 2010).* Dostupné na: <http://www.aids-pomoc.cz/info_statistiky.htm> [cit. 3. července 2010, 17:42 CST]
- *Nové případy HIV a onemocnění AIDS.* Dostupné na: <<http://www.aids-hiv.cz/nove10/prezentace03-2010%20roz.pdf>> [cit. 18. května, 17:20 CST]
- o.s. Rozkoš bez rizika. *Jak se virus HIV přenáší.* Dostupné na: <http://www.rozkosbezrizika.cz/01_hm/020_ABC_HIV.htm> [cit. 7.července 2010, 12:17 CST]
- *Pohlavní nemoci 2004.* Dostupné na: <http://www.uzis.cz/article.php?article=197&order=&sort=&mnu_id=5150> [cit. 18. května, 17:20 CST]
- *Sbírka zákonů č. 40/2009. Zákon ze dne 8. ledna 2009 – trestní zákoník.* Dostupné na: <<http://www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>> [cit. 18. Března, 11:50 CST]
- *Terapie HIV a AIDS.* Dostupné na: <<http://www.hiv.cz/showpage.php?key=terapie-hiv-a-aids>> [cit. 3. července, 17:19 CTS]
- *Velký lékařský slovník online.* Dostupné na: <<http://lekarske.slovniky.cz/pojem/ektopie>> [cit. 18. května 2010, 11:00 CST]
- *Zákon č. 140/1961 Sb.* <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/140-1961-Sb-trestni-zakon.html>> [cit. 18. Března, 11:20 CST]
- *Zákon č. 306/2009 Sb.* Dostupné na: <http://www.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571CC00341DF1C125762600662107> [cit. 18. března, 11:40 CST]

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník.....	95
Příloha č. 2: Vypsání odpovědí na otevřenou otázku č. 4.....	101
Příloha č. 3: Vypsání odpovědí na otevřenou otázku č. 5.....	112
Příloha č. 4: Vypsání odpovědí na otevřenou otázku č. 8.....	120
Příloha č. 5: Vypsání odpovědí na otevřenou otázku č. 9.....	126
Příloha č. 6: Vypsání odpovědí na otevřené podotázky v otázkách č.: 11 a 19.....	133
Příloha č. 7: Vypsání odpovědí na otevřené podotázky v otázkách č.: 17, 23 a 25.....	134

DOSPÍVAJÍCÍ A AIDS

O co se jedná?

V tomto dotazníku najdeš otázky, které se týkají Tvých vztahů, Tvých názorů na mezilidské vztahy a toho, co víš o AIDS.

Cíl výzkumu.

Jak určitě víš, nejdůležitější v boji proti AIDS je prevence, to znamená chránit se před možným nakažením. Z toho důvodu se ve světě klade důraz na rozšiřování informací mezi mládeží. Abych se dozvěděla, jaká je situace v České republice, jsou pro mě velmi důležité Tvé názory a zkušenosti.

Proč "Ty"?

Některé z otázek, které Ti budu klást, jsou velmi osobní, proto považuji formu tykání za vhodnější.

Anonymita

Tento dotazník je zcela anonymní, to znamená, že nechci znát Tvé jméno. Zajímají mě znalosti, názory a zkušenosti mládeže jako celku.

Jak odpovídat?

Otázky, prosím, zodpovídej postupně, přesně a pravdivě. U každé otázky zakřížkuj vhodnou odpověď, případně odpověď napiš na místo k tomu určené. Obecně je na každou otázku povolena jen jedna odpověď, kromě případů, kde je zvlášť uvedeno, že je možné zvolit odpovědi více. V takových případech můžeš zvolit buď jednu, nebo více odpovědí.

Poděkování.

Věřím, že Tvé odpovědi přispějí k účinnému potlačení AIDS a děkuji srdečně za Tvoji spolupráci.

1. Pohlaví

- 1 dívka
- 2 chlapec

2. Místo bydliště (uved' město):

_____

3. Kolik je Ti let?

_____ let

Ted', prosím, zaujmi stanovisko k následujícím tvrzením. Zakřížkuj to číslo, které nejlépe odráží Tvůj názor.

4. Lidé v mém věku by ještě neměli mít pohlavní styk.

- 1 zcela souhlasím
- 2 souhlasím
- 3 nesouhlasím
- 4 vůbec nesouhlasím

Proč? _____

5. ***Pokud lidé v mém věku s někým spí, mělo by to být jen s někým, s kým chodí: (uved', prosím, jak dlouho)***

_____

Proč? _____

6. ***Pokud mají dva lidé pohlavní styk, měli by trvat na tom, aby použili prezervativ?***

- 1 zcela souhlasím
- 2 souhlasím
- 3 nesouhlasím
- 4 vůbec nesouhlasím

7. ***Víš od kolika let věku je v ČR legální provádět pohlavní styk?***

Od _____ let

8. ***Chtěl/chtěla bys tuto věkovou hranici snížit nebo zvýšit?***

- 1 snížit na _____ let
- 2 zvýšit na _____ let
- 3 nechal/nechala bych ji stejnou

Proč? _____

9. ***Myslíš, že má tato věková hranice nějaký smysl?***

- 1 má – proč?

- _____
- 2 nemá – proč?
- _____

Nyní se Tě zeptám na Tvůj první pohlavní styk. Pokud jsi už první pohlavní styk měl/měla, popiš, prosím, jak k tomu došlo poprvé. **Pokud jsi ještě neměl/neměla pohlavní styk, přejdi, prosím, k otázce 18 na straně 4 a tam pokračuj.**

Možná bude obtížné zodpovědět některé otázky zcela pravdivě. Ráda bych Tě ale znovu upozornila, že je tento dotazník anonymní a že jediný, kdo bude „číst“ Tvé odpovědi, je počítač.

10. ***Jak došlo k Tvému prvnímu pohlavnímu styku?***

Bylo mi _____ let.

Partnerce/partnerovi bylo _____ let.

Předtím, než jsme spolu poprvé spali, znal/zнала jsem ji/ho _____ .(jak dlouho?)

Předtím, než jsme spolu spali poprvé, chodili jsme spolu _____ . (jak dlouho?)

Byla/byl to tehdy moje/můj stálá/stálý přítelkyně/přítel. 1 ano 2 ne

Je to ještě dnes moje/můj stálá/stálý přítelkyně/přítel. 1 ano 2 ne

Bylo to poprvé i pro ni/něho. 1 ano 2 ne

Byl to prázdninový flirt. 1 ano 2 ne

11. Kde k vašemu prvnímu pohlavnímu styku došlo?

- U mě doma. 1 ano 2 ne
U ní/něho doma. 1 ano 2 ne
U přátel. 1 ano 2 ne
Venku. 1 ano 2 ne
V autě. 1 ano 2 ne
Někde jinde a sice _____

12. Jak k vašemu prvnímu pohlavnímu styku došlo?

- Naplánovali jsme to předem. 1 ano 2 ne 3 nevím
Stalo se to velmi nenadále. 1 ano 2 ne 3 nevím
Měli jsme strach, že uděláme něco špatně. 1 ano 2 ne 3 nevím
Pili jsme alkohol. 1 ano 2 ne 3 nevím
Dopřáli jsme si dost času. 1 ano 2 ne 3 nevím
Byli jsme velmi vzrušení. 1 ano 2 ne 3 nevím
Bylo to pro nás krásné. 1 ano 2 ne 3 nevím
Byli jsme zamilovaní. 1 ano 2 ne 3 nevím
Byli jsme si trochu cizí. 1 ano 2 ne 3 nevím
Měli jsme strach, že by mohla partnerka/bych já mohla otěhotnět. 1 ano 2 ne 3 nevím

13. Když teď přemýšlíš o tehdejší situaci, od koho vyšla iniciativa k vašemu prvnímu pohlavnímu styku?

- 1 ode mne
2 od ní/něho
3 od obou stejně

14. Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak tomu bylo u Tebe? (můžeš zvolit více odpovědí)

- 1 Měl/měla jsem velkou chuť.
1 Ona/on si to přál.
1 Jinak by mě opustila/opustil.
1 Byl/byla jsem zvědavý/zvědavá.
1 Miloval/milovala jsem ji/ho.
1 Byl/byla jsem právě v tom správném věku.
1 Moji kamarádi/moje kamarádky to dělali také.
1 Prostě se to jednoduše přihodilo.
1 Byl/byla jsem pod vlivem alkoholu nebo jiných drog.
1 Chtěl/chtěla jsem být konečně opravdovým/opravdovou mužem/ženou.
1 On/ona mě k tomu donutil/donutila.
1 Chtěl/chtěla jsem to mít poprvé za sebou.

15. Použili jste při tomto prvním pohlavním styku antikoncepční prostředky?

- 1 ano
2 ne

Pokud ano, který/které: (můžeš zvolit více odpovědí).

- 1 antikoncepční pilulky
1 kondom

- 1 metodu plodných a neplodných dnů
- 1 přerušovanou soulož
- 1 něco jiného _____

16. Pomyslel/pomyslela jsi tehdy na AIDS?

- 1 ano
- 2 ne

17. Chovali jste se kvůli AIDS nějak jinak?

- 1 ano
- 2 ne

Pokud ano, jak?

Nyní, prosím, pokračuj u otázky č. 26.

Zodpověz následující otázky jen tehdy, pokud jsi ještě nikdy neměl/neměla pohlavní styk. Pokus se popsat, jak si představuješ, že to poprvé bude.

18. Pokus se popsat, jaký bude tvůj první pohlavní styk:

Bude mi _____ let.

Partnerce/partnerovi bude _____ let.

V době, kdy s ní/ním budu poprvé spát, ji/ho budu znát _____. (jak dlouhou?).

V době, kdy s ní/ním budu poprvé spát, spolu budeme chodit _____. (jak dlouho?).

Bude to moje/můj stálý přítelkyně/přítel.   1 ano   2 ne

Bude to poprvé i pro ní/něj.   1 ano   2 ne

Bude to prázdninový flirt.   1 ano   2 ne

19. Kde k vašemu prvnímu pohlavnímu styku dojde?

U mě doma.   1 ano   2 ne

U ní/něho doma.   1 ano   2 ne

U přátel.   1 ano   2 ne

Venku.   1 ano   2 ne

V autě.   1 ano   2 ne

Někde jinde a sice _____

20. Jak k vašemu prvnímu pohlavnímu styku dojde?

Naplánujeme to předem.   1 ano   2 ne   3 nevím

Stane se to velmi nenadále.   1 ano   2 ne   3 nevím

Budeme mít strach, že uděláme něco špatně.   1 ano   2 ne   3 nevím

Budeme pít alkohol.   1 ano   2 ne   3 nevím

Dopřejeme si dost času.   1 ano   2 ne   3 nevím

Budeme velmi vzrušení.   1 ano   2 ne   3 nevím

Bude to pro nás krásné.   1 ano   2 ne   3 nevím

Budeme zamilovaní.   1 ano   2 ne   3 nevím

Budeme si trochu cizí.   1 ano   2 ne   3 nevím

Budeme mít strach, že bych mohla (partnerka) otěhotnět. 1 ano 2 ne 3 nevím

21. Od koho vyjde iniciativa k vašemu prvnímu pohlavnímu styku?

- 1 ode mě
- 2 od ní/něho
- 3 od obou stejně

22. Existuje mnoho důvodů, proč spolu dva lidé poprvé spí. Jak si představuješ, že by to mohlo být u Tebe? (můžeš zvolit více odpovědí)

- 1 Budu mít velkou chuť.
- 1 Ona/on si to bude přát.
- 1 Jinak mě opustí.
- 1 Budu zvědavý/zvědavá.
- 1 Budu ji/ho milovat.
- 1 Budu právě v tom správném věku.
- 1 Moji kamarádi/kamarádky to budou dělat také.
- 1 Prostě se to jednoduše přihodí.
- 1 Budu pod vlivem alkoholu.
- 1 Budu chtít být konečně opravdovým/opravdovou mužem/ženou.
- 1 Budu to chtít mít poprvé za sebou.

23. Plánuješ, že použijete nějaké antikoncepční prostředky, až k tomu dojde poprvé?

- 1 ano
- 2 ne

Pokud ano, které/který? (můžeš zvolit více odpovědí)

- 1 antikoncepční pilulky
- 1 kondom
- 1 metodu plodných a neplodných dnů
- 1 přerušovanou soulož
- 1 něco jiného _____

24. Domníváš se, že budeš před prvním pohlavním stykem myslet na AIDS?

- 1 ano
- 2 ne

25. Budeš se chovat kvůli AIDS nějak jinak?

- 1 ano
- 2 ne

Pokud ano, jak?

Nyní následují otázky k tématu AIDS. Zakřížkuj, prosím, u každého tvrzení, jestli souhlasíš nebo ne.

Jak se může člověk nakazit AIDS?

26. *Líbáním s partnerem infikovaným HIV.*

- 1 souhlasím
- 2 nesouhlasím

27. *Pohlavní styk bez kondomu s infikovaným partnerem.*

- 1 souhlasím
- 2 nesouhlasím

28. *Pohlavním stykem za použití kondomu, pokud je partner infikovaný.*

- 1 souhlasím
- 2 nesouhlasím

29. *Použitím stejné jehly jako HIV pozitivní narkoman.*

- 1 souhlasím
- 2 nesouhlasím

30. *Myslíš si, že většina mládeže má příliš malý nebo příliš velký strach z AIDS?*

- 1 Mají příliš malý strach.
- 2 Mají příliš velký strach.

31. *Myslíš si, že nebezpečí AIDS nějak ovlivňuje sexuální chování mládeže?*

- 1 Nemá to žádný vliv.
- 2 Má to malý vliv.
- 3 Máto velký vliv.

Mnohokrát Ti děkuji za spolupráci a že sis dal/dala tu námahu zodpovědět všechny mé otázky. Tvé odpovědi jsou pro můj výzkum velmi důležité.

**Bc. Vanda Zemanová
kontakt: vyzkum.aids@gmail.com**

Otázka č. 4:**Lidé v mém věku by ještě neměli mít pohlavní styk.****DÍVKY - PRAHA**

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
(14) Kvůli otěhotnění a pohlavním chorobám	(13) myslím si, že by to prostě dělali jen tak pro zábavu	(13) protože dívky jsou vyspělejší než kluci, takže se zajímají o starší kluky (15-17 let). A dívky jsou i mentálně vyspělejší ♥	(14) Protože by nikdo neměl omezovat můj projev lásky!
(14) Myslím si, že ve 14 letech není správná doba, ale neodsuzuji to.	(14) Protože si myslím, že ve 14 a méně na ještě lidi nejsou připraveni	(14) Protože je to na každém, kdy začne sexuální život.	(14) Protože už jsme vyspělý. ♥
(14) Je na to brzo a myslím si, že první styk by měl být s člověkem, kterého mám opravdu ráda.	(14) Je to nezákonné a myslím si, že jsme přece jenom ještě dost malí, „užívat si“ budeme moct celý život	(14) Protože ve 14 a 15 jsou lidi v mém věku zvědaví a chtějí to začít.	(15) Není důvod nemít patnácti letech sex.
(14) Každý má času dost. Od 15 let mi to přijde nejvhodnější.	(14) Vede to k odkládání dětí a 14 letá dívka rozhodně neumí být matkou.	(14) Podle mě je to ještě moc brzo, ale když chce, tak proč ne	(15) Je to věc každého. ♥
(14) Přijde mi to zvláštní. Správně by se mělo začínat v 15 letech a více.	(14) Protože je to dáno zákonem. A je to moc brzo.	(14) Nevím.	(15) Protože
(14) 14 let je brzy	(14) Protože můžou otěhotnět.	(14) Je to věc každého z nás.	
(14) je to nezákonné.	(14) Protože v tomhle věku by asi ta holka, kdyby otěhotněla, by nevěděla, jak se o to dítě starat.	(14) Myslím si, že pokud se ty dva milují...není na tom vůbec nic špatného.	
(14) Např. neplánované otěhotnění.	(14) Je na to zákon. ♥	(14) Nevím.	
(14) Jsou ještě pod zákonem.	(14) Je to nezákonné.	(15) Myslím, že je to tak akorát. ♥	
(15) Protože jsme ještě hodně mladí.	(14) Nejsou ještě moc vyspělý.	(15) Protože od 15 se už může.	
(15) Protože si podle mě nejsou vědomi, co dělají.	(14) Nezralost (mentální).	(15) Stejně by pohlavní styk vykonávali.	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
(15) Protože si myslím, že v mém věku je to ještě zbytečné.	(14)14 Může se stát, že se kondom protrhne a dívka může otěhotnět nezkušená.	(15) Myslím si, že věk 15 let je ideální, protože lidé v mém věku už o sexu vědí hodně a spousta programů na jejich ochranu před otěhotněním a pohlavními nemocemi je zcela vypravila	
(15) Nejsme si ještě plně vědomi své zodpovědnosti.	(14) Lidé v mém věku jsou pod zákonem	(15) pohlavní styk je v ČR povolen od 15 let, a proto lidé v mém věku, pokud jsou na to psychicky i fyzicky připraveni, teoreticky pohlavní styk mít mohou.	
	(15) Jsou nezletilí a času je ještě na to dost.	(14) Protože 15 je optimální věk.	
	(14) Je to nebezpečné, nejsme zcela připraveni.	(15) Každý má právo začít, kdy chce (je připraven).	
	(14) Lidé v mém věku jsou ještě pod zákonem.	(15) Když někoho opravdu miluji a vím, že on mě taky, tak proč ne?	
	(14) Každý je jiný a to je na něm, kdy začne sexuálně žít. ♥	(15) Protože pokud se v jakémkoliv věku cítíme a pohlavní styk dostatečně připravení, tak na věku nezáleží. Samozřejmě pokud je styk dobrovolný. ♥	
	(15) Je lepší mít pohlavní styk až po svatbě.	(15) Protože si myslím, že člověk se může se svým protějškem sblížit dřív, než po 18 roku. ♥	
	(15) Myslím si, že je na to ještě dost času.	(16) Je to sporné, ale věk a vyspělost nejdou ruku v ruce, jde hlavně o city.	
	(14) Kvůli věku.	(15) Je to na každém, kdy chce.	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
	(15) Protože nejsou připraveni na pevnější vztahy sex.	(15) Nejsou zcela vyvinutí, může dojít k vážným problémům. ♥	
	(15) Myslím si, že na to nejsou někteří vyvinutí. Někdo až moc.		
	(15) Protože dívky nemusí být ještě zcela vyspělé. ♥		

CHLAPCI - PRAHA

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
(13) je to divné a nepřírozené	(14) Protože si myslím, že to je zcela brzo	(14) myslím, že je jedno, od kolika let bude ten pohlavní styk mít ♥	(14) Je na každém, kdy chce mít pohlavní styk
(14) Různé nemoce.	(14) Nejsou ještě vyspělý. ♥	(14) Není k tomu důvod	(15) Je to každého věc, kdyto dělá. ♥
(14) Moc mladí.	(14) Nejsou dospělí a nejsou nezletilí	(14) Tak je to podle toho, jak to kdo	(15) V patnácti letech to je snad
(15) Orgány ještě nemusejí být zcela	(14) Jsou ještě pod zákonem. ♥	(14) Chtěj	(15) Protože už jsme dost vyspělý na
	(14) jelikož je tato hranice od 15 let a je na to ještě dost času	(14) Myslím si, že lidé v tomto věku již na pohlavní styk myslí a jsou připraveni.	
(15) Protože nejsou ještě zralý.	(14) Je to nepřírozené.	(14) Do 14 můžeš, od 15 musíš.	
	(15) Přeci jenom je ještě čas a kazí to vztahy v budoucím manželství.	(14) Protože by s tím Darwin nesouhlasil	
	(15) Je to ještě moc brzy.	(15) Kvůli vyzkoušení.	
	(14) Jsou nezletilí. ♥	(14) je na to dost času.	
	(14) Protože jsme na to mladý, ale někteří už do toho jdou. ♥	(14) Tak jako ve 14 jsou lidé zodpovědný už celkem dost. ♥	
	(15) Nejsme ještě tolik vyspělý a připravení.	(15) Od 15 je už povolen pohlavní styk.	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
	(14) Protože ve 14 letech si jednou užiješ sexu a hotovo, ale já si myslím, že třeba později v 18 se to myslí vážně a že si to promyslíš.	(14) Doba postupuje. Jiná generace. Např. holky menstrují už ve 12 letech, samozřejmě je to individuální. ♥	
	(15) Jsou na to mladý. ♥	(15) Protože od patnácti je pohlavní sex legální.	
	(15) Jsou mladý a nevyspělý.	(14) Je to věc jiná, než jen fyzická. Je-li člověk psychicky a fyzicky připraven, tak nevidím důvod proč ne. U zvířat se také nekouká na věk. Jsou připraveni, tak to udělají.	
	(15) Moc brzo.	(15) Je to jedno v jakém věku.	
	(15) Je ještě dost času a je třeba dostat více rozumu.	(15) Každý má právo si vybrat, kdy bude mít pohlavní styk.	
		(14) Myslím, že někteří lidé dospívají dříve a mají větší chuť na sex, než jejich vrstevníci. Proč by si to tedy nemohli dopřát? Většina lidí v tomhle věku už zcela ví, o co jde.	
		(15) je to každého věc.	
		(15) je to každého věc.	
		(14) To je každého věc, jestli chce v tomhle věku mít styk nebo ne a nikdo by do toho neměl kecat. ♥	
		(15) Je to ze zákona dovoleno.	
		(15) Musíme si užívat, dokud je čas ♥	
		(15) Mají právo jako každý jiný člověk. ♥	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
		(15) Od 15 let je v ČR zákonem povoleno mít pohlavní styk, když budou mladí lidé zodpovědní, tak si myslím, že by mohli mít pohlavní styk.	
		(15) 15 let je už přiměřený. ♥	
		(15) Protože nemohu mluvit za ostatní, je to každého věc, dotýčný na to věk má a nemůže mu do toho nikdo kecat. ♥	
		(15) Lidé kolem 15 let už jsou dostatečně vyspělý, jak fyzicky, tak psychicky.	
		(15) Ve věku 15 let už si myslím, že osoba umí za sebe zodpovídat.	
		(15) Tak myslím si, že každý dozrává jinak, a když jsou připraveni, nevidím v tom problém.	
		(15) Protože do 15 můžeš, od 15 musíš.	
		(16) Je to každého věc, kdy začne. ♥	

DÍVKY - SOKOLOV

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
(14) Zákon	(15) Myslím, že na to je času dost. ♥	(15) Není to ještě potřebné.	
(15) nemají ještě úplný rozum a netuší,	(14) I když každý je jiný, někdo může	(15) Protože si myslím, že je to pěkný,	(15) Myslím, že se jedná o můj život.

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
(14) Jsou ještě mladý a nemají moc rozumu.	(15) Nejsou plnoletí.	(15) Je to jejich rozhodnutí.	
(14) Protože jsme ještě moc malí.	(14) nevím♥	(15) Myslím si, že je to každého věc.	
(15) Protože jsou mladí (ani nevědí, co to obnáší) a také by se měli na co těšit po svatbě.	(14) Protože jsme ještě moc mladí a je to nezákonné.	(16) Já nevím, když dívka chodí s chlapcem rok, tak je jasný, že spí spolu.♥	
(14) Myslím, že jsme ještě trochu mladí	(15) tělo ještě není dostatečně vyvinuto k pohlavnímu styku.	(15) Je to každého věc.	
	(15) Nemám nic proti tomu, ale myslím si, že není kam spěchat.	(15) Je na každém z nás, jestli pohlavní styk mít chce nebo nechce.	
(14) Jelikož mnoho lidí v našem věku ještě neví, co chce.	(14) Kvůli fyzické a psychické vyspělosti	(15) Je jim 15 a to už je sex povolený♥	
(14) Je to věc, která je osobní a když je ti 15 je to sice brzo, ale je to každého věc.♥	(15) Více by se šířili nákazy, jsou na to moc mladí.♥	(15) Od 15 je to dovolené zákonem. Když se milují, nevidím důvod, aby neměli pohlavní styk.	
(14) Zákon	(14) Protože nejsou úplně vyspělý	(15) Myslím si, že při dlouhodobém vztahu, to k tomu patří.♥	
	(14) Protože je povolen až od 15!	(14) Záleží na každém, kdy chtějí mít pohlavní styk.	
(15) Myslím si, že 15 let je ještě brzo, ale přece jen je to každého věc.	(14) Jsou chráněni pod zákonem. A myslím, že na to mají ještě čas.	(15) Je to každého věc.	
(15) Někdo je připravený a někdo zase ne.	(14) Jsou ještě na to malý, ať si počkají do 15 let. Až budou mít občanku.	(15) Protože už jim je 15 a je to jen na nich, jestli budou spěchat nebo ne.	
	(15) Myslím, že je na to docela čas.	(16) Každý se na to musí cítit.♥	
	(15) Není ani tak vyspělý a v tomto věku to dělají jen aby si něco dokázali.	(15) Každý má jiný názor, někdo připravený je, někdo ne.♥	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
	(14) Protože nejsme ještě tolik vyzáří a nevíme o tom skoro nic a co nás všechno může potkat a jaké následky z pohlavního styku můžeme mít.	(14) To, že někdo řekne, že musíme mít pohlavní styky až od 15 let, tak nám v tom teda moc nezabrání. Neříkám, že je dobré mít sex už ve 12 nebo 13, 14 letech. Ale když se ty dva milují a cítí, že už jsou připraveni, tak proč ne. ♥	
	(14) Je na to ještě brzo.	(15) Každý uzná za vhodný, kdy je připraven.	
	(14) Zákon	(14) Nejde o číslo, ale vyspělost a připravenost.	
	(14) Už jen kvůli zákonu, jsou na to moc mladí a nezodpovědní.	(15) Je to na každém, kdy a v kolika. Důležitější je ochrana. ♥	
	(14) Protože jsou ještě pod zákonem.	(15) Každý má právo žít si svůj sexuální život podle sebe. ♥	
	(15) Život je dost dlouhý a nic neunikne a na všechno je čas. ♥	(15) Je na každém z nás, jak se rozhodne a je to individuální.	
	(15) Myslím si, že ne všichni jsou psychicky a fyzicky připraveni.	(15) Protože je jen na nich, kdy budou mít první pohlavní styk. ♥	
	(15) Protože jsme ještě děti (v 15 letech), 16 let už mi přijde o něco rozumnější.	(15) Je to na každém, kdy začne, když je zamilovaný. ♥	
	(15) Protože na to mají času dost. A měli by se na to cítit.	(15) Od 15 se smí mít pohlavní styk. ♥	
	(16) Protože tělo ještě není zcela vyspělé. ♥	(15) Už nejsou pod zákonem, není důvod, proč ne. ♥	
	(14) Protože si myslím, že na to ještě nejsou připraveni.	(15) Je každého věc, kdy s pohlavním životem začne. ♥	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
	(15) Jejich tělo není zdaleka tak dobře vyvinuto a sex si neužijou, tak, jak oni si myslí. Avšak každý si může dělat, co chce a u některých to mohla být pouze první zkouška. ♥	(15) Protože si myslím, že pokud je to v dobrém smyslu (např. že dva se mají rádi), není to nic špatného. Ani v dobrém věku nic trestného, ale určitě by se měli chránit s neznámým partnerem. ♥	
		(14) Je to na nich, jak si budou žít svůj život. Když jsou na to připravení a nebudou toho litovat, tak ať si dělají, co chtějí.	
		(15) Je to na každém, kdy si myslí, že je na sex dostatečně psychicky i fyzicky připraven. ♥	
		(15) Je to na tom člověku, ale když jim je 15 let, už můžou. ♥	
		(15) Pokud je na to člověk psychicky a fyzicky zralý, proč ne? ♥	
		(15) Zákon to povoluje, ale je to věc názoru.	
		(15) Měli by se pomalu připravovat na sexuální život, né ale vše uspěchat.	
		(15) Lidé mají pohlavní styk už před 15. rokem, tak hranici bych nechala. A je to jejich záležitost.	
		(15) Zakázané ovoce nejlíp chutná. ♥	
		(15) Pokud je na to osoba fyzicky zralá, tak proč ne...Od 15 se může. ♥	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
		(15) Od 15 let je to normální a je to	
		(15) Když jsou na to připraveni, proč ne... ♥	
		(15) 15 už mu bylo a není ovlivňován zákonem. Je to jeho věc.	
		(15) Protože ti, kteří chtějí, to potom musí dělat nelegálně tajně.	

CHLAPCI - SOKOLOV

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
(16) není kam pospíchat, může se něco stát (AIDS, těhotenství) ♥	(15) myslím, že na to ještě nejsou dospělý.	(15) Když se dva mají rádi a cítí se na to (oba!).	(15) je to na každém, někdo je vyspělejší, někdo ne ♥
(15) Si myslím, že jsou mladý.	(14) nevím ♥	(15) Protože to někdo musí zkusit ♥	(16) Protože jsem to už dělal. ♥
(16) Nejsou připraveni nebo zralí.	(15) Přejde mi to normální ♥	(15) Je to věc každého jednotlivce.	(16) Musí si to zkusit. ♥
	(14) Úpad morálky	(15) Protože! ♥	
(14) Protože je to moc předčasné.	(15) Proč ne? Když se mají rádi ♥	(15) Záleží na nich, jestli to chtějí.	(14) Proč to odkládat?
(15) nevím ♥	(15) Je to na každém, v kolika začne svůj pohlavní život. ♥	(15) Lidi by si měli užívat života se vším všudy.	(14) Nevidím důvod, proč né, v tomto věku jsou lidé dost vyspělý.
	(15) Myslím, že na to mají ještě čas.	(15) myslím si, že je to jejich věc co, kdy a proč dělají.	(15) Protože je to podle přírody a každého jedince, ne podle zákonů (podle mě by to tak mělo být), je to věc každého člověka.
	(15) Ale je to spíše individuální. ♥	(16) Protože	
	(13) Protože si myslím, že na to ještě nejsou připraveni.	(14) I v zákonu je, že se může už od 14	(15) Je to dle zákona povolené a ve věku 15 let je to v pořádku.

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
	(15) Jsou moc mladí a později by mohli litovat.	(15) Od 15 je sex legální. ♥	
	(14) Protože si myslím, že na to ještě většina není připravena.	(15) nevím	
	(13) Jsou nevyvinutí, takže by to tolik necítili a dávat pozor na ochranu, co kdyby měli dítě.	(16) Nemám právo na to, abych někomu něco zakazoval nebo navrhoval.	
	(15) Je to jejich věc, ale podle mě jsme ba to v 15 letech ještě nedozrálí.	(14) To je zcela individuální otázka, ale myslím, že he to na každém z nás.	
	(15) Ještě nemohou mít takovou zodpovědnost jako je dítě.	(15) Je to věk tak akorát. ♥	
	(15) Ne každý je na to připraven.	(16) Nevím.	
		(15) Je to už takhle v přírodě, no stejně tomu nezabráníte.	
		(15) V 15 letech je to zákonem povoleno a je to každého věc.	
		(15) Od 15 je to přece legální, ne? ♥	
		(15) Protože každý je natolik rozumný,	
		(14) Myslím, že je to přirozené a nedá se tomu zabránit. ♥	
		(14) Pokud mají ochranu, je to jejich věc.	
		(15) Je to zcela na těch osobách, jak se rozhodnou. ♥	

zcela souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	vůbec nesouhlasím
		(14) Bohužel, starší lidé nechápou myšlení nás mladých...protože když byli oni mladí, byli v jiné době a jinak to chodilo...Dnes každý mladý si hraje na staršího (myslím kategorii 13-15)...Sex bych umožnil provozovat už od 14 let.♥	

Otázka č. 5:

**Pokud lidé v mém věku s někým spí, mělo by to být s někým, s kým chodí:
(uved', prosím, jak dlouho)**

DÍVKY - PRAHA

Věk	Jak dlouho	Proč?
15	2 roky	Aby se znali, protože třeba druhý den ho vůbec neuvidí.
15	1 rok	Aby si u toho druhého byli jistější.
15♥		Tak dlouho, jak uznají sami za vhodné a jak jsou na to připraveni, protože pro takovéhle věci pravidla nejdou určovat a záleží na tom, jak se cítíme; je to hodně individuální.
15	díl jak 3 měsíce	Aby se ti dva mohli za tu dobu dobře poznat.
15♥	6 měsíců	Protože spát s někým, koho znám měsíc je trochu nebezpečný.
15♥	nevím	Tak to záleží na tom, jak se budou cítit.
15		Nezáleží jak dlouho spolu jsou, ale jak se mají rádi a jak jeden druhému důvěřuje.
15	každý to má jinak	U mě je to např. několik měsíců, protože k sobě mají ti dva lidé silnější pouto.
15♥	minimálně 3 měsíce	Už sepořádně znají, věří si. Mají pevný vztah.
15♥	dlouho	Měli by se určitě znát dlouho, aby věděla, jaký vůbec je.
15	víc jak 4 měsíce	Měli by se poznat
15	jestli se znají dobře	Když se s někým vyspí hned, tak toho člověka nezná, může mít nějakou nemoc.
15	asi půl roku	Znají se, mají hodně společné.
15	Aspoň půl roku	Protože člověk nikdy neví, s jakým šmejdem se vyspí.
15	různě	Podle toho, jak si jsou blízcí, jak hodně se znají.
15	1 rok	V mém věku si myslím, že je důležité někoho znát delší dobu
15	1 rok	Aby se lépe poznali.
15	6 měsíců	Je to dost dlouhá doba na to, aby se pořádně poznali.
15	6 měsíců	Už si důvěřují a vědí, že to partnerovi nebude vadit.
15	je to jedno	Hlavní je, že si důvěřují.
15	je to jedno	Když sedobře znají a věří mají.
15	alespoň pár měsíců	Myslím, že by se před pohlavním stykem měl mezi lidmi vytvořit důvěrný vztah.
15	2 měsíce	Nezáleží na tom, ale aspoň 2 měsíce. Když se lidi dostatečně poznají, je to akortá. Když po roce, tak po roce, když po 2 měsících, tak po 2 měsících.
15	2 roky	
15♥	2 měsíce	Protože je důležité, aby se poznali.
14	ano	
14	asi 6 měsíců	Myslím, že je to docela dlouhá doba na to, aby se navzájem poznali.
14	nejméně rok	Aby toho člověka dobře znal.
14	Půl roku, rok	Budou mít "jistotu" že se mají vážně rádi, a že to bude stát za to
14	1 rok	Víc se znají a nebude to zážitek "na jednu noc".
14		Ve 14 letech si myslím, že je ještě brzy vůbec nějaký pohlavní styk mít.

Věk	Jak dlouho	Proč?
14	alespoň týden	Aby měli čas se poznat.
14		Ve věku 14 let si myslím, že je na pohlavní styk brzo, ale když, tak asi po půl ročním vztahu cca.
14	ano aspoň 2 měsíce	Znát ho aspoň trochu.
14	1 rok	Lidé už se znají, důvěřují si, jsou spolu dlouho a nejspíše rádi.
14	20 let	Neměli by spát s nikým.
14	dýl než měsíc	Aby se vědělo, zda-li je to z lásky nebo jde jen o pohlavní styk.
14	půl roku	Znát se.
14♥	3 měsíce	Za 3 měsíce se lidé poznají a pokud jsou spolu každý den, tak proč ne.
14	1rok	Je to dlouhá doba, aby se partneři poznali.
14	ano	Asi jo, protože se víc znají, vědí o sobě.
14	je to individuální	Každý se na to cítí jinak.
14	6 měsíců	Aby se lépe poznali
14	nemusí	Určitě je nějaká doba, aby se víc poznali a poznali, co ten druhý má rád.
14	2 měsíce	Tahle doba se mi zdá vhodná, lidé se už celkem poznali.
14	1rok	Protože toho partnera už dobře zná.
14	4 měsíce	Protože
14	individuální	Je na každém, jak se cítí.
14	alespoň 6 měsíců	Aby se lépe poznali a věděli, co dělají.
14	9 měsíců	Ideální doba se poznat atd.
14♥	ano, to je na nich	Líp toho člověka zná
14♥	půl roku	Protože už se dobře znaj.
14	ano půl roku	Aby to nebylo s někým, koho nezná.
14	Měla	Záleží na tom, jak se ti lidé znají a jak si důvěřují.
14	tak 6 měsíců	Aby se s dotyčným nevyspali a on jim potom řekl, že chtěl jenom tohle.
14	Aspoň 3 měsíce	Aby se poznali a začali si důvěřovat a vnímat navzájem.
14	několik měsíců	Aby se dobře znali a vzájemně si důvěřovali
14	půl roku a více	kvůli důvěře
13♥	ano min. 1 týden	Protože první sex má být s někým, koho milujete.
13	6 měsíců	Už se dostatečně znají, věří si a nepodvádějí se.

CHLAPCI - SOKOLOV

Věk	Jak dlouho	Proč?
16	3 měsíce	V milování nejde jen o lásku, ale také o důvěru.
16♥	6 měsíců	Aby se lépe poznali.
15	1 rok	Měl byto být delší vztah.
15	1 den	Protože se milují.
15	8 měsíců	Protože za tu dobu se dostatečně poznají.
15	3 měsíce	Protože v našem věku nás to ještě nezajímá.
15	1 - 2 roky	Aby se dva pořádně poznali
15	1 rok	Aby se lépe poznali.
15♥	ano	Záleží na tom, jak moc toho druhého znám.
15♥	Po dobu 2 - 3 let	Je to takové normální .

Věk	Jak dlouho	Proč?
15	1 až 2 měsíce	Než se ta dovjice pozná a zjistí, že se opravdu mají rádi; mezitím můžou mazlení.
15♥	1 měsíc	Na to, abysme se dobře poznali.
15♥	4 měsíce	Maj v sobě důvěru.
15♥	1 rok	Protože potom podle mého názoru se dostatečně znají .
15♥	1 den	Proč ne.
15♥	individuálně	Je to na každým.
15	půl roku	
15	nad měsíc	Ideální doba.
15	měsíc	
15	Ano	
15	více jak 5 měsíců	Dobře ho zná a je předsvědčena že ho/jí nezradí; ale není to pravidlo, nemusí spolu chodit.
15	dlouho	Aby se pořádně poznali.
15	1 rok	Aby se znali delší dobu.
15	déle	Když už se mají rádi, měli by spolu zůstat.
15	ano	Protože by to mělo být z lásky.
15	ne	Kvůli pocitu svobody.
15	alespoň 1 měsíc	Lépe se poznají.
15	aspoň měsíc	Aby se lépe poznali a věděli, jestli to někam směřuje.
15	3 měsíce	To stačí.
15	jakkoliv	Je to na nich, jak se rozhodnou.
15	2 měsíce	Už by se měli dobře znát.
15♥	různý	S někým chodí 2 dny, ale zná ho pět let a s někým chodí a předtím ho vůbec neznal.
14	1 měsíc - neomezeně	Pokud se mají rádi nebo pokud se jeden druhému líbí, tak za ten měsíc je asi tak správný časvědět něco o tom druhém.
14	6 měsíců	Lidé se musí navzájem poznat a ocenit svoje kvality. Ale se sexem bych ve vztahu nespíchal.
14	ano	Není to tolik sprostý, když si najdeš nějakou jednorázovku.
14	min. 1 - 2 roky	Musí se navzájem dobře znát.
14	3 měsíce	Aby si důvěřovali
14	jen s kým chodí	Kdyby to bylo jen tak, to může prknout atd.
14	4 měsíce	Dost dlouhá doba na to, aby se poznali.
14♥	2 - 4 měsíce	Tak za takovou dobu člověk zjistí, co potřebuje.
14♥	1 rok	Aby toho pak nelitovali.
14♥	1 - 2 roky	Zcela se znají; ve vztahu už vědí, jaký je ten druhý (vlastní zkušenost).
14	alespoň několik měsíců	Když se dříve neznali, měli by se lépe poznat, nebezpečí pohlavních chorob.
14	tak aspoň 3 měsíce	Aby se více poznali a ne že se spolu vyspí hned první den.
14♥	měsíc	Jestliže spolu chodí a už se znali, tak proto.
14	3 - 4 měsíce	Protože je to tak optimální, málo kdo chodí v mém věku dýl jak rok.
14	5 měsíců	
14	3 roky	Už se znají a nemělo by to bý tak velký problém.
14♥	Nevim, ale asi jo.	Nevim rok, dva

Věk	Jak dlouho	Proč?
14♥	To záleží na každém jinak	Je to jejich věc.
14	3 měsíce	Aby se lépe poznali.
14	alespoň rok	Jinak se jedná spíše o známost kvůli sexu...
14	aspoň 1 měsíc	
14♥	1 měsíc	Ano, je to přirozenější, ví, že to není žádná děvka..
14	nezáleží	Nezáleží, jak dlouho chodí a jestli se mají rádi.
14	ne	Je to jedno s kým spí.
14	ne s kýmkoliv	Mají na to právo.
14♥	2 - 3 měsíce	
14	1 měsíc	Je to doba, ze kterou se dostatečně poznají a rozhodnou.
13	1 rok	Aby každý věděl, vedle koho spí.
13	pár týdnů (8)	Protože jsou nezkušení.

DÍVKY - SOKOLOV

Věk	Jak dlouho	Proč?
15	Tak přes 6 měsíců	Je to lepší, když ho déle znají, ne vždy se s ním vyspali a pak ho jen tak odkopli.
15	Nemyslím, že nutně	Je každého věc, jestli nezávazně nebo s někým, s kým chodí.
15	Alespoň 2 měsíce	Znají se a důvěřují si
15	6 měsíců	U tohoto neexistuje žádná lhůta. Prostě až je člověk připraven, tak to udělá.
15♥	Půl roku - rok	Mají dost času na to, aby se poznali.
15	Kolem roku	Více se znají, je to dlouhodobý vztah.
15♥	Alespoň 3 měsíce	Získají si důvěru.
15	Půl roku až rok	Lidé se musí navzájem poznat.
16♥	Cca měsíc	Aby toho čloeka dobře poznal.
15	Nejméně 3 měsíce	Aby se aspoň trochu znali a aby tu holku nenechal hned po sexu.
14	2 měsíce	Čím déle se znají, tím více si rozumí, milují se...
15	Nemusí	Můžou se spolu vyspat, i když spolu nechodí.
15♥	6 měsíců	Protože je to dostatečná doba na vybudování důvěry.
15♥	Asi po 2 měsících	Protože za tu dobu lidé mohou zjistit, zda druhému můžou věřit nebo ne (vytvoření důvěry).
15	4 měsíce	Musí se nejdříve navzájem poznat a rozumět si i v jiných věcech.
15♥		Podle toho, jak každý uzná za vhodné.
16♥	Minimálně 6 měsíců	Partneři by se měli navzájem poznat.
15♥	Půl roku, rok.	Protože už víme, jaký je partner a jestli to doopravdy chceme.
15♥	Nejméně půl roku	Dotyčný by se měli výborně znát, být si jistý tím, co dělají.
15	Ano, min 3 měsíce.	Protože by se měli poznat. Někdy třeba přijdou, že si nerozumí a pak by toho litovali.
15♥	Alespoň 6 měsíců	Aby se lépe poznali.
15♥	Půl roku a více	Po delší době se člověk rozhodne, jestli zrovna s tímto partnerem by chtěl mít pohlavní styk.
15♥	Alespoň 3 měsíce	Po 3 měsících, kdy spolu tráví hodně času, se znají.
15♥	1 rok	Musí se nejdřív pořádně poznat, důvěřovat si.

Věk	Jak dlouho	Proč?
15	11 měsíců	Nevím
15♥	6 měsíců	Přijde mi to už jako doba, kdy se oba milují a mohou ho spolu mít.
15♥		Podle toho, jak moc se sti lidé věří, mají se rádi a jak se znají. Protože každý chce předejít zklamání a chce to přece zažít poprvé s někým, koho zná, koho miluje a komu 100% věří.
15♥	Minimálně 6 měsíců	Protože za 6 měsíců by se měli většinou poznat a pak se rozhodnou, jestli ano či ne.
14	5 měsíců	Chodí spolu dýl jak 5 měsíců a víc. Aby se lépe poznali a věděli, co má ten druhý rád.
15	1 měsíc	Opět je to individuální, ale já si myslím, že aspoň měsíc.
15♥	2 měsíce	Je to o důvěře a citech.
15♥	nemyslím si to	Protože i lidé, kteří spolu nechodí, mají se rádi a mají chuť to spolu zkusit, nic nebrání, tak nevím, proč ne.
15♥		Myslím si, že spolu mohou spát, i když spolu nechodí. Beru to i podle sebe.
15♥	Podle toho, kdy budou připraveni.	Protože se musí nejdřív pořádně poznat a zamilovat se.
15♥		Sex bez lásky jde, ale odsuzuji. Sex je hezčí s člověkem, kterého milujeme. Jde i pak o ten pocit a o sebe samotnou.
14	je to jedno	Nezáleží na každém a cizí věci mě nezajímají
14	Je to jejich záležitost	
14	Půl roku	Aspoň se už znají a nebude to jenom úlet
15	Ano, po svatbě	Protože je to něco, co je spojuje a jen tak to dávat každému není vhodné - "normální".
15♥	5 měsíců	Aby ti lidé aspoň věděli s kým se vyspali a trochu o sobě něco věděli.
14		Je to každého věc
15	Půl roku	Aby se poznali a byli na to připravení.
14♥	Minimálně 2 měsíce	A mělo by to být s tím, s kým chodíme, protože pohlavní styk má být s láskou.
14	3 a více měsíců	Je to na nich, je to jejich věc.
14	Alespoň půl roku	Je to ideální čas.
14	Okolo 1 roku	Musí se vybudovat důvěra. Žádný sex na jednu noc a podobně
14	Na době nezáleží.	Stačí, aby se partneři znali a důvěřovali si.
14	Víc jak 3 měsíce	Myslím si to.
14	Je to jejich věc	Je to jejich věc
14	Minimálně 6 - 12 měsíců.	Aby měli čas se pořádně poznat.
14	Alespoň 4 měsíce	Aby toho člověka znal
14		Tak dlouho, aby si k sobě byli upřímní a věřili si.
15	3 - 5 měsíců	Aby se vztah toho páru nejdříve upevnil.
14	půl roku	
14	6 měsíců	Nevim
14	Minimálně 6 týdnů	Nejdřív by se měli partneři poznat navzájem.
14	1 - 2 roky	Maj v sobě důvěru, netlačí na sebe.
14	Čím déle, tím lépe	Myslím, že by k sobě měli nejdřív získat velkou důvěru.

Věk	Jak dlouho	Proč?
16♥	Rok - půl roku	nevím - je to jasný
14	Víc než půl roku	Více si věří a jsou i více připraveni a aby toho nakonec nelitovali, když s ním/ s ní chodí krátkou dobu, že je podvede.
14	1 rok	Po jednom roku se znají docela dost a mohli by na to být připraveni. Je to každého věc, můžou i dřív, jestli si věří.
14	2 roky	Protože jsme v pubertě a pořád nevíme, co v životě chceme.
14♥	3 měsíce	Musí se dobře znát a když spolu budou 3 měsíce, tak se znát budou celkem dobře.
14	6 měsíců	Protože je to už dost dlouho na to, aby se poznali a věděli, co od sebe můžou čekat.
14	Aspoň 3 měsíce nebo půl roku	
15	Ano	Protože by se měli velmi dobře znát.
15	2 - 4 měsíce	
15♥	Půl roku - rok	Musí si navzájem věřit
15	Aspoň 5 let	Takhle pozdě kvůli tomu, aby se víc poznali
15	Aspoň 4 roky	
15	Půl roku	
15	4 - 5 měsíců	Za tu dobu se dají přibližně poznat city druhého
15	Aspoň 3 měsíce	Aby bylo jisté, že to spolu myslí vážně
15	1 měsíc	Je to hezčí pocit spát s člověkem, s kterým se znáš dýl a miluješ ho.
15	Po 3 - 4 měsících chození	Až bude dotyčný připravený
15	1 měsíc	Aby se lépe poznali, alespoň za 1 měsíc.
15♥	Po dvou až třech měsících	Až se lidi poznají, né lézt do postele na počkání.
15	1 měsíc	
15	Půl roku	
15♥	Po 2 měsících nejdříve	
15	Po půl roce	Aby se dobře poznali a věřili si
15	Alespoň rok	Lépe se poznají
15		Je to na nich, ale nejlepší je, když spolu chodí aspoň půl roku, aby se líp poznali.
15	Alespoň 2 roky	Ví, co od druhého můžou očekávat, ví, jaký ten druhý je.
15♥	Ne	Každý je jiný
15♥	Po 3 měsících	Maximálně až po 3 měsících, dřív by se to nemělo kvůli vztahům
15	Ano (4 - 5 měsíců)	Aby se dostatečně znali.
15	Ano, 4 - 5 měsíců	

CHLAPCI - SOKOLOV

Věk	Jak dlouho	Proč?
15♥		Nezáleží, jak dlouho spolu chodí.
15♥	Alespoň ty 2 - 3 měsíce	To je nejideálnější doba va vztahu ke začnutí se sexem.

Věk	Jak dlouho	Proč?
15	1 rok	Bliže se poznali, ví o sobě hodně.
14	2 měsíce	Spíše podle toho, jak jsou na to připraveni. Neměla by to být malá doba, aby se poznali - vždy je lepší počkat.
15	6 měsíců	
15♥	Alespoň ty 2 měsíce	Aby už k sobě měli lepší vztah a mohli si věřit.
15	5 měsíců	Měli by se navzájem poznat, říct, co jim vadí a co ne.
15	Pokud se dobře neznají - 3 měsíce.	Z toho partnera/partnerky by se mohlo vyklubat něco jiného, než se zdálo.
15	4 měsíce	Nevím.
15	6 a více měsíců	Čím dřív, tím hůř. Nevíte o tom druhym ještě všechno.
15	Alespoň 2 měsíce.	
15	2 roky	Protože je to dostatečně dlouhá doba k poznání.
15	Měsíc	U každého je to jinak. Měsíc mi přijde akorát.
15	1 měsíc	Ať si spí s kým chce. Když s někým chodí, tak aspoň měsíc.
15	Nemusí	Jejich věc
15	Nemusí	Jejich věc
15♥	1 týden	Protože se jim to bude líbit.
15♥	1 týden až měsíc	
15♥	2 roky	Lidé si vypěstují pevný vztah, až po tak dlouhé době.
15	Půl roku	Protože Ti lidé už se znají, mají k sobě dorby vztah.
14	Nemusí	Podle mě na tom nezáleží
14	To je jejich věc	Protože to je na osobnosti
14	To je jejich věc	Oni spolu jsou a je to na nich, kdy si připadají být připraveni
14	2 - 3 roky	Aby ho poznal lépe a něco se o něm dozvěděl.
13	6 měsíců	Aby se lépe poznali
14	Nemusí spolu být dlouho.	Někdy jde jen o sex.
13	1 rok	Aby se dostatečně poznali.
14♥	3 měsíce	Podle toho, jestli po tom oba touží.
15♥	1 měsíc	
14	Tak týden	Lepší je to neodkládat
14	Půl roku	Protože už k sobě mají nějaký vztah
14	3 - 5 týdnů	
13	Půl roku	Aby se líp poznali, aby někomu nešlo jenom o sex.
14	Aspoň 1 rok	
14	Aspoň 6 měsíců	Protože za těch 6 měsíců se dá o sobě mnoho zjistit
14	5 - 6 měsíců	Když je to méně, tak se moc neznají a unáhlí se
16	3 roky	To je doba, za kterou by se měli poznat.
16♥	Alespoň 5 měsíců	Aby se lépe poznali
16♥	Týden	
16	Týden	
16♥	3 měsíce	nevím
16	1 rok	jen tak
14♥	Aspoň 1 rok	Aby se vědělo, že jí tenm kluk neodkopne, když jí udělá dítě.
15	Alespoň půl roku	Nejdříve by se měli dobře poznat!
15	1 měsíc	To nějak tak vychází, jak se znaj.

Věk	Jak dlouho	Proč?
15	1 rok	Jestli něco nemá
15♥	Nevim	
15	2 měsíce	
15	Po půl roce	
15	6 měsíců	Aby se poznali, věděli o sobě víc věcí.
15	3 hodiny	
15	2 měsíce	Myslím si, že za tuto dobu si budou plně důvěřovat a budou na to připraveni
15		Nemám na to žádný názor, zajímám se jen o sebe a svou přítelkyni.
15♥	Je to jedno, jak dlouho	
15♥	1 den	
15	1 rok	Měli by se lépe poznat
15		Mělo by to být jen s tím, koho opravdu miluje.
15	2 měsíce	
15♥		Nemusí s ní chodit
15	2 měsíce	Aspoň aby se více poznali
15	4 měsíce	
15♥	Nemusí spolu chodit	Nevázanej sex....
15	Aspoň měsíc	Ano. Pokud ví, že se mají rádi
15♥	Nevim	Protože
15♥	1 rok	Nevim
16♥	Aspoň rok	Je to dost dlouhou, aby se navzájem dost poznali
16♥	3 roky	Za ty tři roky, co jsou spolu, o sobě vše ví. Znájí se psychicky i fyzicky.
16	Půl roku	

I

Otázka č. 8:**Chtěl/chtěla bys tuto věkovou hranici snížit nebo zvýšit?****DÍVKY - PRAHA**

Věk	Odpověď	Proč?
15	2 - na 20	Protože každý si neuvědomí, co dělají.
15	2 - na 18	Protože by lidi byli dospělejší a věděli by co dělají a jestli to chtějí.
15	3	Protože to stejně každý bude dělat kdy uzná za vhodné. Pokud se to vezme z trestního hlediska, tak je to v pořádku.
15	3	Protože spousta lidí je už v 15 více vyspělá. A není důvod ten věk zvyšovat, když si každý může dělat co chce.
15♥	2 - na 16	Protože v 16 letech dívky jsou více vyspělé
15	3	Podle mě je 15 let správný věk, člověk je vyspělejší.
15♥	2 - na 17	Člověk je vyspělejší a rozumnější.
15	3	Tento věk je vyhovující
15	3	Je to tak akorát
15	1 - na 16	Protože v 16 letech je už dívka zralá
15	3	Protože dřív jak od 15 mi přijde brzo
15	2 - na 16	V patnácti mi přijde, že jsou to jen děti, i když v šestnácti to není o nic víc, ale je to lepší.
15	3	Přijde mi to vyhovující, člověk už ví, kdy chce se sexem začít a ví, o co se jedná
15	3	Je to pro mě lepší.
15	3	Je to jedno, nikdo to nedodrzuje.
15	3	Nemyslím si, že je potřeba to měnit.
15	3	Myslím si, že je to ideální
15	3	
15♥	3	Myslím si, že je to akorát.
14	1 - na 14	Porušuje se zbytečně zákon
14	3	Pohlavní i psychická způsobilost.
14	3	Myslím, že je to ideální věk ani ne moc brzy, ani moc pozdě, je to akorát.
14	3	Je to tak akorát
14	3	Akorát
14	1 - na 14	Myslím si, že pokud se dva lidé mají rádi, není na tom nic špatného.
14	3	18 let je podle mě ta správná hranice
14	3	Přijde mi to akorát.
14	3	Záleží na jedinci.
14♥	3	Mě to přijde akorát.
14	3	Je to ideální věk.
14	3	Přijde mi to tak akorát.
14	3	Je to akorát.
14	2 - na 18	Nevím, ale myslím, že by to stejně nikdo nedodržel, ani teď to nikdo nedodrzuje.
14	3	Zdá se mi jako nejvhodnější.
14	3	Protože myslím, že je to ideální věk.

Věk	Odpověď	Proč?
14	3	Protože má být stejně roku 2012 konec světa, tak co...
14	1 - na 14	Protože to stejně většina porušuje.
14	2 - na 16-17	Protože v 15 ještě nejsme pořádně vyspělý.
14	1 - na 14	Ve 14 už člověk ví, co chce.
14♥	3	Je to správné.
14♥	1 - na 14	Je to tak akorát
14	1 - na 13-14	Protože v přijevu lásky by neměly být žádný omezení!
14	1 - na 16	Většina lidí tento zákon už porušuje pd svých 15-ti let.
14	3	Protože 15 let je podle mě tak akorát.
14	3	Myslím, že je to akorát a v tomhle věku už jsou lidé připraveni.
14	3	Myslím, že toto je věk akorát, abychom pochopili, o jak vážnou věc jde a abychom měli pohalvní styk jenom s někým koho milujeme.
13♥	1 - na 13 (u holek)	Dívky jsou vyspělejší.
13	3	Myslím, že takhle už je to věk, kdy na to už je každý připravený.

CHLAPCI - PRAHA

Věk	Odpověď	Proč?
16	3	Nevim
16	3	Přijde mi to prozatím takto správně
16♥	3	Takto je vyhovující
15	3	Protože je to ověřený, dlouho to tak je.
15	1 - na 10	No abych si zaprcal dřív.
15	1 - na 14	Protože v dnešní době už ani nerozhoduje jestli v 16 nebo ve 14.
15♥	3	Protože to je ten průměrný věk.
15	3	Tato hranice mi přijde optimální.
15	3	Polde mě je 15 let tak akorát a člověk už se umí o sebe postarat.
15	3	funguje to dlouho
15♥	1 - na 14	Každý dospívá jinak, někdo dřív někdo dýl.
15♥	3	Od 15 je to akorát
15♥	3	Protože si myslím, že každý takovou blbost neudělá.
15♥	3	není to podstatný
15♥	3	Je mi to jedno, každý provozuje sex, když chce a nezajímají ho zákony.
15	3	Tento standard je už dlouhou dobu zavedený a myslím so, že ho není třeba měnit.
15	3	Vyhovuje
15	3	Je to každého věc
15	3	Většina lidí tuto hranici (15 let) porušuje.
15	3	Není zapotřebí, proč to měnit...
15	3	Je to tak akorát
15	3	Připadá mi tato hranice akorát
15	3	Myslím, že je to dobře stanovené.
15	3	Zdá se mi to rozumné.
15	3	15 let mi přijde akorát
15	3	To stačí

Věk	Odpověď	Proč?
15	3	Mě už je 15, tak nemám důvod, proč snižovat.
15	3	Je to rozumné
15♥	3	Je to tak akorát
14	3	Stejně to nidko nedodrží a dodržovat nebude.
14	3	Připadá mi, že hranice je dostatečná. Navíc v 15 se vydává občanský průkaz.
14	3	Je to tak akorát
14	3	Přiměřený věk.
14	3	Je to tak akorát
14	3	Je to zdravý
14♥	3	Tak 15 let je ideální věk a člověk je už dost vyspělej.
14♥	1 - na 14	Jen tak
14♥	1 - na 14	Jak už jsem uvedl v otázce č. 1, doba postupuje. Liděe spolu spí i ve 14 letech, někdy i dřív. Proto jsem zaškrtnl odpověď 1.
14	3	Stejně se na to nikdo neohlíží a toto je hranice fyzické připravenosti.
14	3	Se mi zdá dostačující hranicí.
14♥	3	Nesnižoval bych to ("mladý - blbý") a zvýšení to nevím
14	3	15 let je optimální věk.
14	3	Zákon asi ví, proč je tato hranice přesně takhle.
14	3	Protože to je normální.
14♥	3	Přijde mi to na sex dobrý věk.
14♥	1 - na 14	Stejná odpověď jako v otázce č. 3. Stejnak se to porušuje.
14	1 - na 14	Nevím, aby je to připravilo líp k životu.
14	3	Jediná věc je, že je to před 15. rokem ilegální, stejně jsou stále případy těhotných 14-ti letých.
14	3	Asi to je správný věk, aby pochopili o co se jedná.
14	1 - na 13-14	Jen tak
14	3	Podle zákona není nezletilý trestně stíhatelný.
14♥	1 - na 13	15 let je podle mne moc dlouhá doba.
14	3	Neměnil bych to.
13	3	Je to tak akorát
13	3	Protože nějaký chytrý člověk to tak uvedl.

DÍVKY - SOKOLOV

Věk	Odpověď	Proč?
15	3	Je to optimální věk.
15	1 - na 13	Znám lidi, kteří vypadají a cítí se starší a legální styk je lepší než nelegální.
15	3	Nevím
15	3	Je to takový průměrný věk. 14 je málo, 17 moc.
15♥	3	Je ideální.
15♥	3	V 15 letech už je člověk skoro dospělý. Neměnila bych hranici.
15	3	Je to nejlepší období.
16♥	3	Každý si stejně dělá co chce.
15	3	To stačí.

Věk	Odpověď	Proč?
15	3	Nevidím žádný důvod.
15♥	2 - na 16-17	Aby se nezvyšovala pedofilie, aby to bylo nezákonné!
15♥	3	Proč ji měnit?
15	3	Neutrální věk, pak je na každém, jestli počká nebo bude pohlavně žít.
15♥	3	Stejnak to je každého věc.
16♥	3	Dívky začínají v dnešní době dříve, 15 let je dobrá hranice.
15♥	3	Protože 15 let je věk, kdy už bysme měli vědět jestli je to správné.
15♥	2 - na 17	V 15-ti letech by mohli otěhotnět, jsou ještě hloupý a neví,co dělají.
15	3	Je to každého věc. Já osobně se s někým vyspím, až budu připravená, ale někteří jsou připraveni už v 15-ti letech.
15♥	3	Je to taková hranice, která je tak akorát.
15♥	3	15 let je dostatečný věk na toto rozhodnutí.
15♥	3	Proč měnit, když každý stejně na to ohledy brát nebude.
15♥	3	Nejsou s tím problémy a když nějaká dívka otěhotní, je to její blbost.
15♥	3	Přijde mi to věk tak akorát.
15	3	Nemuseli by od 14. Všichni čekali až do 15 let.
15♥	1 - na 14	Protože stejně mnoho mladých začínají se sexem dřív.
15♥	3	Protože takhle si myslím, že je to vyhovující.
14	3	Protože si myslím, že je to takový dobrý věk - konec základní školy.
15	3	Myslím, že 15 není ani moc ani málo.
15♥	3	Rok sem, rok tam. Je to jedno, stejně si budou dělat, co chtěj.
15♥	1 - na 14	Je jen rok věkový rozdíl a myslím, že 14 nebo 15 není veliký rozdíl.
15♥	1 - na 14	14 nebo 15, je to jen rok, tak proč ne na 14.
15♥	3	Protože dřív bysme nebyli ještě pořádně psychicky ani fyzicky vyspělý.
15♥	3	V 15 člověk nemá rozum, ale už ví, co je správné a bezpečné.
14	3	Protože mi tak vyhovuje
15	3	Protože je zbytečné provádět pohlavní styk tak brzy
15♥	3	15 let je věk akorát
14	3	Myslím, že je to jedno. Moc lidí se tím neřídí.
15	3	Je to zlatej střední věk!
14♥	1 - na 14	Protože to většina stejně nedodsrdí a pak jsou zbytečné problémy. A hlavně každý ví, kdy to chce a nějaký zákony většinou nikoho moc nezajímaj.
14	3	Ta hranice je dobrá, ale mohla by být až od 16 let
14	3	Každý by měl dovršit určitého věku, ve kterém může dělat věci sexuální.
14	3	Je to vyhovující
14	2 - 16-18	Protože na to nejsou ještě pořádně připraveni, dělají to z frajeřiny.
15	3	Protože 15 let je rozumný věk.
14♥	1 - na 14	Protože pak jsou problémy s tím, že mladé dívky chtějí dřív mít pohlavní styk.

Věk	Odpověď	Proč?
14	3	Každý když se cítí připravený to vyzkouší. Je to na tom člověku.
14	3	Je to akorát
14	3	
14	3	Myslím, že je vhodná, ale pro nezodpovědné lidi nebezpečná.
15	3	Nezáleží na věku, podle toho zákona se stajně nikdo neřídí...
14	3	Zvýšením by se to více porušovalo, snížením jen využívalo.
14	2 - na 17	Přijde mi to jako optimální věk.
14	2 - na 18	Myslím si, že lidé jsou více vyzrálí, ale i kdybychom zvýšili hranici, stejně by se to porušovalo.
15	1 - na 14	Protože by bylo méně trestných činů. Stejnak už teď to provádí ve 14ti.
15	3	Myslím si, že je to každého věc.
15	3	Jsme zletilí a měli bychom se naučit rozhodovat sami (navíc si stejně všichni myslíme, že jsme dospělý)
15	3	Protože je to průměrný věk
15	3	15 mi přijde ideální
15	3	Myslím si, že tak to je správné.
15♥	3	Vyhovuje mi to, přiměřený věk.
15♥	1 - na 14	14 - 15 je ideální věk a navíc si myslím, kdo bude chtít sex v deseti, tak ho nebude zajímat věková hranice.
15	2 - na 16	Jsou víc vyvinutější
15	3	Je to ideální věk. I kdyby byla hranice v kolika letech chce, lidi si stejně udělaj, co chtějí.

CHLAPCI - SOKOLOV

Věk	Odpověď	Proč?
15♥	3	Protože je to akorát, když už člověk se dostává k rozumu.
15	1 - na 13	Děti dnes brzy dospívají.
14	3	Myslím, že to tak odpovídá.
15♥	3	Je to takové přiměřené.
15	3	Myslím si, že je tato věková hranice optimální.
15	3	Je to tak akorát.
15	3	Myslím, že by to nepomohlo.
15	3	Nijak mi to nevadí.
15	3	Protože lidé v mém věku by to stejně porušovali.
15	3	Od 15 jsme i právně zodpovědní.
15		Vůbec bych se v tom nešťourala nechal to na lidech, ať si sami rozhodnou. Mě osobně by nějaká hranice nezajímala, je to moje věc a ne státu.
15	1 - na 12	Začínaj chutě na sex.
15	1 - na 12	Začínaj chutě
15♥	1 - na 12	Lidem by to vyhovovalo více.
15♥	3	Protože je to s občankou.
15♥	2 - na 18	Jakmile dítě dosáhne 15 let, hned si tak si hned užívaj.
15	3	Stejně to nebude většina lidí dodržovat.
14	3	Je to akorát.

Věk	Odpověď	Proč?
15♥	1 - na 14	15 je podle mě dlouho a moc lidí to stejně nedrodržuje
14	3	Podle mě je to tak akorát
14	1 - na 14	Už ve 14 jsou lidi dostatečně vyspělý.
13	3	Mně to vyhovuje.
14♥	1 - na 14	Už jednou se o tom uvažovalo a je to podle mě dobré.
14		Myslím, že ať bude věková hranice jakákoliv, tak to na tom nic nezmění.
14	1 - na 12	Stejně to všichni porušují
14	1 - na 14	Protože si myslím, že jsem na to připravený.
13	1 - na 14	Protože to lidi stejně porušují, tak aspoň aby legálně.
14	1 - na 14	Stejně každý to má, kdy chce.
14	1 - na 14	Protože v dnešní době u mladých je jiné myšlení než v dřívější době.
16	3	Nevim
16♥	2 - na 18	Nikdy nevíš, co se přihodí.
16♥	2 - na 18	Nevim
14♥	1 - na 15 (18)	Aby si to užili i ty lidi, co se dospívajícího věku nedožijou.
15♥	3	Mě vyhovuje
15	3	Zdá se mi to v 15 už normální...
15♥	3	Je to akorát.
15♥	3	Je to takhle dobré
15	3	Stejně záleží jen na nich, kdy chtějí mít pohlavní styk.
15	3	Je to ideální věk
15♥	1 - na 10	Asi by to bylo lepší
15	1 - na 14	Nevim
15♥	3	15 je akorát
15	3	Od 15 let je to v pořádku
15♥	1 - na 14	Ať si mladší užijí
15	3	Je to akorát.
15♥	3	Protože už mi je 15, tak je mi to jedno.
16♥	2 - na 17	Probíhá puberta a kolem jednoho roku by byli plnoletý a pak by to byla jejich věc.
16	2 - 16-17	Čím vyšší věk, tím více ví o tom, co se může stát, kdby měl nechráněný sex.

Otázka č. 9:**Myslíš, že má tato věková hranice nějaký smysl?****DÍVKY - PRAHA**

Věk	Odpověď	Proč?
15	má	Protože nemůžeme ještě myslet některý věci správně.
15	má	Hlavně v tom, jak jsou jedinci vyspělý.
15	nemá	Viz odpověď na předchozí otázku ("...stejně to každý bude dělat, kdy uzná za vhodné"...)
15	má	Protože aby měly holky ve 13 - 14 letech dítě, to je dost velká blbost.
15♥	má	Aby nemohli mít lidi pohlavní styk pod 15.
15♥	nemá	Podle mě, když ty dva lidi budou chtít, tak to dělat budou.
15	má	Ze zdravotních důvodů.
15♥	nemá	Stejně jí skoro každý poruší.
15♥	nemá	Stejnak si každý dělá, co chce..!
15	má	Člověk je víc rozumný.
15	má	Když se vyspí nějaká 14 letá holka, tak není vyvinutá
15	má	Nemůže si každý dělat co chce a kdy chce
15	má	Protože to by spolu za chvíli mohli spát 10-letý děti a mohli by mít děti.
15	nemá	Myslím si, že někteří jedinci tuto věkovou hranici porušují.
15	nemá	Protože když se někdo chce s někým vyspat, udělá to, kdy bude chtít.
15	má	Člověk už by měl vědět o tom všechno.
15	má	Znásilnění nezletilé osoby je trestné.
15	nemá	Kdo chce mít sex dříve, tak se mu to jistě povede.
15	nemá	Je mi to jedno
15	má	Jde jen o zákon, jinak to na tom nic nemění.
15	má	Většina lidí, kteří ještě tuto hranici nepřekročili, nejsou na pohlavní styk fyzicky i psychicky připraveni.
15	má	Protože se tak snižuje riziko pohlavních zneužití.
15♥	má	Když holka nechtěně třeba otěhotní lepší v 15 než ve 12.
14	nemá	Někteří to porušují.
14	má	Dříve by děti neměly mít pohlavní styk
14	má	Zabránění otěhotnění nezletilým.
14	nemá	Stejně se to porušuje.
14	má	Viz otázka 8.
14	má	Protože děti v mém věku a menším věku by mohli otěhotnět nebo nonemocnět pohlavní chorobou.
14	má	V 15 letech se už připravujeme na dospělý život.
14	nemá	Myslím si, že je toto rozhodnutí na každém...
14	má	Nevím přesně proč, ale má význam
14	má	Aby se zabránilo třeba otěhotnění...asi
14	má	Alespoň trochu zábrana.
14♥	má	Člověk s tím u nás vyrůstá a je i trochu víc zralejší.
14	má	Lidé v tomto věku už si o sobě uvědomují podstatné věci.

Věk	Odpověď	Proč?
14	nemá	Stejně si každý dělá, co chce.
14	má	V 15 letech jsou lidé celkem zralí psychicky i fyzicky.
14	má	Někteří ji dodržují.
14	nemá	Každýsi dělá, co chce.
14	má	Z psychických i zdravotních důvodů.
14	má	Protože v menším věku na to tělo není ještě připravené...
14	nemá	Každý si stejně dělá, co chce.
14	má	Ano, neprovádí to malé děti.
14	nemá	Protože každý to stejně porušuje, takže to nemá žádný smysl.
14	má	Kvůli zneužívání mladistvých.
14♥	má	Začíná člověk myslet jinak.
14♥	má	Protože už jsou vyspělý.
14	má	Jsme přeci jenom ve vývinu a tělo na tohle není ještě zcela připraveno.
14	má	Aby spolu někdo nespál třeba v 11 letech.
14	má	V tomhle věku už jsou vyspělejší.
14	má	I když je často porušována, tak má smysl a někteří lidé ji stále dodržují.
13♥	má	Kvůli ochraně dětí před zneužitím.
13	nemá	Myslím si, že to stejně nikoho neovlivní.

CHLAPCI - PRAHA

Věk	Odpověď	Proč?
16	má	Protože ve 14 nebo 13 ještě nejsou dospělý.
16	má	Kvůli připravenosti jedince. Zamezuje mnohdy lidem zničit si život.
16♥	má	Chrání děti před zneužitím
15	má	V tomto věku jsou už lidé sexuálně vyspělý.
15	nemá	Je to udělaný jen proto, aby znepříjemňovali mladejm život.
15	nemá	Protože každý má pohlavní styk jak chce.
15	nemá	Ne, protože to stejně to respektuje jenom kdo nechce už v 15.
15	má	Protože lidé už jsou trochu vyzrálejší a zodpovědnější
15	má	aby měl člověk při tom více rozumu
15	má	Mladší lidé pod 15 let dělají často chyby, které anisami nechtějí dělat.
15♥	má	Zabraňuje jiným zdravotním potížím
15♥	nemá	Stejně to každé porušuje
15♥	má	Protože každý se nad tím zamyslí a nechce mít zbytečné problémy.
15♥	má	Pak už jsou lidé za sebe zodpovědní.
15♥	má	Protože rostou pohlavní orgány a u holek může dojít k neúplnému vyvynutí.
15	má	Z důvodu vyspělosti jedince
15	má	Ideální věk, ve kterém jedinec dospívá.
15	nemá	Většina to porušuje
15	má	Holka je od toho věku, co může, na to připravená.
15	má	Odradí nepřipravené

Věk	Odpověď	Proč?
15	nemá	Stejně ho lidé porušují před 18. rokem.
15	má	Sexualita dětí se každým rokem snižuje
15	nemá	Spousta lidí tu hranici i přesto porušuje.
15	má	Aby lidé neprováděli pohlavní styk dříve.
15	má	Zákony jsou k tomu, aby se porušovaly.
15	má	V patnácti lidé dospívají tak zhruba
15	má	Jelikož je to morálně v pohodě
15♥	nemá	Spíš ne, protože mě je to například jedno, jestli mi bylo 14 nebo 15.
14	má	Aby se aspoň trochu předešlo mateřství nezletilých.
14	má	V 15 letech se vydává občanský průkaz. Navíc taky děti ukončí studium na ZŠ.
14	má	Protože aby spolu nesouložili 17-letá dívka a 11-ti letý kluk
14	má	Pubertální věk...Člověk je už seznámen s riziky a je rozumný...mentální vývoj
14	má	Aby nebyli mocmladí rodiče.
14	nemá	Nevim
14	nemá	Je to nepřírozené.
14♥	nemá	Každý jí porušuje
14♥	má	Je méně lidí, kteří mají dítě v nízkém věku.
14♥	má	Ubyde případů nelegálního pohlavního styku.
14	má	Je to v podstatě fyzická připravenost.
14	má	No jsou už vyvinuté pohlavní orgány.
14♥	má	Určitě jo, ale víc o tom nevím.
14	nemá	Protože dneska už to nikdo neřeší.
14	nemá	Většina lidí to stejně porušuje.
14	má	Může to některé lidi odradit, když nejsou zcela vyspělí.
14	nemá	Nevim.
14	má	Protože má
14♥	má	Má se za sebe právně zodpovědný a když uzná za vhodné, může si dělat co chce.
14♥	nemá	Většina 14-ti letých to porušuje.
14	nemá	Protože stejně začnou, když budou chtít.
14	nemá	Stejně se to dá obejít...
14	nemá	Nemá, nechť tady mít tolik dětí.
14♥	má	Určitě musí vědět a musí ho mít vzrostlého.
14	má	Protože je to nejvhodnější věk. Když se dospívá.
14	nemá	Ne, protože to má asi každý rád.
14	nemá	Záleží to na každém zvlášť.
14♥	má	Nemůže nebo nemělo by dojít ke znásilňování
14	má	Je to věk, od kterého si jsem schopen uvědomit, co dělám.
13	nemá	Protože se to stejně porušuje a nepřijde se na to.
13	má	Pohlavní dozrállost, vliv hormonů.

DÍVKY - SOKOLOV

Věk	Odpověď	Proč?
15	má	člověk tímto věkem začíná plně dospívat

Věk	Odpověď	Proč?
15	nemá	stejně to každý udělá po svém
15	má	Do 15 let není tělo připraveno.
15♥	nemá	Protože pohlavní styk mají často i mladší.
15	má	Pohlavní styk v mladém věku může mít vliv na psychiku...
15♥	nemá	Lidem nezáleží na věku
15	má	Neudou 12-leté dívky těhotné.
15	má	Aby třeba 12-leté děvče neotěhotnělo...
14	nemá	Protože každý to udělá stejně podle svého a kdy bude chtít.
15	nemá	Lidé si dělají, co uznají za vhodné.
15♥	nemá	Děti mají stejně svou hlavu a dělají so co chtějí.
15♥	má	Protože v 11 a méně či více letech jsou děti psychicky nezralé. Ale lidé stejně dělají co chtějí a na zákony se neohlíží.
15	má	V nižším věku není člověk dost vyspělý, je ještě dítě.
15♥	má	psychická nepřipravenost, ale nezamezení otěhotnění.
16♥	nemá	Protože to záleží na lidech, ne na zákonech. Plno dospívajících mají pohlavní styk mnohem dříve.
15♥	má	Protože tělo už je připravené a u mladších by mohlo dojít ke zdravotním problémům.
15♥	má	Uvědomit si, co dělám.
15	nemá	Každý se cítí napohlavní styk v jiném věku, někdo třeba i ve 14-ti, někdo v 17-ti.
15♥	má	Hlavně jde o prášky pro dívku.
15♥	má	Někdo si dává pozor, že když dívka nebylo 15, tak se bojí, aby ho neudala a většinou si počká.
15♥	nemá	Protože na to nikdo nebere ohledy.
15♥	nemá	Je na tom člověku, kdy a s kým se vyspí.
15♥	má	V dospívání, v rozumu.
15	má	Je vám 15 a jste skoro jako dospělí.
15♥	má	Lidé si aspoň trochu uvědomují, že není dobré se sexem začínat příliš brzy.
15♥	má	Protože jsou obě pohlaví trochu víc vyspělejší než třeba ve 13.
14	nemá	Protože lidé, co na to spěchají, je stejně nezastaví žádný věk.
15	má	Určitě ano. Mladší lidé nejsou vyspělí a mohlo by to mít důsledky.
15♥	má	Kvůli lidem, co zneužívají nezletilý.
15♥	má	Možná, že by dívky vyspěly rychleji.
15♥	má	Možná, že tělo dívky je vyspělejší pro sex, ale i tak není velký rozdíl 15 a 14...
15♥	má	Jsme už vyspělejší.
15♥	nemá	Většinou tuto hranici lidi ignorují. Je to na nich.
14	nemá	Protože zakázaná ovoce nejvíc chutná.
14	nemá	Protože stejně má někdo pohlavní styk dříve!
14	má	Jsme v polovině puberty
15	má	Aby byl alespoň konkrétní dovořený termín a i kvůli zdraví - ochraně.
15♥	nemá	Děvčata i chlapci to porušují.
14	nemá	Myslím, že nemá, protože když to někdo chce udělat, tk to udělá bez ohledu na věk.

Věk	Odpověď	Proč?
15	nemá	Protože někdo už má pohlavní styk už ve 13 nebo 14 letech.
14♥	má	No kvůli ochraně sama sebe a aby nerodili holky ve 14 letech.
14	má	Protože v 15 letech už bychom měli být vyspělejší a rozumnější.
14	nemá	Protože stejně měl už někdo pohlavní styk už ve 12 a 14 letech.
14	má	Věk může být potvrzen převzetím částečné odpovědnosti.
14	má	Aby nebyly zneužívané malé děti (pod zákonem).
14	má	Protože mladší lidé nejsou ještě úplně vyspělí.
14	nemá	Protože to většina dětí porušuje
14	má	Jsme trochu rozumnější, vstupujeme na SS, občanka.
14	nemá	Protože většina lidí ji nedodrží, ale je dobře, že je.
14	nemá	Hodně lidí porušuje.
15	má	Dospívání, sebevědomí.
14♥	má	Dospíváme a chceme si dřív užívat, sebevědomí.
14	nemá	Každý si dělá, co chce a podle toho, jak se cítí.
14	má	Vyspělý organismus obou pohlaví.
14	má	Protože když někdo nepoužije ochranu, tak holka otěhotní a bude hodně potratů.
14	má	Myslím, že všichni dospívají a začíná je to zajímat.
15	nemá	Protože většina nečeká na den, kdy jim bude 15, ale spí spolu i předtím.
14	má	Jako pro koho, jak to kdo bere.
14	nemá	Protože to, co je zakázané, to spíše více chceme zkusit.
16♥	má	to nevím
14	nemá	když to nikomu neřeknou, tak se to nikdo nedozví
14	nemá	Moc lidí ji nedodrží.
15	má	Aby nebyly mladé matky.
14	má	
15♥	má	Kdyby pohlavně žili desetileté děti, mohly by otěhotnět.
15	nemá	Stejně si všichni budou dělat, co chtějí
15	nemá	Mladí lidé čssto blbnou a pak jsou problémy
15	nemá	Stejně to každé porušuje.
15	má	Máme skoro dostudovanou ZŠ a v případě těhotenství máme aspoň malý základ do života.
15	má	Třeba kvůli pedofilům, když by se snížila i oni by zneužívali mladší děti.
15	má	Člověk je více vyspělejší
15♥	nemá	Každé stejně jde za tím, co chce.
15	má	Myslím, že jde o psychiku. Mladší 15 let nejsou zralí!
15	má	Protože ženy i muži jsou vyspělí.
15♥	má	Ale proč, to úplně netuším
15♥	nemá	Protože
15	nemá	Protože to nikdo nerespektuje
15	má	Z rizika otěhotnění a následků.
15♥	nemá	Když bude někdo připravený, určitě nebude čekat kvůli zákonu.
15♥	nemá	Nikdo to stejně nerespektuje.

CHLAPCI - SOKOLOV

Věk	Odpověď	Proč?
15♥	má	Mladší na to nemusí být dobře připraveni.
15♥	nemá	Každý bude souložit v kolika letech se mu bude chtít.
15	má	Mladší z toho nemají rozum. Pohlavní styk je nejhlubší projev lásky, ale to by mladší nemuseli pochopit.
14	nemá	Myslím, že ne, protože většina to stejně porušuje.
15	nemá	Většina lidí porušuje zákony a toto není výjimka.
15♥	má	Někteří lidé to dodržují.
15	má	Do 15-ti let nejsou ještě připraveni.
15	má	Člověk se stává dospělým čili svéprávným, ať si dělá co chce.
15	má	15 let je "první meta" v životě. První krůček k dospělosti.
15	nemá	Každý si dělá co chce, kdy chce.
15	nemá	Stejně znám lidi, coto měli ve 12 letech.
15	nemá	Každý si dělal a dělá co chce.
15	nemá	Lidem to je stejně jedno.
15	má	Začíná puberta.
15	má	Začíná puberta.
15♥	má	Aby nebyli mladiství rodiče.
15♥	má	Protože od 15 let nese člověk větší zodpovědnost.
15♥	má	Lidé to většinou dodrží, když je to trestné.
15	nemá	Nikdo to nedodržuje
14	má	Protože v 15 už mají občanku.
14	nemá	viz. Ot. 8
15♥	má	Myslím, že děti nižšího věku ještě nemají představu, co to obnáší.
14	má	Při nechtěném oplodnění, aby ta dívka nebyla ještě ve školce.
14	má	Kvůli vývinu těla (dospívání) 15 let je tak hranice.
13	má	Protože v této době je většina lidí pohlavně dospělá.
14	nemá	Na zákony dnes každý mladistvý z vysoka kašle.
13	má	Každý rád má jakoby "RESPEKT", takže podle měto někdo respektuje.
14♥	má	Děti mladší 15 - 14 let nejsou tak vyvinutí.
14	nemá	Protože to skoro každý porušuje.
14	nemá	Protože se nedodržuje.
14	nemá	Protože mnoho lidí mělo sex již dříve.
13	nemá	Proč? Podle mě by měli od tolika do kolika si myslí, že je to vhodné pro ně.
14	nemá	Každý to porušuje.
14	má	Avšak patnáctiletou hranici stejně mnoho lidí porušuje.
14	má	Už jsme za sebe trestně odpovědní.
16	má	Nevim
16♥	nemá	Každej si dělá co chce a v kolika chce
16♥	nemá	protože
16♥	nemá	Každej si to dělá, kdy chce.
16♥	má	páč sem starší
14♥	má	Aby nedošlo k otěhotnění ženy, když není dospělá.
15♥	nemá	Stejně si všichni dělají, co chtějí.

Věk	Odpověď	Proč?
15	nemá	Když to někdo bude chtít, tak to stejně udělá.
15♥	má	Ano má
15	má	Nevim
15♥	má	Od patnácti je to dobrý, chrání se před tím malé děti.
15	nemá	Lidi to stejně porušují
15	má	Chrání se malý děti.
15♥	má	Nevim
15	má	Alespoň
15	má	Jsou vyspělejší a přemýšlejí, jaký by to mělo na ně vliv.
15	nemá	Nikoho tato hranice nezajímá
15	má	Lidi v tomto věku už pomalu dospívají.
15	nemá	Stejnak ji všichni porušují.
15♥	nemá	Každý si dělá stejně co chce a jak to chce.
15	má	Protože už začínají dospívat a jsou více rozumní.
15♥	má	Určitě nějakou ano, někteří mladí jsou nezodpovědný.
15♥	má	Už jsou zodpovědnější.
16♥	nemá	Každý si to udělá podle svého
16♥	má	Rozumově
16	má	Čím větší věk, tím větší rozum.

Otázka č. 11: Kde k vašemu prvnímu pohlavnímu styku došlo?

Někde jinde a sice _____

DÍVKY	CHLAPCI
„Na zahradě.“	„Venku na táboře.“
„Na zahradě v chatě.“	„V bunkru.“
„Chata.“	„Na táboře.“
„Na Točnicku na hradě.“	„V Kempu.“
„V Holandsku na dovolené.“	„Na táboře.“
	„Ve sprše.“
	„Na koupališti.“

Otázka č. 19: Kde k vašemu prvnímu pohlavnímu styku dojde?

Někde jinde a sice _____

DÍVKY	CHLAPCI
„Možná na nějakém romantickém místě.“	„Ve stanu.“
„To je jedno, důležité je soukromí.“	„Ve vířivce.“
„V chatce, ve výtahu.“	„V hotelu.“
„Ve vodě.“	„Někde, kde budeme sami.“
„Na pláži.“	„Hotel (zahraničí).“
„Na dovolené (v pokoji).“	„Tábor.“
	„Na táboře.“
	„V odstaveném dopravním prostředku (třeba vlak).☺“

Otázka č. 17: Chovali jste se kvůli AIDS nějak jinak?**Pokud ano, jak?**

DÍVKY	CHLAPCI
Opatrněji (kondom).	Opatrně (kondom + antikoncepční tablety).
	Oba jsme věděli, že jsme v pořádku. (kondom).“
	Měl jsem kondom (kondom + antikoncepční tablety).

Pozn.: V závorce vždy uvádím zvolenou metodu antikoncepce v otázce č. 15.

Otázka č. 23: Plánuješ, že použijete nějaké antikoncepční prostředky, až k tomu dojde poprvé? „Pokud ano, které/který?“**Něco jiného _____**

DÍVKY	CHLAPCI
Anální sex.	Pesar.
	Nevim.

Otázka č.25: Budeš se chovat kvůli AIDS nějak jinak?**Pokud ano, jak?**

DÍVKY	CHLAPCI
Budu se bát (kondom + antikoncepční tablety).	Budu našťvaný, budu mít vztek (nic).
Budu nervózní (antikoncepční tablety).	Předem se zeptám jestli ho má nebo ne (nic).
Nevim (kondom + antikoncepční tablety).	Nervózně, radši bych pohlavní styk s AIDS neprováděl (kondom + antikoncepční tablety).
Tak asi budu mít velký strach (kondom + antikoncepční tablety).	Budu si dávat větší pozor (kondom + antikoncepční tablety).
Vůbec nevím (kondom).	Nevím (kondom).

Blbý pocit (kondom + antikoncepční tablety).	Že někoho nakazím (kondom).
Nevím (kondom + antikoncepční tablety).	Vyndám ho včas (nic).
Budu používat kondom (kondom + antikoncepční tablety).	Opatrněji (nic).
Kondom (kondom + antikoncepční tablety)	Použiju kondom (kondom).
Budu opatrná a budu se hlídat (kondom + antikoncepční tablety).	Nutná ochrana a znalost partnera (kondom + antikoncepční tablety).
Budu se snažit dávat pozor (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu si dávat pozor a budu se dostatečně chránit (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu si dávat veliký pozor (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu mít snahu být preventivní – kondom (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu si dávat větší pozor (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu se chovat opatrně (kondom + antikoncepční tablety).	
Partner bude používat kondom (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu opatrnější (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu opatrná a používat ochranné prostředky (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu opatrná, nechtěla bych to chytit (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu dávat pozor (antikoncepční tablety).	
Lepší ochrana (kondom + antikoncepční tablety).	
Větší pozor (kondom + antikoncepční tablety).	
Budu si dávat více pozor (kondom +	

antikoncepční tablety).	
Budu se snažit co nejvíce chránit – kondom atd. (kondom + antikoncepční tablety).	
Vezme si kondom (kondom).	
Opravdová ochrana (kondom + antikoncepční tablety).	
Partner si vezme kondom (kondom + antikoncepční tablety).	
Použiju ochranu (kondom).	
Budu dávat větší pozor, aby partner nebyl nakažen. (kondom + antikoncepční tablety).	
Použijem kondom Měl jsem kondom (kondom + antikoncepční tablety).	

Pozn.: V závorce vždy uvádím zvolenou metodu antikoncepce v otázce č. 23.

SUMMARY

The aim of this paper was to describe personality of adolescents and its formation, sexuality of adolescents, describe a legislative framework of the researched problems and the risks of an early start of sexual life. Based on the theoretical definition of the topic I tried to include results of my private research - the aim of it was to chart the attitudes of 13-16 years old interviewees from Prague and Sokolov districts towards the question of start of sexual life. It also included an analysis of the researched data and a comparison in terms of age, sex and living location and a quantitative analysis of sexual experiences of the target research group.

Most of the adolescents imagine that their first sexual intercourse should happen between fifteen and sixteen years of age. They imagine it should also happen between two long term partners, who are in love with each other - that being the reason for the sexual act itself. They also expect the first intercourse will take place at home of one of the partners and that it will be wonderful. Almost all of the respondents plan to use some form of contraception during their first intercourse, in most cases condoms and contraception pills.

An experience with sexual intercourse already had almost one third of the interviewees (13-16 years old). The act of koitarché happened with a long term partner (who they were in love with) for more than half of the respondents. But for almost 45% of them the relationship has ended already. Their first intercourse took place in most cases at one of the partners places. Most of the respondents used one of the contraception methods during the first intercourse. But I personally find very disturbing the fact that 59% of the sexually experienced respondents had their first intercourse before the legal limit of 15 years of age. Generally speaking there are not only health risks but also psychosocial risks that are related together (e.g. frequent switching of sexual partners and related increased occurrence of sexually transmitted diseases and their consequences such as infertility, risk of lifelong sexual life quality disruption or risk of precancerosis leading to a cervix carcinoma).

The research also showed that most of the interviewees would not raise or lower the limit for „legal sex“ in the Czech Republic, however a lot of them do not see the point of it.

The first intercourse is, especially in the period of adolescence, a very fragile, emotionally charged intimate situation. It also reflects social norms and values of a society. I

therefore assume that it is important to pursue this topic not only on the theoretical level but also practically - working with adolescents.